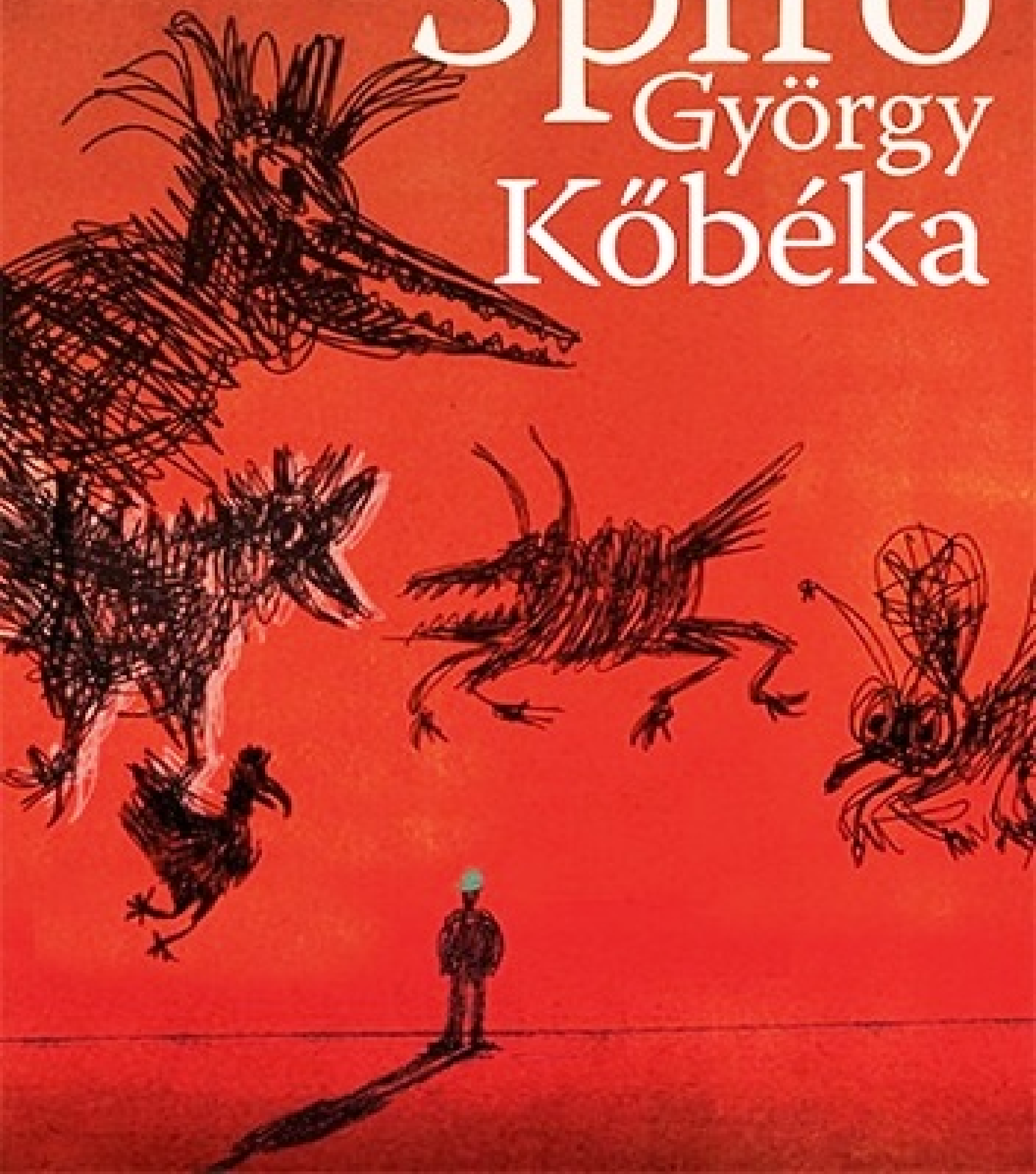
m

Spiró György
Kőbéka

A Kőbéka *igazi történelmi szatíra, akkor is, amikor a múltban, és akkor is, amikor a jövőben játszódik: jelenünkbe-elevenünkbe vág.*

Nem gondolták volna, hogy Kálmánkából ispán lesz.

A kukoricásban szülte meg az anyukája, és nagyon meglepődött, mert nem tudta, hogy terhes, pedig volt már egy lánya. Sanyi bácsi akkor már nem élt, egy éjszaka a sínek között tolta a biciklijét, és elütötte a vonat. Kálmánka mamájának volt rendes neve, de elfelejtették, így lett a néhai férje után Sanyi néni. Imre bácsi örökölte a biciklit meg a két gyereket. Ő éjszaka nem ivott, csak napközben, amikor ráért. Sanyi bácsi drótostót volt, vagy tetőfedő, vagy vándorács, a fiából is az lesz. Drótostótnak nem elég sovány, tetőfedőnek nem elég könnyű, hát akkor vándorács. Mi az a vándorács? Hát ács, aki vándorol, mert errefelé nincsen munka, rég nem épít senki semmit...

Spiró György

Kőbéka

(mesély)

MAGVETŐ
BUDAPEST, 2017

Nem gondolták volna, hogy Kálmánkából ispán lesz.

A kukoricásban szülte meg az anyukája, és nagyon meglepődött, mert nem tudta, hogy terhes, pedig volt már egy lánya. Sanyi bácsi akkor már nem élt, egy éjszaka a sínek között tolta a biciklijét, és elütötte a vonat. Kálmánka mamájának volt rendes neve, de elfelejtették, így lett a néhai férje után Sanyi néni. Imre bácsi örökölte a biciklit meg a két gyereket. Ő éjszaka nem ivott, csak napközben, amikor ráért. Sanyi bácsi drótostót volt, vagy tetőfedő, vagy vándorács, a fiából is az lesz. Drótostótnak nem elég sovány, tetőfedőnek nem elég könnyű, hát akkor vándorács. Mi az a vándorács? Hát ács, aki vándorol, mert errefelé nincsen munka, rég nem épít senki semmit.

Kálmánka nőtt, nődögélt, és volt már vagy négyéves, amikor jött a gondozónő, és elvitte az intézetbe, merthogy a szülei szegények, és nem bírják felnevelni. Már a nővérét is el akarta vinni, de Imre bácsi és Sanyi néni lefizették, úgyhogy mégse vitte el. Kálmánka megmentéséért ugyanannyit tudtak volna adni, de közben eltelt két év, a gondozónő már kevesellte, így hát elvitte Kálmánkát. Futkározott Sanyi néni és Imre bácsi fűhöz-fához, és egy életre eladósodtak egy uzsorásnál, akit maga a gondozónő ajánlott, hogy a gyereket kimentsék az intézetből, ahol tolvajt, betörőt és gyilkost képeztek volna belőle. Nemrég kellett kifizetniük a migránsadót, amit csak akkor kerülhettek volna el, ha iratokkal bizonyítják, hogy nem bevándorlók voltak az ükszüleik az akkori Magyarország területén. De nem maradtak az ükszülőktől semmilyen iratok, sőt a dédszülőktől sem. Sanyi néni nagymamájának előkerült a születési bizonyítványa, de arra nem adtak adókedvezményt, úgyhogy a havi 4 százalékos állami kölcsönt fel kellett venniük. Néhány hónap múlva kiváltották a gyereket. Aláírták a szerződést, miszerint az államtól honpolgári megőrzésre átvették a gyereküket, és megkapták a szülőségi engedményezésről szóló okiratot, amit öt évre adtak. Ha nem hosszabbítják meg, állt a kisbetűs záradékban, katonai intézetbe viszik a gyereket. Letelt az öt év, a szerződést nem hosszabbították meg, mégsem jött Kálmánkáért senki; talán elkeveredtek az akták; talán változott a király; Sanyi néni és

Imre bácsi meghúzta magát. A nővére nem örült, és verte, amíg Kálmánka meg nem nőtt és erősebb nem lett nála, akkor megsértődött.

Imre bácsi a kocsmában, ahová nem inni járt, mert ihatott otthon is, azt mondta, hogy Kálmánkának valaha csillogott a szeme, de az intézet óta nem csillog, és hiába próbálják rávenni, most se csillog. Imre bácsi rögtön megbánta, hogy mondott valamit, aminek értelme van, de nem lett baj belőle, mert addigra már fel se jelentgették egymást. Az uzsorást, akinek minden hónapban fizették a kölcsön részletét, megölték. A tettet rákenték egy bicebócára, aki a gyilkosság idején a kocsmaasztal alatt aludt; elvitték, nem is látták többé. A valódi tettes kilétét nem firtatta senki. Az uzsorások sokáig elkerülték a telepet, mire pedig megint jöttek, annyira elszegényedett mindenki, hogy hiába jöttek, így hát Zápnak nem volt többé uzsorása.

Kálmánka az intézetből nem emlékezett semmire. Járt az iskolába, ahol nem tanultak semmit, tanárból hiány volt, aki volt, az hülye volt, a gyerekek fociztak és verekedtek. Kálmánkát csak addig bántották, amíg hirtelen meg nem nőtt, és ő lett a legnagyobb, 193 centi és 128 kiló, attól kezdve békén hagyták. Kálmánka mégis megtanult olvasni többé-kevésbé, annyit hallotta a nővérét szótagolni. Szorozni, osztani egyikük sem tudott, de százig azért igen szépen összeadtak-kivontak. Néha történt ez meg az a községben, például jött Pestről egy önvédelmi oktató, bő ing és bő gatya volt rajta, és hat különböző színű öv. Kihívott egy gyereket, jól pofon vágta, dőlt a vér a füléből. Utána a mester hiába hívott ki új gyereket, nem ment ki senki; beszélt egy órát az önvédelem és a nemzet fontosságáról, felvette a pénzt, és elment. A srác a bal fülére megsüketült, azontúl őt gúnyolták, nem Kálmánkát, aki tehát jól jött ki a dologból.

A vendéglátóipari szakiskolába szánták, ahhoz a városba kellett vonatozni. Gyerekhiány lévén felvették. Kálmánka vonatozott, az órákon aludt, két idegennyelvórájuk is volt, az angol meg a török, de nem fért a fejébe, hogyhogy valaki nem beszél magyarul, sose hallott olyat. A városba se vetődött senki, csak egy-egy ukrán vagy bolgár csempész; hadonásztak, aztán elmaradtak.

A záróvizsga előtt Kálmánka kimaradt. Jött egy iskolai ember családlátogatóba, minden tárgyból átengedik, csak jelenjen meg, elég, ha a kosárlabdavizsgán lecövekel a kosár alá, és beteszegeti a labdát, de Kálmánka megmakacsolta magát. Amúgy engedelmes, jámbor gyerek volt, a légynek sem ártott, de ha hozzányúltak, nagyot tudott ütni. Imre bácsi azt

mondta, hogy ne erőltessék, Kálmánka majd beáll segédnek; az iskolai ember elkullogott. Így lett Kálmánka villanyszerelő-segéd, villanyt sose engedték szerelni, csak gipszelt meg vakolt.

Történt ekkor, hogy a kormánypárti községi ispán váratlanul lemondott, megunta, hogy a szintén kormánypárti ellenzéke annyit baszogatja. A kocsmában elkezdte verni az asztalt, és azt ordította: „Legyen nektek a polgármesteretek a hülyegyerek Kálmánka!" Mire a kormánypárti ellenzék vezetője azt kiabálta, hogy „Legyen! Válasszuk meg!” Mindenki kiabált, volt, aki üvöltött, mások ordítottak, a kocsmában jelen lévő önkormányzati képviselők kiözönlöttek az előtérbe, és azt követelték, hogy azonnal vegyenek fel jegyzőkönyvet. De nem vettek fel, úgyhogy a választást törvénytelenül ejtették meg. Törvénytelen volt már persze az asztalt püfölő elődje megválasztása is évekkel korábban, mert nem voltak jelen elegen, és mire tizenöt perc múlva szabályosan újabb gyűlést rendeltek el, mindenki hazament. Törvénytelen volt sok minden, amiről a képviselők nem tudták, hogy törvénytelen, bár azt sem gondolták, hogy törvényes. Ezzel el is evickéltek a történelem viharaiban ezer évig.

A kormánypárti polgármester és a szintén kormánypárti ellenzéke többször is kibékült egymással, majd megint összeveszett, így ittak hajnalig. Csak azért nem késelték meg egymást, mert a kocsmában se kés nem volt, se villa.

Nem tudni, hogy a kormánypárti ellenzék hívei miért gyűlölték oly vehemensen a kormánypárti polgármestert meg a cimboráit, és viszont. Az emberek az Odera és az Urál között különösebb ok nélkül is gyűlölni szokták egymást, az unalmukat verik el így. Elemzők szerint ez más régiókban sincsen másként. Unalomból születnek a viszályok, miközben a legtöbb embernek az a célja, hogy ne kelljen robotolnia, és elérje az unalmat.

Így aztán Záp községben, amely a tatárjárásban feldúlt Zápkáli és a szovjetek kivonulása után lerobbant Zápkámen között fekszik, rendkívüli önkormányzati választásra került sor, és megválasztották ispánnak a leghülyébbet, Kálmánkát. Sanyi néni sipítozott, hogy ajjaj, Imre bácsi azonban nem mondott nemet, mert hallgatott. A Kálmánkáékhoz szalasztott küldöttség mindössze annyit kért cserébe: Kálmánka adja be a kérelmet, hogy Záp legyen végre Kálkámen; a Záp emberemlékezet óta büdös volt nekik. Imre bácsi megígérte. Kálmánka aztán nem adta be, nem is volt rá

ideje. Zápról az állt az útikönyvekben, hogy Záp vezérről nyerte a nevét, aki a honfoglalók egyik főembere volt; az ősei már évszázadokkal a honfoglalás előtt a Kárpát-medencében éltek, és már Jézus idejében magyarul beszéltek.

A beiktatás napján derült ki, hogy overallban Kálmánka nem mehet a tanácsházára, pedig mindig azt viselte. Inget és nadrágot a harmadik házból kaptak, három éve halt meg a megtermett szomszéd, a ruháit senkinek sem tudták eladni.

Hatalmas tömeg várta, vagy hatvan ember. A nagyterem ablakait sarkig tárták, így is dohszag lengte be, hetek óta nem járt benne senki. A régi nagy, fafűtéses kályhába még hajnalban begyújtottak, széngázszag terjengett, az ablakokat kitárták, de a rossz levegő nem ment ki.

A Himnusz után kilencen ültek le a hosszú, vörös posztóval leterített asztal mögé a dobogón, középen Kálmánka alig fért be a székbe.

A műsor a következő volt:

A művelődési ház hajdani vezetőnője köszönti az új polgármestert. Nótacsokor, a tenor az egykor megyei fenntartású színtársulat nyugdíjasa. A szintetizátornál a színtársulat korrepetitora, szintén nyugdíjas, szintén kövér. Nagy taps. Beszédet mond az állomásfőnök helyettese, most a kormánypárt, hajdan az egypárt tagja. Ismét nótacsokor. Taps. Az óvodások fehér blúzban, kék nadrágban, kék szoknyában táncikálnak népi zenére; a lemezfelvételt élőben a korrepetitor vezényli. Nagy taps. A titkárság nyugdíjas vezetője, Ilike tanította be a kicsiket. Meg kell őket zabálni, mondogatták a szülők, akik családi pótlékból éltek, és könnyüket morzsolták.

Végre sor került Kálmánkára. Felállt, tenyerével rátámaszkodott az asztalra, billegett. Megszólalt a basszbaritonján, amely hol lefelé, hol felfelé, de mindig kilógott a kórusból. Megígérte, hogy mindenkinek a kedvében fog járni, és csupa jó dolgot fog művelni ebben a magas pozícióban. Örül, hogy végre megmutathatja, mennyi jó rejlik a lelkében. Ami pedig nem jó, azt ő nem engedi érvényre jutni.

A hallgatók meg voltak döbbenve. Ennyire összefüggően és értelmesen Kálmánkát még nem hallották beszélni. Igaz, általában a szavát se lehetett venni.

Minthogy sem enni-, sem innivaló nem volt, szétszéledtek.

Kálmánkáék háza előtt rengeteg lett az új rokon, akiket nem engedtek be, mert nem volt ital a háznál. Az új rokonok méltatlankodtak, aztán szétszéledtek.

– Na csak bátran, fiam, bátran – mondta Imre bácsi, és megveregette Kálmánka hátát.

Másnap kíváncsiskodók várták a tanácsháza előtt. Mindenáron koccintani akartak vele a dolgozószobájában, de Kálmánka nem szerette az alkoholt. Maguk csak igyanak, javasolta humánusan. Javaslatát elfogadták. A két pilledt titkárnő magának is töltögetett, aztán kikergették a nem odavalókat a szobából, és Béla bátyám, a titkárságvezető egy csomó aktát tett az asztalra.

– Ezeket kéne hamarjában aláírni, Kálmánka.

– Ezek micsodák?

– Akták. Szerződések, javaslatok, engedélyek, utasítások... Ezekkel hónapok óta el vagyunk maradva.

Kálmánka arca elborult.

– Ezeket el is kell olvasni?

– Nem muszáj, Kálmánka, de évek óta üdvös lenne.

– Jó, majd később – mondta Kálmánka.

Béla bátyám odébb lépett az asztaltól, és várakozón megállt.

– Behívjam a munkatársakat, Kálmánka?

– Hívja be, Béla bá.

Béla bá megcselekedte.

– Jó napot – mondta Kálmánka, amikor bejöttek. – Azt akarom mondani, hogy szeretném, ha a síneket felpúpoznák.

Csönd volt. Várták, mit mond még. Kálmánka azonban nem mondott semmit, mosolygott.

– Talán ha ispán úr megvilágítaná, mire gondol – mondta Béla.

– A vasúti síneket. Az állomáson. Meg egy kicsit az állomáson túl. Olyan ötven-hatvan méterre az állomástól. Ott, ahol régen a biciklitároló állt.

– Felpúpozni?

– Igen!

És elmesélte, hogy életében egyszer járt Pesten. Gumicsizmát vettek a szülei árleszállítva. Nyár volt, és felpúposodtak a villamossínek, azt mondták, hogy a hőségtől, amit ott úgy hívnak, hogy kánikula. Azok a sínek neki nagyon tetszettek. Ilyet szeretne az állomáson. Itt Zápon sose volt olyan meleg. Most sincs, úgyhogy kánikula nélkül kéne megcsinálni.

Várták, hátha mond még valamit, de nem mondott. Csönd.

– Elmehetnek? - kérdezte Béla bá.

– Persze - mondta Kálmánka barátságosan.

Béla bá maradt. Arra gondolt, talán rá tudja venni Kálmánkát, hogy néhány aktába belenézzen. Kálmánka eltűnődött. Béla bá várt.

Kálmánka maga elé bámult, mintha gondolkozna, Béla bának pedig reménység kelt a szívében. Hátha ez a Kálmánka tényleg olyan hülye, mint mondják. Hátha ez a Kálmánka tényleg nem akar mást, mint felpúpozni a síneket. Milyen szép is lenne. Elgörbíttet néhány métert sínt, és kész. Kálmánka nem a feketelistával jött munkába, hogy márpedig ezeket azonnal kirúgom, azokat meg kinyírom. Ez a Kálmánka annyira hülye, hogy a családja még ezzel sem bízta meg.

Kellett némi idő, hogy Béla bá észrevegye: Kálmánka nyitott szemmel alszik. Vagy nem bírja a felelősséggel járó feszültséget, vagy aluszékony. Ez is kedvező. Béla bá csendben betette maga mögött az ajtót, és megkérte a titkárnőt, hogy senki ne zavarja Kálmánkát, dolgozik.

Kiadta az utasítást, készítsenek névtáblát Kálmánkának. Kérdezte a vésnök, mi a név.

– Melák Kálmán - mondta Béla bá. Habozott, aztán hozzátette: – Doktor Melák Kálmán.

Mégis jobban hangzik.

A cimborák és ellencimborák ezalatt a kocsmában Kálmánkát büdös cigánynak és rohadt zsidó buzikurvának nevezték, a pártkorifeusokat hívogatták, és a fél napja munkába lépett ispánt a községi vagyon hatrendbéli elsikkasztásával, az iskola épületének módszeres és folyamatos aláaknázásával, a futballcsapat mezeinek eltulajdonításával, liliomtiprással, pedofíliával, valamint szélsőségesen ellenséges kémtevékenységgel vádolták. Az egykori polgármester abban is megegyezett egykori ellenzékének vezérével, hogy közösen finanszíroznak egy informatikust, aki Kálmánka hivatali gépére kiskorúak és csecsemők meztelen képeit fogja feltenni. A markunkban fogjuk tartani azt a hülyét!

Elhangzott, hogy hívják ki rá a Kitibát, de leszavazták. A Királyi Tisztogató Bandérium személyesen a király által irányított, állig felfegyverzett rohamosztagként bárhol, bármikor lecsaphatott. A túl nagyra nőtt helyi vezetők ellen szokták bevetni, akár érkezett ellenük feljelentés, akár nem. „Jövünk, látunk, elviszünk”, ez volt a Kitiba címerébe írva, és

ennek megfelelően cselekedtek. Sose lehetett tudni, mikor kerül elő az illető, akit elvittek, és előkerül-e valaha. Kálmánka ellen már csak azért sem volt értelme a Kitibát kihívni, mert hívásra a Kitiba nem ment. Létszámáról, szervezeti felépítéséről, székhelyéről semmit sem lehetett tudni; hírlett, hogy a katonaságból véletlenszerűen választanak ki embereket, és mindenki csak egy bevetésen vesz részt. Ez nem valószínű, mert a bevetésen résztvevők később részegen sok mindent elárultak volna. Valószínűbb, hogy külföldi zsoldosok alkották Első Karabélyos Károly fekete seregét; a Kitiba tagjai nem beszélhettek, a parancsnok az utasításait karjelzések révén tudatta; kitépett nyelvű barátoknak becézte őket a nép.

Amíg Kálmánka az ispáni hivatalban aludt, a családja odahaza tetemes bevételre tett szert. Éjszaka, amíg Kálmánka aludt, úgy döntöttek, hogy a rokonokat reggel mégis beengedik, de senki se kap többet egy felesnél. Az udvaros nem volt rokon, de ő is adott, mert továbbra is udvaros akart maradni. Ő is kapott elismervényt az átadott összegről, akárcsak a többiek, akik csodálkoztak ugyan, hogy Sanyi néni ragaszkodik az elismervényhez, de nem ellenezték, hogy a pénz aggodalmas leszámolása után Imre bácsi az összeget egy füzetbe beírja, az átvételt aláírásával igazolja, majd a lapot kitépje, és a kezükbe nyomja. Másolatot nem készített. A pénzt nagy ravaszul nem a párnacihába, hanem a dunyhahuzatba dugták.

A rokonok jó tanácsokkal látták el Imre bácsit és Sanyi nénit, miképpen is kezdjen neki az uralkodásnak Kálmánka, mit lopjon először, mit másodszor, és mit hagyjon utoljára. Nagy vita után egyetértés született, hogy végül is mindegy, mivel kezdi, de minél hamarabb kezdjen hozzá, mert a pünkösdi királyság nem szokott soká tartani. Sűrűn ismételgették az ómagyar eredetű, nemzetközileg is meggyökeresedett közmondásokat: „Addig lopjál, amíg lehet”, „Addig lopjál, amíg van mit”.

Mindenki azt hitte, hogy Kálmánka másnapra elfelejti, mit is mondott az első munkanapján, de még harmadnap is határozottan értésre adta, hogy nem hallották félre, sínpúpozást akar. Türelmetlenség érződött a hangjából, ezen mindenki meglepődött, addig béketűrő mamlasznak ismerték. Némi tanakodás után behívták a községi főmérnököt, mondja el Kálmánka neki, hogy mit akar. A főmérnök, a haszontalan, iszákos alak álmélkodva hallgatta, mit is zagyvál a közfelkiáltással, törvénytelenül megválasztott új polgármester. Hümmögött egy sort, végül úgy döntött, hogy sokéves semmittevésének kivételesen véget vet. Ez nagyobb ügy, mint például az,

hogy nem ásatta ki az árkot, és nem fektette le az új csöveket, amelyekért már felvette a pénzt. Nagy zuhé ritkán van, olyankor hadd lepje el a szennyvíz az utcákat, kibírják, felszárad, de ez a gyerek, akit a fejükre ültettek, ez nem normális, ezzel vigyázni kell. A csatornázásra gyűjtött pénzt a főmérnök kétszer sikkasztotta el, először az ispán által jóváhagyott összeget, másodszor az elkeseredett lakosok közadakozásból gyűjtött pénzét, amit a gyors ügyintézés érdekében nem számlára utaltak, a főmérnök személyesen vette át, elismervény nélkül.

A főmérnök megígérte, hogy a sínpúposításért megtesz minden tőle telhetőt; odakint megkérdezte Béla bát, mi a véleménye.

– A plébános úr jóváhagyta - mondta Béla bá óvatosan.

Ez vagy igaz volt, vagy sem.

– Hát akkor isten neki fakereszt - szólt a főmérnök.

Az ispáni hivatalokat királyi rendelettel az egyházak tulajdonába adták, a kétharmadot a katolikusok, az egyharmadot a protestánsok kapták, a kisegyházak nem kaptak semmit. Az önkormányzatok az egyházaktól bérelték vissza egykori tulajdonukat. Bármilyen döntést hozott is az ispán, láttamoztatnia kellett az egyházi káderrel, Zápon a község szélén lakó plébánossal. Sok veszekedés és verekedés származott ebből, az energiákat a királyi pátens jótékonyan lekötötte. Az egyházi káder minden egyes láttamozás után megkapta azt az összeget, amit a király minden év január másodikán rendeletileg szabott meg, ennek a négyötödét tovább kellett utalnia az egyháza, egytizedét pedig valamelyik szakszervezet számlájára; így fogta be az uralkodó az egyházak és a szakszervezetek száját. A kis lélekszámú falvakból és községekből a papi személyek még gyorsabban elmenekültek, mint az orvosok, csoda, hogy Zápon maradt egy plébános. Igaz, csak kerettel tudott araszolni, a tanácsháza konyhájáról vitték neki az ebédet meg a bort, szombaton két adagot és négy üveget, hogy vasárnap se maradjon éhen, pedig volt cselédje, akit szintén az ispáni hivatal fizetett. Egyébként semmi dolga nem volt, a templomot pár éve életveszélyesnek nyilvánították és bezárták, a kertjében, vagyis a temetőben focizni se lehetett a gaztól.

Hajdan a kommunista párttitkár gyónni járt a paphoz, valahányszor a kultúrház előtt deresre húzatott valakit. Azóta nincs kultúrház, és nincs deres, a gyerekek nem is tudják, hogy az micsoda. A kalodáról hallottak, bár elég rég ellopták. Nincs is rend azóta, mondogatják.

Amikor a polgármesterek – így hívták az ispánokat egykor – kitalálták, hogy semmilyen ügyben nem hoznak döntést, mert úgyis a papság dönt, az egyházak sztrájkba léptek, és a papok ökumenikus tüntetéseken vettek részt, aminek következményeképpen az egyházi adót a triplájára emelték, és minden állampolgárnak automatikusan levonták a nyugdíjából, a fizetéséből és a segélyéből. A polgármestereket ispáni vizsgára kötelezték, így szórták ki több mint 60 százalékukat. Nem volt rájuk szükség, úgyis a papság dönt – szólt a király, a lehetséges ellenzékével előre leszámolván.

Bevezették a szegénységi bizonyítványt. A kérelmet az ispán ellenjegyezte és küldte tovább; két, már korábban igazolt szegénynek is támogatnia kellett a kérvényt, az ő aláírásukat általában hamisították. Szegénységi bizonyítvány hiányában nem volt adható segély, nem lehetett közmunkássá válni, és a honvédelmi sáncásásban sem lehetett részt venni. Szegénységi bizonyítvány hiányában nem járt lakhatási engedély, emiatt a gazdagoknak is ki kellett váltaniuk. A külföld a szokása szerint gúnyolódott, ám a király udvarnokai megmagyarázták a népnek: a dokumentált szegénységben jelenik meg az áhított nemzeti egység.

A parlamentben vita folyt, együtt járjon-e a szegénységi bizonyítvány az állampolgársággal és a választójoggal, végül három tartózkodással úgy szavaztak, hogy nem, mert a betelepülő milliárdosok önérzetét bántaná.

Sok értelme nem volt a parlamenti vitának, hacsak az nem, hogy a király a kedvenc képviselőinek bizonyos időközönként szpáhibirtokokat osztogatott a sajátjából vagy a kegyvesztetté váló főurakéból. Amikor a király hatalomra került, első dolga volt elvenni az összes ingóságot és ingatlant, valamint általában mindent, ezt hívja a szakirodalom rexesítésnek. Más mód nem volt rá, hogy a rengeteg lopást, rablást, csalást orvosolja, legyűrendő a forradalmat, amely helyi lázongásokban és gyilkolászásokban nyilvánult meg. Kálmánka nem emlékezett e zavaros időkre gyerekkorából, de egyébként sem emlékezhetett volna, mert Zápon nem történt semmi: addig se volt semmijük, azután se lett, az meg mindegy, hogy ki birtokolja őket.

A közmunkásoknak reggel nyolctól délután fél ötig a futballpályán kellett tartózkodniuk, különben nem kapták meg a segélyt és heti ötször az ebédet. Akkor járt a létminimum felében megállapított összeg, ha felmutatták a pecsétes igazolást, miszerint a legutóbbi választást nem szabotálták el. Választást négyévente tartottak, a pecsétes igazolást mégis minden hónap

ötödikéig be kellett mutatniuk az ispáni hivatalban; némelyik annyira elrongyolódott, hogy semmit sem lehetett kiolvasni belőle. Béla bá, a titkárságvezető megengedte, hogy a titkárnők rongyos igazolványt hamisítsanak; a meglétüket a hónap elején ők maguk ellenőrizték, és némi készpénz ellenében ők is nyomták a kérelmező kezébe.

A közmunkások a posta, a művelődési ház, az orvosi rendelő, a könyvtár, a nyugdíjasfoglalkoztató, az idősek otthona, a bölcsőde, az óvoda és az iskola megszüntetésével váltak munkanélkülivé. Városi tanfolyamokra kellett volna járniuk, de csekély ellenszolgáltatásért megkapták az igazolást, hogy tovább lettek képezve, így a közmunkasegélyre jogosultak.

Néhány éve, amikor a falu határában talajvizsgálatot kezdtek, kiderült, hogy a helyiek nem értenek a kubikoláshoz, és a városból kell verbuválni embereket. Azok se voltak ügyesek, a kiásott gödrök fala gyakran beomlott, maga alá temetve a munkásokat, némelyikük ott lelte halálát, de a városban temették el őket, nem a zápi templomkertben, a gaz nőhetett tovább. Erről akkoriban sokat beszéltek, a sajtó pedig tette a dolgát, hallgatott. A halálesetekért elvileg felelős művezető, aki megúszta, nem tudta megmondani, mit keresnek a föld alatt, kutat fúrnak-e, vagy óvóhelyet létesítenek. Ástak itt, ástak ott, aztán elvonultak.

Nem sokkal korábban Záp még falu volt; aztán a király hozott egy rendeletet, hogy amelyik faluban keresztutca is van, az község, amelyikben pedig két keresztutca, az város. Kálmánka már községbe született. Az állami támogatás megugrása miatt megérte városnak lenni, egy csomó községben a környező mezőkben és erdőkben nyitottak új keresztutcát, veszettül köveztek és aszfaltoztak a fák, a bokrok meg a gyomok között, de házakat már nem építettek, mert az nem volt törvényi feltétel. Így lett város sok egykori faluból, és a király minden beszédében elmondta, hogy országában a városiasodás meghaladja a francia és a német szintet. Záp azért nem lett város, mert az egymást követő ispánok nem voltak képesek megszervezni, hogy több fát vágjanak ki.

Esett az eső, a főmérnök kibiciklizett a pályára, de a melegedőben sem talált senkit. A pálya körül felszerelt hat hangszóróból ugyanúgy szólt a lakodalmas rock, mint az országban mindenütt reggel nyolctól este nyolcig. A közeli házakból, amelyeket nem lehetett eladni, elmenekültek; kihalt a környék, mint a futballpályák mellett az egész országban.

A főmérnök a neten törvénytelenül ultizgató gondnokot (csak a tanácsházán lévő egyetlen gépről lett volna szabad netezni) elküldte a kocsmába, hogy mindenkit zavarjon ki az állomásra, de még előtte vételezzenek ásót és csákányt. Magyar fejlesztés volt a számítógépes ulti, és akárhányan játszhatták. A gondnok hívta a főmérnököt, szálljon be, de az nem állt kötélnek, sőt megpendítette, hogy tiltott internetes tevékenységért feljelenti, úgyhogy a gondnok felcihelődött.

A közületi ásók és csákányok be voltak zárva egy lelakatolt fészerbe, a lakathoz nem volt kulcs. Gézuka, az udvaros otthon ivott, nem pedig a kocsmában, ahogy illett volna. Nyolcan felcihelődtek, örültek, hogy történik valami, és elmentek hozzá. Még nem volt dél, Gézuka nem volt teljesen elázva, szerencsésen odatalált a fészerhez, kulcsa neki se volt, követ kerített, és leverte a lakatot; így jutottak be. Azok nyolcan csalódottan morogtak, ugyan minek kellett nekik elbattyogniuk Gézukához, ha a lakat leverése ennyire egyszerű. A többiek bámultak, bólogattak.

Tizenheten vették fel a szerszámot, és közfigyelmet keltve, bár kilenc főre olvadva derűsen battyogtak az állomás felé. A végén még énekeltek is, mint egykor a katonaságnál. Mind öregek voltak, fiatal nem maradt Zápon, mert vagy elmentek külföldre, vagy elmentek a fővárosba, vagy elmentek a városba, vagy meghaltak balesetben, vagy meg sem születtek. A dílerek messze elkerülték Zápot, ahol nem volt fizetőképes kereslet, és kizárólag nohabort ittak. Régebben el-elvetődött a községbe egy-egy futballügynök vagy tehetségkutató a messzi Angliából, Spanyolországból vagy Olaszországból, öt-hét éves tehetségeket kerestek, de csak felfúvódott öregek lézengtek és dekázgattak a pályán, úgyhogy elhúzták a csíkot. Szervkereskedők is jártak arrafelé néha, de látván a helyiek egészségi állapotát, riadtan továbbálltak. Ilyen-olyan magánhadseregek és titkos kivégzőosztagok is toboroztak hajdan a községben, de nem tudtak elég napidíjat fizetni, úgyhogy dolguk végezetlen távoztak ők is.

Amikor a vidám kis csapat kiért az állomásra, az állomásfőnököt nem találták a fülkéjében, és a telefont sem vette fel. Szóltak a forgalmistának, valamint a kétdiplomás, jogi és közgazdasági végzettségű pénztárosnőnek, aki takarítónőként is üzemelt, hogy ők sínpúposítani jöttek. Érdeklődésükre, hogy az mi fán terem, a főmérnök nem tudott magyarázattal szolgálni. A forgalmista örült, hogy valami miatt leállítható a forgalom, mindig attól rettegett, hogy kisiklik a vonat, és őt ültetik le. Hol a talpfákat lopták el, hol

a jelzőberendezés kábelét vágták szét és adták el fémhulladékként a szomszéd sarkon; a forgalmistának nem volt könnyű az álma. Valahányszor egy-egy síndarabot kifűrészeltek, napokig állt a forgalom, a forgalmista fellélegzett, de előbb-utóbb kitoldozták, és retteghetett tovább.

Végül felhívta a főnökséget, ide-oda kapcsolgatták, a vonal szétment, újra hívta őket, végre valaki azt mondta, hogy jó, akkor ezt a szakaszt kikapcsolják. Be is mondták a közeli állomásokon, hogy Záptól és Zápig átmenetileg buszokkal szállítják az utasokat. Buszt nem sikerült keríteni, illetve mire meglett, lejárt a sofőr munkaideje, és hazament; az a néhány utas, akinek tovább kellett volna utaznia, az állomástól másfél kilométerre leszállt. Ki gyalog cipelte a csomagjait, ki az ismerősét hívta, hogy menjen érte kocsival, ki taxit rendelt, ami nem volt bölcs dolog, mert a taxi a városból jött, ahol volt belőle hét darab, és várni kellett rá háromnegyed órát. A kétdiplomás eleinte azt mondta be, hogy forgalmi akadálymentesítés folyik, aztán azt, hogy pályamunkálatok miatt ideiglenesen buszok szállítják az utasokat, aztán azt, hogy pályafenntartás folyik; buszokról már nem szólt. A közeli állomásokról eleinte tízpercenként telefonáltak, aztán már csak óránként, aztán csak naponta, amíg le nem szoktak róla.

Gabi bácsi, a villanyszerelő a triciklijén hol zöldséget szállított a városból, hol utasokat; most is előkerült. A csomagládába három utas is belefért egyszerre, a táskákat, bőröndöket az ölükbe vették. Gabi bácsi sajnálta, hogy Kálmánkának az erős lábaival ispánként a tanácsházán kell maradnia estig. Úgy jártak addig dolgozni, hogy Kálmánka hajtott, Gabi bácsi pedig beleült a csomagládába a szerszámai mellé; most hát ennek a politika miatt vége szakadt.

A főmérnök tanácsára a sínpúposítók a forgalmistától krampácsoló kalapácsot vételeztek; nehéznek találták, letették. A főmérnök addigra eltűnt. Előkerült az állomásfőnök, kiabált, ugrált, nem tudta, hogy mit akarjon, aztán elment a kocsmába. Néha valaki bekukkantott az állomásra, fontoskodva megtekintette a kassza ablakán függő feliratot, miszerint a jegyeladás szünetel, majd elment. A pénztárosnő első nap söprögetett egy kicsit, másnap már nem jelent meg. A forgalmista mindennap bejárt, ült a fülkéjében, és várta a telefont, hogy mit tegyen.

Négy nap múlva, késő este jöttek Kálmánkáért, megragadták, és betuszkolták a kocsiba. A nővére sírt, Sanyi néni sikított, Imre bácsi kiabált, a szomszédok kiálltak az utcára, és néztek.

A sínpúposítók visszaköltöztek a kocsmába, némelyek a pálya gondnokával ultiztak. A főmérnök fellélegzett, semmi rosszat nem tett, a sínekhez nem nyúlt hozzá senki. Írásbeli nyoma semminek sem maradt. A vonatok néhány hét múlva megint keresztülhaladtak az állomáson, és reggel meg este egy-egy személyvonat meg is állt, kivéve, amikor valamiért valahol zavar támadt, és kimaradt egy-két-három járat, de nem a sínpúposítás miatt.

Az előző ispán nem ült vissza a székébe, az előző ellenzék vezére sem jelentkezett, hogy ő szeretne kormányozni, mindenki kussolt. Valahogy mentek a dolgok anélkül, hogy a községnek vezetője lett volna. Az emberek elvegetáltak a segélyből vagy a segély feléből; élelemért továbbra is a városba jártak. Ha maradt volna értelmiségi a környéken, levonhatta volna a tanulságot, hogy az anarchistáknak van némi igazuk.

Imre bácsi és Sanyi néni esténként beadványt körmölt, ártatlan gyermekük szabadon bocsátásáért esedeztek. Mégsem küldték el az összes beadványt, mivel posta csak a városban üzemelt, és Imre bácsinak fájt a lába. Ha orvoshoz kellett menniük receptért, vagy a patikába valamilyen csodakenőcsért, mindig elmentek a postára is. Választ a beadványokra nem kaptak. Nem világosították fel őket, hogy a hivatalok megszüntették a papír alapú levelezést, mindent számítógépen kellett kitölteni, és a rendszer csak akkor érkeztette be az iratot, ha minden egyes rovat – a nyolc oldalon az összesen kétszáznegyven kérdésre adott válasz – ki volt töltve. Többek között hitelt érdemlő módon fel kellett volna sorolni az összes addigi állásukat. A kérelmezőknek már az komoly gondot okozott, mit jelent a „hitelt érdemlő mód”.

A digitálisan beérkezett ügyiratot a nem feltétlenül jogi végzettségű hivatalnok az ügyfelek meghallgatása nélkül bírálta el, amiről a neten küldött határozatot. Személyes ügyintézésre csak akkor nyílt mód, ha valaki ügyvédet fogadott, az pedig sokba került. Az állam beszüntette a tárgyalások nyilvánosságát, ezzel az ügyintézést dicséretesen lerövidítette. A magyar példa diadalmasan terjedt világszerte.

Imre bácsi és Sanyi néni végül megkapta Béla bától a kitöltendő űrlapot kinyomtatva. Nyelvüket lógatva ceruzával körmöltek a rubrikákba, hogy majd amikor hetek múlva gépidőt kapnak, gyorsan begépeljék a gépbe a tanácsházán, az ispáni hivatalon kívül ugyanis a négyezer fő alatti településeken senkinek sem lehetett számítógépe. Mégsem tudtak

jelentkezni, mert nem volt ispán, aki elektronikus kódjával aláírta volna a kérelmet, majd huszonnégy óra múlva megadta volna az engedélyt, hogy a kérelem el is menjen a központba. Béla bá nem volt felhatalmazva, hogy gépidőt adjon. Tanácsot igen, gépidőt nem.

Kálmánka nővére esténként kiöltözött, és elindult a vasút felé, ahol stoppolni szokott. Szülei kérdésére mindig azt felelte, hogy megpróbál a városi rendőrségen kapcsolatokra szert tenni, hátha adnak számítógépet.

Sanyi néni sokat sírdogált, egyébként éltek, ahogy annak előtte. Sanyi néni horgolt, kötött, visszabontotta, újrakötötte; Imre bácsi álló nap meccseket nézett, és hetente legalább egyszer megszerelte az autóját, amelyet évek óta nem használt. Imre bácsi nem nagyon bánkódott, amikor Kálmánkát kétévesen elvitték, és remélte, hogy soha többé nem kerül elő, de hát előkerült. Most még kevésbé bánta. Sanyi néni is megkönnyebbült, amikor Kálmánkát a rendőrségi kocsiba gyömöszölték, mert teher a gyerek, akárhány éves is, pláne egy ilyen mamlasz, aki csak ül, és nem szól semmit, de már a hallgatása is zavaró. Sanyi néni nem volt annyira jóindulatú és jámbor néni, mint kellett volna; utálta az anyját, aki ötödik gyereknek szülte meg, ezt Sanyi néni rossz helyezésnek tartotta, és bosszút akart állni, ha már nem az anyján, akkor bárkin és mindenkin. Kálmánka nővére mind a kétszer örült egy szemernyit, amikor az öccse eltűnt az életükből. Kálmánka szülei és a nővére rendes emberek voltak, annak is tartották őket a községben, ahol idilli volt a hangulat.

Kálmánka nem került elő többé, és elfelejtették.

*

Kálmánka nem ellenkezett, nem hányta-vetette magát a kocsi hátsó ülésén, de attól még megbilincselték. Nézegetett kifelé, mint engedelmes magyar emberhez illik. Jó sokáig utaztak. Kérdezgette, ugyan mi az oka, hogy ő ennyire le van fogva, de nem válaszoltak. Azt pláne nem mondták meg, hogy mivel gyanúsítják, mert ők se tudták.

A börtönben mindenét elvették, bár nemigen volt semmije, még egy kisbicskája se, még egy mobilja se; attól még hosszan motozták, hátha a végbelébe rejtette. Rabruhát adtak rá, és bevezették a nagy, közös cellába.

Volt a tizenkét főre tervezett cellában vele együtt huszonhárom férfiú. A légköbméter papíron megvolt. A Civilizált Unió (CU) egy rabra eső normáját úgy tartották be, hogy este hétkor elvitték a rabok jó harmadát rabomobilon; utaztatták őket egy másik börtönbe néhány órát, közben

valami csehóban vacsorát is kaptak; a másik börtönbe este tíz után, az esti létszámellenőrzést követően érkeztek meg, így a napi létszámba nem számították bele. A másik börtönből ugyanannyi rabot utaztattak az ő eredeti börtönükbe, azok is kaptak vacsorát valahol, és azok is az esti létszámellenőrzés után érkeztek meg. A rabok nem tiltakoztak az utaztatás ellen, legalább történt valami, a Civilizált Unió pedig kacagott örömében, hogy a magyarok ilyen szépen teljesítenek.

Kálmánkát nem utaztatták, sőt seggbe sem kúrták a rabtársai, mert túl nagynak találták, és féltek tőle. Negyvennyolcas cipő nem volt raktáron, meghagyták a sajátját, csak a cipőfűzőt szedték ki belőle. Egyszer hallgatták ki; nagyon érdekelte őket, miért van előzetesben. Kálmánka nem tudta. Megkérdezték, mi a szakmája. Nem jutott eszébe, hogy néhány napja ispán lett; azt mondta, egy villanyszerelő mester mellett dolgozik segédként, ő szokott gipszelni.

Kérdezték, ki az a mester. Hát a Gabi bácsi. Vezetéknév? Kálmánka nem tudta, hát a Gabi bácsi. Lejegyezték: Gabi bácsi. Mit kell tudni Gabi bácsiról? Gabi bácsi rendes szaki, ő szokta leszedni a villanyoszlopról az öngyilkosokat, akik felmásznak, és megfogják a magasfeszültségű vezetéket. Na és túlélik?, érdeklődtek a nyomozók. Nem, válaszolta Kálmánka, inkább meghalnak. Ja és a Gabi bácsi szokta visszakötni az áramot azoknál, akiknél a vállalat kiköti, mert illetéktelenül vételeznek. Igen? Mennyit kap érte? Nem tudom, de hálásak szoktak neki lenni. A nyomozók nem firtatták tovább, mert tudták, hogy Gabi bácsi fel szokta jelenteni azokat, akiknek illetéktelenül beköti az áramot, hogy újra kikapcsolják őket, és aztán csekély összegért megint visszaköthesse nekik, és közben az áramvállalat alkalmazottainak is meglegyen a munkájuk. Azért tudtak erről a nyomozók, mert ők is kaptak jutalékot. Ez az üzlet mehetett volna a végtelenségig is akár, de hamarosan megjelent az árampiacon a petróleumlámpa-gyártó, aki ráígért az áramcsalásra, úgyhogy Zápon és környékén hamarosan kikapcsolták a villanyt, hogy a petróleumlámpát el tudják sózni. De erről Kálmánka már nem tudott, sőt ekkor még a nyomozók sem.

Kérdezték, ő is villanyt szerelt-e; elvileg igen, mégsem egészen, mert a Gabi bácsi nem engedte, csak a vakolást. Na és amíg a mester dolgozott, ő mit csinált? Hát a madarakat nézegette. Madarakat? Igen, a galambokat meg a verebeket, amíg voltak, meg a fecskéket, de azoknak annyiszor

leverték a fészküket, hogy megharagudtak, és nem jönnek többé vissza. Nézegette? Minek? Hát mert elképzelte, hogy ő is madár, és akkor hogyan is gondolkozik. Na és hogyan? Hát, mint a madarak. Legfőképp a varjakat szerette, pedig azokat az emberek nem szeretik. Nézte őket, és a varjak is nézték őt. Szerinte a varjak pontosan tudták, miről gondolkozik. Na és miről? Hát a varjakról. Hogy ők hogy gondolkoznak.

Csönd.

Na és ezenkívül?

Ezenkívül semmi, ez a madárkodás addig tart, amíg a mester végez, aztán megy tovább a mesterrel; a mester ül a csomagtartóban, ő pedig hajtja. Nem nehéz a Gabi bácsi szerencsére, és nagyon érti a dolgát. Őt nem hagyta villanyt szerelni, féltette az áramütéstől, így aztán ő vakolt. Gipszelt és vakolt. Az is szép dolog.

Többé nem hallgatták ki. Nem mondták meg, hogy kérhetne ügyvédet, úgyhogy nem kért. Hamarosan munkára vezényelték, spaklit és gipszelőedényt kapott a kezébe, ugyanúgy kilencvenöt centiset, mint szabadlábon, és ugyanazt csinálta, amit az ispánsága előtt, a vezetékeket ő gipszelte be, és szépen el is glettelte. Kevesen gletteltek annyira simára akkoriban, mint ő. Jól megvolt a börtönben, enni-inni kapott, fekhelye volt, takarója volt, érdekes sztorikat meséltek a rabtársak, hogyan rabolnak, miként sikkasztanak, jó volt hallgatni őket. Csak reggel ne lett volna annyira korán az ébresztő. A börtönőröknek se jó, hogy ilyen korán fel kell kelniük, valami baj van a rendszerrel.

Pár nap múlva új rabtársak érkeztek, és sokkal érdeklődőbbnek mutatkoztak, mint az addigiak. Kérdezgették erről-arról, és a vonatok kisiklatásának szándékát is szóba hozták. Kálmánka nem értette. Ő ugyan nem akart vonatokat kisiklatni, csak a felpúposodott síneket szerette volna újra látni. Miért, azok milyenek? Szépek! Ezt az új rabok nem értették, vagy nem hitték, vagy mást tartottak szépnek, mert állandóan a vonatok szándékos kisiklatására tértek vissza. Kálmánka nem jött rá, hogy ezek a jó emberek újságírók és vamzerek, akik vagy fizettek, hogy bekerüljenek mellé a börtönbe, vagy kisebb-nagyobb lopásokat és rablásokat követtek el, hogy bevigyék őket ingyen, vagy parancsra jöttek. Olyan riporter is akadt, aki még odakint lenyelte a kameráját, a küblin megszülte, lemosta a csapnál, és Kálmánkára irányítva érdeklődött a szabotázs részletei iránt. Kálmánka jó bőrben volt akkoriban, a börtönben nem fogyott le, de a

szabotázs szót nem értette, a riporter megpróbálta elmagyarázni, magyarázta, magyarázta, Kálmánka továbbra sem értette, ennyi lett a riport, nem lehetett leadni. Az újságíróknak a fele volt provokátor, ami jobb arány, mint a látszatellenzéki politikusok esetében, akik között a Királyi Biztonsági Szolgálat által pénzelt besúgók aránya a kilenctizedet is meghaladta.

Kultúrmunkaként a *János vitézt* próbálták a rabok egy kleptomán operista rendezésében. Kálmánka az óriások királyát alakította hatalmas szakállal, amit a rabok által rendelésre termelt vadkenderből állítottak elő. Eredetileg a gonosz mostohát akarták rábízni, de annyira sírt, hogy megesett rajta a rabtársak szíve. Az óriások királyának szerepéért cserébe a griffmadarat is neki kellett alakítania, szövege nem volt, a hátán cipelte körbe-körbe Kukorica Jancsit; a szerepet alakító zsebtolvaj sok évvel később az Euro-atlanti Nemzeti Bank alelnöke lett. Részben a daljátékból, részben az eredeti költeményből állították össze a darabot, a szöveget rabok, fegyőrök és külsősök (orvosok, pszichiáterek, írás-olvasást tanító beszervezők) állították elő. Egy katalán ősökkel büszkélkedő, betörésekben jeleskedő, munkácsi származású alak kísérte a dalokat szintetizátoron, aki majd az újraalapított Szovjetunió himnuszának lett a szerzője. Az Iluskát játszó sikkasztó fejhangon próbált beszélni és énekelni; nem nyerte meg se a nézők, se Kálmánka tetszését.

A Kálmánka cellájába befurakodó újságírók jobban tették volna, ha odakint maradnak, ahol izgalmas események történtek. Első Karabélyos Károly fülébe is eljutott, hogy a birodalmában szántszándékkal vonatokat akartak kisiklatni, és úgy találta, hogy kiváló alkalom nyílt a maradék ellenzék, vagyis a belső pártellenzék kiiktatására. Mindig a belső ellenzék a fontos, ha pedig éppen nincsen, az annál veszélyesebb, mert akkor a mindig esedékes puccs vagy palotaforradalom résztvevői jól leplezik magukat. Ilyenkor gyorsan produkálni kell néhány terroristát. Vasúti szabotázs vádjával egy csomó embert letartóztattak, mindegyiküknél fegyverarzenált találtak. Utólag jutott az udvari emberek eszébe, milyen jó lenne valóban kisiklatni néhány szerelvényt. Pár tucat sérülttel és négy halálos áldozattal járt a merénylet; nem tudni, miért épp Biatorbágyon követték el. Verhették a fejüket a cella falába a furfangos újságírók: Kálmánka a merénylet idején már ült.

A királyt is tájékoztatták a sínpúposításról, és hogy azóta Zápott - ilyen szép választékosan mondta az udvarnok - nincsen beiktatott ispán.

– Nincs ispánjuk a kurváknak? Ne is legyen! - kiáltotta Első Karabélyos Károly, és nem is lett.

A király annyira megharagudott rájuk, hogy azt parancsolta: ne legyen nekik vonatközlekedésük! Nesztek, sínpúposítás, barmok! Zápot a menetrendből törölték, pedig már szépen jöttek-mentek a vonatok, baleset se történt, nem utaztak sokat a népek. Az állomásfőnököt nyugdíjazták, a forgalmistát más munkakörbe helyezték: ő lett a városházán az udvaros, az addigi udvarost elküldték, menjen, ahová akar. A forgalmista tiltakozására azt mondták: vegye tudomásul, hogy ez közmunka, és ha nem fogadja el, nem kap másik állást, tehát egy vasat sem. A közmunka az ispán jóváhagyásától függött akkoriban; éppen nem volt sem választott, sem kijelölt ispánjuk; jobbnak látta hát szegény exforgalmista, hogy a korábbi fizetése harmadáért söprögessen a tanácsháza udvarán. A polgármester aláírását bizonyos esetekben Béla bá aláírása helyettesítette, tőle pedig féltek. A söprögetés unalmas munka volt, de a forgalmista gyomorfekélye, amit a vasúti szolgálatban szerzett, meggyógyult. Megpróbálta támogatni a munkanélkülivé vált alkoholista udvarost, akinek az állását bitorolta, második-harmad naponta felest vett neki a kocsmában. A kétdiplomás pénztárosnőt annyira kirúgták, hogy nem vették fel sehová, el is tűnt a községből, nem beszélt róla senki. Amúgy sem sokat beszéltek egymással az emberek, minek. Amit tudniuk kellett, tudták.

A környékbéliek türelme magyartalan módon egyszer mégis elfogyott, kezdtek beadványokat fogalmazni a vasúthoz, és előbb-utóbb még választ is kaptak, amely szerint őket, a tiltakozókat a külföld pénzeli; egyébként a vonal nincs megszüntetve, csak a vonat nem jár.

Kálmánkát mindvégig a sínek aláaknázásáról, a vonatok kisiklatásáról, szabotázsról, a nemzetközi magyarellenes összeesküvésről faggatták, holott nem történt semmi, vágyálom maradt a sínpúposítás, és el sem tudta magyarázni, hogy az micsoda.

Kálmánka ellen nem emeltek vádat, tehát a rehabilitációjáról szó sem eshetett. Bárkit bármeddig vádemelés nélkül előzetes letartóztatásban lehetett tartani, a kellemetlenkedőket évekre vagy örökre kivonva a forgalomból, akárcsak Afrikában, Dél-Amerikában, Ázsiában és az Antarktiszon.

Kálmánkát senki sem ismerte, a neve mégis kiszivárgott. Bizonyára az előző ispán és ellenzékének áskálódása is hatott, akik a botrány kitörésekor elbújtak, majd az ispáni széket mégis megpályázták, hiába. Kálmánka nevének szétkürtölésében a király újságírói játszották a legnagyobb szerepet, akik a köztársaságpárti látszatellenzékben otthonosan forogtak.

Előbb-utóbb mindenfelé azt lehetett hallani, hogy Melák Kálmán. Hallotta? Jött valaki, végre, végre, Melák Kálmán a neve! Megjelent Melák Kálmán! Színre lépett Melák Kálmán! Volt, aki hozzátette: doktor Melák. Elterjedt, hogy magas, testes ember. Olyan, mint a neve. Tót vagy oláh vagy rác vagy roma vagy cigány vagy zsidó vagy biboldó. De cigánynak ilyen vezetékneve nincs, kutyáknak adnak ilyen nevet. A földalatti látszatellenzék fellélegzett. Végre találtak valakit, aki magyar, és még az is lehet, hogy kutyabőre van.

Kálmánka csodálkozott volna, ha megtudja, hogy doktori címe lett, pedig láthatta a névtáblán. Azt persze nem értette volna, miért örülnek ennek egyesek, mások pedig annak, hogy hátha mégsem doktor. Ez a finom politikai nüánszok művészete, a gazdagok, a beavatottak, a vájtszeműek játéka, vannak ilyenek az előbb-utóbb újra hatalmassá váló Magyar Királyságban legföljebb ezerötszázan. A királypártiak örültek, hogy doktor, mert a doktorokat utálják, így hát Kálmánkát is. A republikánusok remélték, hogy nem doktor, mert egy doktort a nép nem fogad el teljes jogú tagjaként, és néptribun nem lehet. A nép szegény, tudatlan, jobbágy mentalitású, a nép az arctalan tömeg, amely a bonyolult fogalmazást, amivel a doktorok áltatni próbálják, megveti. Az alig vegetáló ellenzék a létszámában jóval nagyobb fizetett álellenzékkel karöltve a doktori címet Kálmánka neve elől bölcsen elhagyta, így aztán mindegy, ott volt-e, nem volt-e ott valaha.

*

Kálmánkát se szó, se beszéd kiengedték, megkapta a ruháit, és a pénzt, amit odabent keresett. A ruháit kihízta, bőségesebb volt a koszt odabent, mint otthon. Tavasszal vitték be, ősszel engedték ki, a pulóver jól jött. A pénzét meg se számolta, a cellatársak kioktatták, hogy semmit sem tud venni érte, inkább betörésen vagy rabláson törje a fejét.

Egy derűs reggel tehát becsapódott mögötte a fémkapu. Még fel sem ocsúdott, amikor egy feltűnően átlagos külsejű egyén lépett hozzá.

– Van egy remek üzleti ajánlatunk – mondta.

Különösen formálta a hangokat, üzleti helyett azt mondta: juzletyi.

– Tudjuk, milyen helyzetben van, ajánlatunk már csak ezért is igen előnyös. Szálljon be.

Kálmánka beszállt a hátsó ülésre, úgyis az történik, ami történhet, és nem egyéb.

Egy nagy kert előtt álltak meg. A villa teraszán elegáns férfiak ültek, Kálmánkáék csatlakoztak hozzájuk. Az átlagos külsejű egyén mondott valamit, majd szívélyesen hellyel kínálta Kálmánkát, aki a szatyrát a térdére helyezve leült.

Egy pincér pezsgőt kínált körbe, a fehér inghez fehér csokornyakkendőt viselt, fehér kabátjának kétoldalt lelógó szárnyai a seggét verdesték; cipője feketén csillogva csikorgott. Reggeli közben Átlagos úr előadta az ajánlatukat. Kálmánka jó étvággyal evett, a piros, sós bogyókat - nem tudta, hogy gorbusa kaviár – leveseskanállal tömte magába.

Arról van szó, mondta Átlagos, hogy az urak eladják a Golf-áramlatot. Hogy kinek? Annak, aki megveszi. Tülekedni fognak a részvényekért, mert a Golf-áramlatról minden iskolában harangoznak valamit. Az emberek nem tudnak mihez kezdeni a pénzükkel, ha véletlenül lett nekik, és lámpással keresik a befektetési lehetőségeket. A túljelentkezés miatt a részvények ára már az első napokban meredeken emelkedni fog; nem akarja Kálmánkát hiú reményekbe ringatni, de garantálható, hogy a cég értéke már a tőzsdére vitel napján megsokszorozódik. Természetesen akkor kell majd pénzzé tenni a részvényeket, amikor a legmagasabb az árfolyam; mindezzel Kálmánkának semmi dolga sem lesz, mindent intéznek helyette. Kérdés, hogyan jutott hozzá a cég a Golf-áramlathoz. Nos, nem jutott hozzá, mert nem volt kitől megvennie, lévén senkié, ám eladni eladja. A mai világban ez az eljárás szokványos. Majd a részvényesek, mármint akik vesznek papírt, kiharcolják, hogy a Golf-áramlat fölött a tulajdonosi jogokat ténylegesen gyakorolhassák. Hogy ez mit jelent? Például megtiltják a hajózást a Golf-áramlat környékén, akkor aztán minden tengerfuvarozási vállalat tejelni fog, az hétszentség. Az ENSZ, az UNESCO, a Biztonsági Tanács és a rengeteg tengerparti állam későn fog ébredni, mint mindig. Ők már semmit sem tudnak megakadályozni, és részvényt sem tudnak majd venni, mert elérhetetlenül magas lesz az árfolyama, és a kereskedést beszüntetik.

A cég garanciát vállal. Mire? Mindenre. A cég a részvényesek számára biztosítja a tengeráramlathoz való hozzáférést, atom-tengeralattjárókat és kirándulóhajókat bérel parttól partig, a Golf-áramlat esetleges rosszindulatú

támadóit leszereli, elhárítja, annullálja, elrettenti. A cég éves közgyűlésén a részvényesek a törvények szerint szavazhatnak, de hiszen mindezt Kálmánka úgyis tudja.

Kálmánka bólogatott és kávét hörpölt.

– Mi az, hogy Golf-áramlat? – érdeklődött.

Átlagos úr meghökkent, aztán vázolta. Viszi a meleg vizet Közép-Amerikától Skandináviáig, csak úgy, passzióból. Egyes tervek szerint a Golf-áramlatot megfordítják, ezekkel a tervekkel egy másik cég foglalkozik, de még csak az előkészítés szakaszában járnak, úgyhogy nem kell tartani tőlük. Ez ugyanaz az egykori állami vállalat, amely sok-sok évtizeddel ezelőtt az Ob és a Jenyiszej folyásának megfordításán dolgozott.

– Azt a megfordítást hogyan lehet elérni? – kérdezte Kálmánka.

– Indukciós lapáttal – felelte Átlagos úr kapásból.

– Az micsoda?

– Fizika. Newton víz alatti törvénye.

Kálmánka megelégedett volna a válasszal, de Átlagos úr belejött.

– Ha a globális felmelegedés tovább tart, akkor az a víz, ami most lehűlvén lesüllyed, nem fog lesüllyedni, egy méterrel megemelkedik az óceán szintje Amerika keleti partján, és rengeteg világváros víz alá kerül. New York, Boston, Philadelphia, meg persze Velence...

– Ajjajaj – vélekedett Kálmánka, aki a tévében már látott árvizet.

– Hogy miért van egy világméretű vállalkozásnak éppen Önre szüksége? – tette fel a kérdést Átlagos. – Nos, azért, mert mint értesültünk róla, Önnek jelen pillanatban nincsen lakása. Utánanéztünk: Ön Zápon volt állandóra bejelentve, de az előzetes letartóztatással ez automatikusan megszűnt. Mint bizonyára Ön is tudja, akire a Magyar Királyságban a gyanú árnyéka vetül, az a lakhatását elveszíti, és csak hosszú, bonyolult eljárás után kaphatja vissza, aminek a megindítását kérvényezni kell akkor is, ha nem ítélték el semmiért. Újraoltási bizonyítványt is kérnek, amit csak akkor adnak meg, ha az összes csecsemőkori és gyerekkori oltást megismétlik. Nagy igazságtalanság, nemzetközileg törvénytelen, és az érintett számára igen kellemetlen, de az az igazság, hogy Önnek nincsen lakása. Vagy van?

– Nincs - morogta Kálmánka meglepve, és elszégyellte magát. Felnőtt ember létére nincs lakása, holott volt! És milyen sokáig! Több mint húsz évig! Elszorult a torka.

– Nos – folytatta Átlagos –, épp egy ilyen hajléktalanra van szüksége a cégnek, és nem árt, ha olyan ország polgára, amelyről nemigen tudni, mi fán terem. Külön jótétemény, hogy ez a királyság még a Balkánnak is a lágy alteste, Európának meg aztán különösen; ennek előnyeit ugye külön nem kell ecsetelni. Ez itt a cég alapító okirata, meg mindenféle egyéb papírok, amiket alá kellene írnia Melák úrnak, lehetőleg a villásreggeli befejezése előtt; ezzel a cég maradéktalanul az ő tulajdonába megy át. Ja igen: nem árt, ha ujjlenyomatot is ad, meg belenéz a kamerába az íriszével; ez az új módi, amióta az aláírás-hamisítást digitalizálták. Persze ujjlenyomat-másolatot is könnyedén készítenek, kiöntik a negatívot, ami jobb, mint amikor levágják az ember ujját, és a szemet is ki lehet vájni, de ez most nem a magyarázgatás ideje. A kipontozott helyen kell aláírni, itt a toll. És oda melléje, itt a festékespárna, az ujjlenyomatokat, és tessék rám nézni, így. A szöveg nem magyarul íródott, de mindegy, mert az ügylet teljesen törvényes.

Kálmánka érdeklődött, vajon mekkora értéket is képvisel a cég, ami most az övé lesz.

Nemigen számítható ki. Átlagos pár mondatot váltott a külföldi nyelven a többiekkel, akik kissé türelmetlennek látszottak. Bizton állíthatom, fordult vissza Átlagos, hogy az aláírással Ön a világ tíz leggazdagabb embere közé kerül, csak az intelligenciacégek és a hulladéklerakók vezetői előzik meg.

Kálmánka hülye lett volna, ha nem írja alá.

A reggeli a legkényesebb igényt is kielégítette. A többi kedves, udvarias úriember mindenféle nyelvekkel próbálkozott, de ő csak szerényen mosolyogott.

Búcsúzáskor jóllakottan szorongatta vendéglátói kezét. Visszahajtottak a börtönhöz. Átlagos úr az anyósülésről a legjobbakat kívánta, a sofőr gázt adott, Kálmánka hosszan integetett utánuk.

Beesteledett. Estétől reggelig sem távolsági busz, sem vonat nem járt az országban sehonnan sehová, Kálmánka felült egy helyi buszra, amelyik éppen közlekedett valamerre, a sofőr látta, hogy börtöntöltelék, nem kért jegyet vagy azonosítót; aztán egy villamosra is átszállt, majd leszállt egy híd közepén, mert látta, hogy van ott egy sziget. Leballagott a partra, az éjszakát a híd alatt töltötte. Hűvös volt, a börtön után mégis felüdülés; a Sziget déli csücskében a feje alá tette a zsákot, és nem ébredt fel, amikor kilopták alóla. De hát ez a börtönben is így volt, és nem volt abban a

zsákban semmi értékes, csak a személyazonosító csípje meg néhány fénykép, egy pár zokni meg egy póló.

Sose tudta meg, hogy éjszaka többen is meg akarták gyilkolni, csak féltek, hogy közben felriad ez a marha nagy ember; amikorra pedig akadt végre egy ványadt gyilkos, aki már-már nekilátott, hogy elmetéli a nyakát, megzavarták. A satnya illető éppen lendítette a tőrt markoló kezét, amikor egy társa lefogta, és az iránt érdeklődött, hogyan is fognak osztozni a zsákmányon. A gyilkos abbahagyta a merényt, és a társát csúf szavakkal illette. A vitába mások is beavatkoztak, és addig vitatkoztak, mígnem az ölésről megfeledkeztek. Pirkadatig tartott a veszekedés, akkor szétszéledtek; így szoktak végződni Magyarországon a nagy nekibuzdulások.

Történt mindez a Margit hídnál, és nem a Lágymányosinál, amelyet Rákócziról, majd Orbánról, majd Horthyról, majd Kádárról neveztek el, mielőtt megint a Lágymányosi nevet kapta.

Kálmánkát reggel megszólította egy másik hajléktalan. Középkorú, foglalkozásának minden látvány- és szagjelével rendelkező férfi volt az illető, Kasszander néven mutatkozott be, és azon sopánkodott, hogy már mindenki meghalt, aki igazolhatná, hogy ő évtizedekkel korábban mindent, de mindent megjósolt, ami aztán bekövetkezett. Fennen hirdette, mitől óvakodjék a magyarság, de nem óvakodott; ettől tartunk ott, ahol tartunk. Pedig milyen könnyű lett volna a balsorsot megelőzni! De persze egyetlen nép sem előzött meg soha semmit, amit pedig meg lehetett volna előzni, és még inkább meg kellett volna; ebből áll a történelem. Nem is ez a fő baj, hanem az, hogy most már senki sem maradt, aki tanúsíthatná, hogy ő, Kasszander, már évtizedekkel ezelőtt megmondta.

Kálmánka nem bírta a huzamos szellemi megterhelést, és a szomszédja sirámainak közepette a nappali világosság ellenére elaludt. Így azt sem hallotta, hogy Kasszander más témára tért:

– Most Ön joggal kérdezi, mitől lettem én, a jövő tudója, hajléktalan! Erre én azt felelem, hogy oly könnyen, mint aki egész életében erre készült! Ha erre Ön azt kérdezi, hogy nőügy van-e a dologban, bólintani fogok. De Ön bizonyára úgy hiszi, hogy sok szerencsétlen házasság kellett a lecsúszásomhoz. Nos, ki kell ábrándítanom: elég volt egyetlen rossz házasság, hogy a híd alatt találjam magam! Persze ahhoz olyan nő is

kellett... Ám ezzel nem untatom, különösen, hogy Ön már a történet kezdete előtt elaludt.

Hogy mi lett az általa birtokolt Golf-áramlattal, arról Kálmánka sokáig nem értesült. Előbb-utóbb elkezdték keresni a cég tulajdonosát, de nem volt lakcíme, így sokáig nem találták. Végre csak ráakadtak a hajléktalankifőzde előtt, de a személyi csípje sem volt meg, úgyhogy három börtönviselt vamzer kellett az azonosításához.

A fogdában ráordított a nyomozó:

– Nem szégyelli magát, magyar ember létére??? Kiviszi a nagy üzletet Amerikába??? Hogy képzeli, hogy minket kihagy belőle? Hogyhogy nem jelentette rögtön?! Hát magyar ember az ilyen??? Hát azt képzelte, hogy Magyarország nem szerez róla tudomást?! Most a miénk lenne a Golf-áramlat, te barómállat!

Kálmánka nem értette, mi a bajuk. Eszébe jutott a Filozófus, akivel hét hónapig ült együtt. Nemigen lehetett vétke annak a szánalomra méltó, bánatos embernek, ha csak az nem, hogy nem értette, mitől léteznek olyan emberek, akik mindenáron meg akarják szabni másoknak, hogyan éljenek, mit tegyenek és mit gondoljanak. Ez foglalkoztatta szabadlábon, ezért került börtönbe, és kancsukakészítés közben a börtönben is ezen rágódott.

A nyomozó tudni szerette volna, mennyit adtak a megbízók, hogy Kálmánka egy sokmilliárd dollár értékű vállalkozás tulajdonosa legyen, és hova dugta a pénzt. Sarokba állították, kukoricára és borsóra térdepeltették, nem adtak neki inni, vizet csöpögtettek a tarkójára, a vécécsészébe nyomták a fejét, mégsem tudott visszaemlékezni. Őt a nyomozó meggyőzte az igazáról, biztos adtak valamit, csak elfelejtette; de nem volt fantáziája, hogy valamit kitaláljon helyette. Mások megjelölnek egy távoli körtefát vagy diófát, oda le lehet utazni, az út napokig tart, ott ásni lehet, a pénzt persze nem találják, de akkor odébb lehet mutatni néhány méterrel, ott megint ásnak, addig pedig nem kínozzák, sőt etetik-itatják az embert; a ravaszkodásra hajlamosító idegpályák Kálmánka fejében nem alakultak ki.

– Egy volt ispán! - üvöltötte a kihallgató, a harmadik vagy a negyedik; sűrűn váltották egymást, Kálmánka mélasága kihozta őket a béketűrésből. - Egy volt állami vezető! Egy nyilvánvalóan korrupt szemétláda, és akkor azt hiszi, hogy minket ki lehet hagyni!

Felháborodásuk óriási volt szegényeknek, és Kálmánka végtelenül sajnálta, hogy a tettét elkövette, és még csak meg sem tudja magyarázni.

Kérte, hogy mutassák meg neki térképen a Golf-áramlatot. Nem mutatták meg, csak felpofozták, ne gúnyolódjék.

A gazdasági bűnözők rajzolták le neki az Atlanti-óceán térképét, benne a Golf-árammal. Mint egy világcég tulajdonosa, most már nem holmi mezei besúgókkal és firkászokkal volt összezárva. A szívélyes úriemberek lerajzolták szépen a Mexikói-öblöt és Nagy-Britanniát, továbbá elmagyarázták, hogy a meleg víz felfelé törekszik, a hideg víz lefelé, és az áramlás sebességéről is tájékoztatták. Kálmánka lassan tanult, valami mégis megragadt a fejében. A sokdiplomás bűnözők bizakodva jelenthették, hogy Kálmánkával kiváló viszonyt létesítettek, és egyre nő az esélye, hogy egy könnyelmű pillanatában eladja nekik a céget.

A nyomozók ahhoz szoktak, hogy az előzetes letartóztatás hetekig, hónapokig, évekig is eltart, aztán vagy lesz vádemelés, vagy sem, az már az ő szempontjukból mindegy. Arra nem számíthattak, hogy Kálmánkát már a negyedik hét elején kiengedik, és minden fáradozásuk kárba vész. Kálmánka is csodálkozott, ennél sokkal tovább ült nemrég. Távozását a gazdasági bűnözők bánták a leginkább, többé nem remélhették, hogy azonnal szabadulnak, mihelyt Kálmánka cégét megkaparintották.

Azért engedték ki márpedig Kálmánkát, mert Amerikában híre ment: a Golf-áramlat pakettjének többségi tulajdonosa, akiről már mindenki azt hitte, hogy nem is élt soha, az isten háta mögött meglett. Előkerült a földkerekség egyik leggazdagabb embere, és egyetlen golyó sincs a koponyájában! Olyan ritkaság az ilyesmi, írták a lapok, mint a teljes napfogyatkozás. Magyar rendőrségi források jelenthettek az amerikaiaknak, bár a budapesti amerikai nagykövetség cáfolta. Az is lehet, hogy Kálmánka felbukkanását a magyar rendőrség lejáratása – vagy feljáratása – céljából az oroszok terjesztették, akik a Golf-áramlat részvényeinek vagy a drágításában, vagy a leértékelésében voltak érdekelve. A Golf-áramlat megfordítására alakult részvénytársaság orosz vezetés alatt állt, és azért alapították, hogy a Golf-áramlat részvényeit kínáló másik orosz társaságot kinyírja. Felmerül, hogy a két társaság alapítói ugyanabból a szűk körből kerültek ki, és az ellentársasággal csak a részvény megvételét mérlegelő habozókat akarták gyorsabb elhatározásra ösztökélni.

Majdnem annyian lettek a Golf-áramlat megfordításának a részvényesei, mint akik magát a Golf-áramlatot jegyezték. A tőzsdei szakértők elképedtek: a teljesen hülyék tájékozatlansága és a technikai fejlődésbe

vetett hitük így együtt a nagyszabású csalások új válfajait teszi lehetővé. Globális tőke, globális hülyeség. Igazi baj, jegyezték meg, csak akkor van, ha az elmebeteg terveket a gyakorlatba is átültetik, márpedig a Golf-áramlatot nem fordították meg.

Arra csak az éghajlatosok gondoltak, hogy a Golf-áramlat magától is megszűnhet.

A Golf-áramlat részvényesei Strasbourg-ban beperelték a megfordítókat. A per évtizedekig elhúzódott volna, a híre mégis világszerte felkavarta a tőzsdéket, a kínai erőművek egy hétre leálltak, tízezertől kétszázmillióig terjedt csak a halottak száma; ennek az átlagát szokás használni. Magyarországon azt lehetett érzékelni, hogy a tejtermékek behozatala leállt, és az oroszok leállították a gázszállítást. A megsavanyodott tejet íróként és kefirként sózták rá a hollandok és a belgák a magyarokra, az emiatt kiszabott büntetés befizetését elszabotálták, a magyar királyi udvar mégis kapott valamennyi jóvátételt a visszafejlődő országoknak juttatott alapból.

Kálmánkát az orosz maffia helyett amerikai, brit és délnémet riporterek hada várta, amikor kiengedték az előzetesből. Kálmánka a feléje kiabált kérdéseket nem értette, az újságírók pedig nem tudtak magyarul. A börtön mögül váratlanul civilek áradtak ki, és az újságíróknak azt kiabálták, hogy ez a Kálmánka nem az a Kálmánka, mert az a Kálmánka már hajnalban távozott a börtön hátsó kijáratán. Az újságírók csalódottan távoztak, és nem hederítettek arra a fotóriporterre, aki azt kiabálta, hogy a börtönnek nincsen hátsó kijárata, ő csak tudja.

Az újságírók tévedése nem volt teljesen alaptalan: hivatalos források is gyakran állították, hogy ebben vagy abban az ügyben nem a király nyilatkozott oly bután, hanem valamelyik dublőre. A bulvármédia rászállt a dublőrökre, némelyikük meglepően értelmesen válaszolgatott a kérdésekre, mígnem a király utasítására az egész komédiát leállították, az addigi dublőröket kirúgták, és fiatalabb, karcsúbb, hajasabb hasonmásokat szerződtettek a helyükbe, akiknek némasági fogadalmat kellett tenniük.

*

Kálmánkát a civilek visszavitték a börtönbe, mert csődületet okozott, ami tilos, és csak két nap múlva engedték ki megint.

Fényképe mégis megjelent a *Washington Post* harmadik oldalán, igaz, a keresztnevét elírták, Kálmán helyett Zalman lett belőle. A Melák név majdnem sikerült, csak az ékezetet hagyták le. A *Washington Post* már

korábban rendelkezhetett Kálmánka arcképével. Bizonyára készült videofelvétel, amikor az oroszok villájában aláírta a nevét; ennek a felvételnek a másolata keringhetett a neten.

A Magyar Királyság nevében az orlandói tiszteletbeli másodkonzul olvasói levélben azt írta, hogy Kálmánka nem úgy fest, mint a képen, és különben sem járult hozzá, hogy a képét közöljék; a szerkesztőség a levelet lehozta, megjegyzést nem fűzött hozzá. A szerkesztők tisztában voltak vele, hogy Orlandóban első konzul sincsen, nemhogy másod, az olvasói levelet mégis közölték. Van, aki a parlament elnökét, van, aki magát a királyt gyanúsítja a levél szerzőségével; a washingtoni szenátus alelnöke ismeretlen magyar adományozótól egy római kori ezüsttálcát kapott ajándékba, rövid hír jelent meg erről, de vizsgálat nem indult.

A királyi média nem adott hírt az amerikai lapokban megjelent cikkről, néhány csökött magyar republikánus azonban olvasta. A hír villámgyorsan elterjedt: van itt valaki! Nem tudni, magától volt-e ennyire éber az ellenzék, vagy a kormányból súgtak, hogy ráleljenek Kálmánkára. Ha a kihallgatók csődöt mondtak a pofozással és a fenyegetéssel, hátha a republikánus ellenzék kicsalogat belőle valamit kényeztetéssel. Persze ha a magyarok tudták, hogy Kálmánka az orosz maffia strómanja, márpedig az amerikai sajtóban ezzel gyanúsították, aligha remélhették, hogy részesülnek az üzletből.

Kálmánkát két nap múlva taxi várta a börtönkapu előtt. Egy szimpatikus fiatalember nyitotta ki neki az ajtót, öltönyt viselt és kihajtott gallérú fehér inget, ilyenek lehettek a XIX. századi és XX. század közepi forradalmár ifjak, ha a tankönyvek ábráinak hinni lehet. Kálmánka is látott képeket a tankönyvben lapozgatván; az alájuk írt szöveget nem volt kötelező elolvasni.

Kálmánkát nem lepte meg, hogy megint kocsiba invitálják. Abban reménykedett, hogy előbb-utóbb megetetik. Az előszobában elvették madzaggal átkötött szatyrát, a börtönben kapta ajándékba; megnyugtatták, hogy vigyáznak rá. A szatyorban volt egy ing és egy gatya.

Egy csomó szép nagy szoba nyílt egymásba, gyümölcsök és rágcsálnivalók mindegyikben, az ablakok széles belső párkányán is színes üvegtálak sorakoztak. A fő fogásokért ki kellett fáradni a konyhával egybenyitott étkezőbe, ahol férfi és női kiszolgálók álltak a pult mögött fekete-fehér egyenruhában, Bocskai-sapkájukon pajzsos címerrel, és bármit

kért akárki, máris adták. A magyaros ízlésűeket éppen úgy szép választék várta, mint a franciásokat. Az ételek többségének nem tudta a nevét, de azt látta, hogy sokféle hús van. Az italt pincérek hordozták körbe, és nem győzték kínálni a sört, a bort, a pálinkát és a pezsgőt.

– Friss pipi, friss pipi! - hallotta Kálmánka mindenfelől; azt hitte, étel, pedig ő volt az. Azt is mondták:

– Megjött a mi kis partizánunk!

Bemutatták a házigazdának. A szimpatikus öregúr fényes, saját anyagból hosszanti csíkos sötét zakóban és fehér mellényben üdvözölte, és reményét fejezte ki, hogy jól fogja érezni magát. Kálmánka tisztelettudóan megígérte, hogy a maga részéről mindent megtesz, sőt ő már most jól érzi magát. Eme választékosságot a börtönben sajátította el a sikkasztóktól. Az öregúr szeme felcsillant; igen, ő lesz az igazi!, gondolta, és kérte, érezze magát otthon őnála, kényelméről addig, amíg végleges megoldást nem találnak, éjszakára is ő gondoskodik. Kálmánka örült, hogy lesz hol álomra hajtania a fejét, azt azért megkérdezte, mikor mehet haza, hogy a szüleit és a nővérét láthassa.

– Hamarosan, kedves barátom! – így az öregúr.

Kálmánka megkönnyebbülve evett és ivott.

A házigazda három-négy óránként eltűnt, majd új jelmezben bukkant elő, hol házikabátban, hol fürdőköntösben, hol kerek gallérú ingben, a fejére mindig más parókát tett, és élvezte, hogy a vendégeinek jelentős része nem ismeri fel, legalábbis úgy tesz, aki pedig mégis felismeri, az zavarba jön. Amikor a házigazda idős úrinőnek öltözve boldogan kuncogott a tolószékében, és a szoknyája redőit simítgatta, Kálmánka sem értette, minek örül ez a napszemüveges, parókás, béna vénasszony annyira.

Valaki zongorázott, egy vaskos, kidekorált nő énekelt, majd némi csevegés és lökdösődés után egy száraz úr verseket szavalt. Pont úgy nézett ki, mint egy népszerű színész a tévéből: hosszú, csapzott, őszesre csíkozott hajat viselt, öt és fél napos borostát és köldökig nyitott inget. Megtapsolták, mert rájöttek, hogy tényleg ő az.

Délután öt óra felé Kálmánka azt vette észre, hogy nők és férfiak, idősek és ifjak mintegy varázsütésre szalagot kötnek a homlokukra, amelyen nyomtatott felirat díszeleg. „Csak előre, sose hátra!”, silabizálta ki az egyik éltes hölgy csillámló homlokán. Más homlokon ez fénylett: „Ők jobban félnek tőlem, mint én tőlük.” Megint más fejpánton: „A szabadság egy és

oszthatatlan.” Egy középkorú nő megkérdezte, van-e már Kálmánkának jelmondata. Kálmánka azt felelte, hogy nincs; miért, mi az?

– Ugyanaz, mint a lózung - felelte a nő. - Ha óhajtja, kikísérem a gardróbba, ott vannak felhalmozva, válasszon magának egyet!

Kálmánka megköszönte, követte a nőt az ablaktalan, félhomályos gardróbba, ahol egyesek a szalagok közt turkáltak, fel-felpróbálták, újabbak jöttek és levetették a kabátjukat, megint mások éppen távoztak és a kabátjukat keresték, úgyhogy nagy bulihoz illő volt a tülekedés. Ennyire sűrű forgatagban Kálmánka addig csak a cellájában járt. Szép, színes jelszavakkal ékes szalagok hevertek gombolyagokban az egyik szuszékon, Kálmánkának nagyon tetszettek. A nő ösztökélésére kivett közülük néhányat, csak tartotta őket a kezében, a nő megkérdezte, rábízza-e a választást; Kálmánka rábízta. Az volt mélyzöld alapon sárgával ráírva két sorban: „Riadó, riadó! Nyakunkon a túladó!” Körülötte nevettek, Kálmánka mosolygott. A nő a homlokára kötötte, írással kifelé.

– Mindenki olyat tesz fel – magyarázta kedvesen –, amit a leginkább jellemzőnek tart magára nézve. Szerintem magára nézvést ez a csasztuska a legjellemzőbb!

Kálmánka örült, hogy jellemző rá valami.

Még egy műanyag kitűzőt is fel kell tennie; piros és kék közül lehetett választani, az előszobában egy pincér kínálta tálcán. Aki fiatal, az pirosat tűz fel, magyarázta egy öreg faszi, aki pedig idős, az kéket. Hozzátette: miután nehezen megállapítható, ki a fiatal és ki az idős, mindenki azt a színt választja, amelyiknek érzi magát. Elárulhatja, hogy piros kitűzőből sokkal többet kellett gyártatnia a házigazdának, mert a meghívottak négyötöde a pirosat választja. Kálmánka megnézte az öreg faszi kitűzőjét, kék volt.

– Mindennek van határa! - mondta a vénember mosolyogva, ifjonti nyíltságára büszkén.

Kálmánka piros kitűzővel lett megjelölve, két nő segített az ingére tűzni, nehogy megszúrja az ujját.

Felkérték, hogy tartsa meg a szűzbeszédét. Tapsoltak, és egy kör közepére taszigálták. A klimpírozás abbamaradt. Kálmánka elpirult, ugyan honnét tudják, hogy még nem volt nővel, meglátszik?

– Halljuk, halljuk! – kiabálták.

Érezte, hogy mondania kéne valamit. Vajon mit illik ilyenkor mondani?

– Ál-lás-fogla-lást! Ál-lás-fogla-lást! – kiabálták ütemesen.

Kálmánka belefogott. Most jobban érzi magát, mint a börtönben, és ezt köszöni. De a börtön is érdekes.

Nevettek, szórványosan tapsoltak is.

Csuda alakokkal találkozott odabent! Majd otthon is mesélni fog róluk, ha egyszer hazajut, csak az a baj, hogy nem fogják elhinni. Mindig ez volt, ha a mamájának mesélt arról, merre is jártak aznap a mesterrel, Gabi bácsival, mert érdekes embereknél jártak, miközben a villanyt szerelték, ugye, és nagyon furcsák az emberek, de amikor kezdte mesélni, akkor a mamája közbeszólt, hogy ugyan már, Kálmánka, és akkor sose lehetett végigmesélni semmit. És nem is könnyű, mert mit mondjon az ember. De neki a tolvajok valahogy jobban tetszenek, mint a rablók. Az igazi tolvajok, tehát nem azok, akik számítógépen ügyködnek, meg kártyával vacakolnak, hanem akik szemtől szembe, vagy oldalról, vagy hátulról. Azok annyira ügyesek, hogy még. Pedig van köztük, akinek nem is olyan kicsi a keze. Lapáttenyerű zsebtolvajok is vannak, mert a kocsilopásnál ugye mindegy. Azok viszont nem tetszettek neki, akik leveszik a sápot, sokszor a felét vagy még többet. Azok alamusziak és gyávák. Nem is becsülik őket odabent.

Valaki közbekiáltotta:

– Maga szerint mi tolvajok vagyunk?!

Lehurrogták, rendreutasították, felháborodtak. Kálmánka elkullogott volna, de visszatartották. Biztatták, hogy folytassa. Ne törődjön vele. Mindenütt vannak bajkeverők, nem kell odafigyelni. Amit mondott, nagyon érdekes.

– Egyszer kimentünk, és ott lógott. Az oszlopon volt a szekrény, kesztyűs kézzel nyitotta ki a Gabi bácsi, és lekapcsolta. Fel kellett neki vennie a kaszákat a lábára, a mászókákat hívta így, és úgy mászott fel, persze csak a faoszlopra, mert betonoszlopra a kaszákkal nem lehet, hanem arra csak ülőkével, huzigálva. Engem nem engedett. És lehámozta az ujjait a vezetékről, oda voltak égve, és a vállán hozta le. Gabi bácsi aszonta, hogy a hulla nehezebb, mint az élő, pedig nem is ficánkol. Hát nem jó.

Ennyit mondott, hallgatva hallgatták; aki értette, azért hallgatott, aki nem értette, azért. A zongoristának sem jutott eszébe, hogy gyorsan a billentyűkbe csapjon, pedig fejen állva is szokott zongorázni a lábujjaival. Végre valaki észbe kapott, tapsolni kezdett, a népek mind kipirulva tapsoltak, és azt mondogatták egymásnak:

– Ő az, aki kell! Ő az, aki kell!

Örömükben mikulástojásokat adtak Kálmánkának, vagyis piros alufóliába csomagolt húsvéti kemény- vagy csokitojásokat mikulásos tojástartóban, némelyik mellett fekete, szőrös drótördögöcskék is sandítottak a virgács mellől. Ez volt az a tojás, amit a Mikulás tojt, hogy egész évben, tavasszal is, télen is, húsvétkor is, karácsonykor is lehessen osztogatni. Kálmánka megtömte a zsebét. Tollat is kapott, két darabot, mind a kettőre az volt írva, hogy SÁB-ET. Egy pici sapkás öregúr elmagyarázta, hogy ezzel a tollal péntek este, valamint szombat délelőtt, délben és délután is szabad írni, ugyanis olyan tintát tartalmaz, ami pár nap múlva eltűnik, úgyhogy semmiféle tiltás nem vonatkozik rá. Kálmánka köszönte szépen, és a tollakat is eltette.

Itatták volna, de Kálmánka nem ivott. Így is lecsapott rá egy vénecske, satnya nő, aki a többiek előtt nagy becsben állhatott, mert utat engedtek nekik, sőt voltaképpen díszsorfalat álltak, amíg kivonultak az előszobából a folyosóra. Odalent a nő betuszkolta Kálmánkát az anyósülésbe, őrült gázzal elhajtott, és a lakásán elvette Kálmánka szüzességét. Mielőtt elaludt, Kálmánka csodálkozott egy sort, hogy ez ilyen. Másnap délelőtt reggelit kapott, majd az ismételt méz-máz után a nő visszavitte a nagy lakásba.

Tartott a buli, nagyrészt új vendégekkel. Este villásvacsora volt, délelőtt villásreggeli, amely átment villásebédbe, követte a villásuzsonna; állandóan új fogásokat szolgáltak fel. Kálmánka megreggelizett, szemben vele az asztalnál csinos fiatal nő ült, Kálmánka, a beste lelke arra gondolt, hogy ezzel a lánnyal, akinek kevésbé zörögnek a csontjai, talán még jobb lett volna az éjszaka. A házigazda lezuttyant az asztalukhoz, észlelte Kálmánka feltámadó érdeklődését, és amikor a lány odébb ment a kávéért, gyorsan elhadarta, hogy a kedves nőnemű lény hivatásos politikus, a férjével felosztották egymás közt a magyar politikai palettát, egyikük szélsőjobb náci, másikuk szélsőlibb szocdem, de összevesztek és elváltak, úgyhogy a leány szabad prédának mondható. Kálmánka zavarba jött, a „náci, szélsőlibb, szocdem, préda” szavakat nem ismerte, a „paletta” szót szintúgy, de az tetszett neki. „Paletta”, mormogta magában. Jó lehet ama fiatal politikusnő karjai közt palettának lenni.

Megint jöttek, politizáltak.

Magyarországon már a gyufához sem ért senki, panaszolta egy pasas, holott mi találtuk fel; amióta a gyufagyártásunkat elvitték Albániába, ott

felnőtt egy egész nemzedék, amelyiknek konvertibilis tudása lett, és belekerült a világpiac áramába; nálunk már csak kovakőbányászatra futja; tragédia lesz ebből, egy Muhi, egy Mohács, egy Világos, ha engedjük, hogy ez így menjen tovább. Tapsoltak és azt kiabálták: „Nem, nem, soha!”

Egy karcsú, borostás fiatalember következett, akinek a fellépését előre rajongással fogadták. Mondták Kálmánkának: Valér a társaság fénylő csillaga; nagyon megértik, ha féltékeny rá. Valér bejutott a nyuggerbizottságba! Közülünk végre valaki!, kiáltották; ez önmagában eredmény! Ott lesz a szavazáskor, és ő egyedül lesz ott ellenzéki. Le fogják szavazni, persze, az öthatod birtokában a királypárt azt tesz, amit akar, de Valér remek javaslatokat visz a tarsolyában, és azok el fognak hangzani az ülésen, amit a tévé, a rádió és a net ugyan nem közvetít, és nem is jegyzőkönyveznek, vagy ha igen, akkor szándékosan vagy tudatlanságból hibásan, de mégis el fognak hangzani! Két-három ülés múlva, ahogy szokták, valamelyik királypárti tag fogja javasolni ugyanazt, és akkor el is fogják fogadni; Valér akkor persze ellene fog szavazni. Ezzel a felszólalással is gyarapodik Valér; amikor majd a királypárt magától összedől, mert össze fog dőlni, hiszen minél zavartalanabb a hatalmuk, annál több hibát fognak elkövetni, és a hibák egyre végzetesebbek lesznek, végre lesz valaki, aki a parlamenti tapasztalata birtokában a helyükre álljon.

Valér javaslata, amit sok okos ember dolgozott ki a számára, a legtöbben most is jelen vannak, igen-igen bölcs. A summája: aki a nyugdíjasok közül lemond a nyugdíjáról, annak ne vegyék el a lakását, ellentétben azokkal, akik nem mondanak le; utóbbiaktól a lakást vegye el az állam, és telepítsék ki őket az úgynevezett panelszigetre. Aki le tud mondani a nyugdíjáról anélkül, hogy éhen halna, az ne kapjon nyugdíjat ebben a nehéz gazdasági helyzetben, viszont hadd lakjon ugyanott, ahol eddig. Aki nyugdíj nélkül éhen halna, azt támogassa az állam, ám cserébe, az illető érje be szerényebb lakhatási körülményekkel. Ez így igazságos, így emberséges. A panelszigeten is lesz élet, ha nem is pont olyan.

A panelszigetet valamelyik vidéki város panelnegyedében alakítják ki, ahonnét a lakosok nagy része már amúgy is elvándorolt vagy kihalt. Sok ilyen rozsdaövezet van az országban, főleg a keleti országrészben, ott állnak a lakások üresen. Egy kis tisztasági festés, és máris lehet költözni. Öregeknek sok bútor nem kell: ágy, karosszék, szekrény, de szekrény nem is kell feltétlenül, a ruhát, ha van, a székre lehet tenni. Egy szoba egy

nyuggernek bőven elég; a kétszobás lakásokból társbérletet kell kialakítani, a háromszobásokból pláne. A víz-villany-gáz visszakapcsolása némi időbe telik, villany megléte esetén a gáz fölösleges is, ki lehet kapcsolni, illetve nem kell visszakapcsolni egyáltalán. A távfűtést, ha van, a nappali órákra kell korlátozni, éjszaka a meleg egészségtelen. Ha fázik, öltözzön az új lakásában a nyugger melegebben, ha pedig a kedvezményes villanyrezsót nem akarja megvenni, pályázhasson kedvezményes spirituszfőzőre.

Kálmánka úgy érezte, ebből az okfejtésből ért valamit.

– Akkor tehát egy csomó lakás kiürül? – kérdezte óvatosan.

– Ki! Ki! – kiabálták boldogan, hogy a friss pipi megszólalt.

A kiköltöztetett nyugdíjasok lakásait a jól kereső fiatalok kapják meg ellenszolgáltatás nélkül; megérdemlik, mert sokat adóznak. Ugyan megengedhetnék maguknak, hogy piaci áron vegyenek lakást, de az állam honorálja, hogy sokat adóznak, ezért megéri ingyen adni nekik. Akinek van, annak adatik, Máté tizenhárom. A nyugdíjasoknak a panelszigetre való koncentrálása a kormány előterjesztésének szövege szerint a jobb ellátásukat szolgálja; haha, kommentálták, micsoda átlátszó csel! De kétségtelen, tették hozzá, hogy ez azért mégis megoldás a csökkenő befizetések miatt előállott nemzetgazdasági problémára.

– Igen – mondta Valér határozottan –, mi következetesen támadjuk a kormány valamennyi intézkedését, és ebben nem ismerünk sem tréfát, sem pardont, de nem szabad felednünk, hogy a kormány akadályozása elhibázott dolog lenne a részünkről, mert minden antihumánus intézkedés jól fog nekünk jönni, amikor majd mi kerülünk hatalomra. Nem számíthatunk rá, hogy többen fognak nyugdíjjárulékot fizetni, amiből az öregeket eltartjuk, mint a mostani kormányzat alatt, sőt. Nekünk egyetlen antihumánus intézkedést sem kell hoznunk, elég, ha nem semmisítjük meg a már létezőket. Így szemrehányás minket nem illethet majd, és mert nem terjesztünk majd be semmi újat, a király sem vétózhatja meg!

– Micsoda politikai talentum, igazi politikai talentum! - hangzott mindenfelől.

Kérdés, hogy a számba jöhető panelszigeteken vannak-e még munkanélküli közmunkások, vagy mind kihaltak és/vagy elvándoroltak-e már. Ha még vannak, akkor örülni fognak a nyuggereknek, akiket pelenkázhatnak és mosdathatnak kedvükre, és ez a közmunkásoknak járó, a

minimális megélhetés legalább 20 százalékára rúgó bevételt fog jelenteni nekik, úgyhogy a nyugdíjas panelsziget a helyi munkalehetőségeket bővíti.

– Rohadt egy kormányunk van – mondták –, de a nyomásunkra néha mégis kénytelen emberséges lenni.

Vajon kiengedjék-e majd a panelszigetről a nyuggereket, avagy szögesdróttal és aknazárral vegyék őket körül? Többségre vergődött végül az a nézet, hogy hallgatólagosan feltétlenül támogatni kell a mai kormányt a drót és az aknák telepítésében, nehogy a mai ellenzéknek kelljen ilyen undorító intézkedéssel kezdenie, amikor végre hatalomra kerül.

Kálmánka szabódva kért elnézést, de ő fáradt, lefeküdne aludni.

– Hát persze! - kiáltotta a fáradhatatlan házigazda, és intett egy nőnek, aki pizsamákat vett elő a szekrényből, olykor Kálmánkára sandítva fölfelé. Kálmánka megértette: elalszik ő anélkül is. De nem lehetett. A házigazda leszalasztott valakit XXXL-es pizsamáért és negyvennyolcas papucsért; Kálmánka addig nem vonulhatott el az egyik kisszobába, amíg a pizsama meg nem érkezett. Egy idős nő azt hajtogatta: „Nem engedünk a negyvennyolcból, nem engedünk a negyvennyolcból”, és vihogott.

Három napot töltött Kálmánka a szalonban, hol az egyik szobában aludt, hol a másikban; enni mindig lehetett a konyhában, vagy maradékot, vagy frissensültet, a szakácsok egymást váltva sürgölődtek. A zongoristát néha felváltották a cincogók és a nyirettyűsök, időnként pedig hol nők, hol férfiak, hol gyerekek énekeltek. Kálmánka számos emberrel megismerkedett, egyik érdekesebb volt, mint a másik.

Egy kamasz fiú például nemrég jött ki a börtönből, terrorcselekményért ítélték el öt hónapra, mert az utcai videofelvételek szerint a félig elfogyasztott kiflijét odaadta egy szembejövő menekültnek. A fiú ugyan nem tudta, hogy az illető menekült, de a kamera igen.

– Bizonyos körülmények között az asztalbontás is terrorcselekmény – vélekedett a házigazda egyik idős, kopasz barátja. – Attól is függ, milyen társaság ül az asztal körül.

Kálmánka megkérdezte, mi az az asztalbontás.

– Amikor közös az étkezés, és valaki elsőként áll föl azzal, hogy befejezte – hangzott a válasz.

Egy kopasz, körszakállas, sovány úr lázasan gesztikulálva, rekedt hangon ostorozta az igénytelenséget. Kálmánka ezt a szót sem hallotta még; ahogy körbepislantott, látta, rajta kívül mindenki érti.

– Az igénytelenség a végső rákfene, minden rossz kútfeje, komponense és okozója, az igénytelenség öli meg a tudást, az érzelmeket, a bármi jobbra való törekvést, és a legnagyobb mértékben közönyre nevel. Ha egy pocsék színházi előadásról a kritikus nem írja meg, hogy pocsék, akkor a jelenleg élők és a következő nemzedékek lelki halálát okozza. Az elhallgatás éppen olyan káros, mintha feldicsérnék a selejtet. Ha egy rossz köztéri szobor mellett némán mennek el a hozzáértők, főbenjáró bűnt követnek el. Ha egy romlott kefirt kihajítunk a szemétbe, ahelyett hogy visszamennénk a boltba, és reklamálnánk, és beírnánk a panaszkönyvbe akkor is, ha nem tartanak panaszkönyvet, akkor magunk ellen vétkezünk. Sajnos – suttogta a körszakállas, fénylő fejű, sápadt úr – Európára, amelyet jómagam utálok és megvetek, végképp nem számíthatunk, irántunk az összes európai államban a legteljesebb közöny tapasztalható, már a szomszéd népek is csak unottan utálnak; a mi korrupt képviselőink még a románoknál és a szlovákoknál is csekélyebb összeggel vannak lefizetve, amiből pedig a korrupt nyugat-európai képviselők átlag 147,8 százalékot kapnak vissza; nem számíthatunk magunkon kívül senkire; fegyverezzük fel tehát a lelkünket igényességgel, és üvöltsünk torkunk szakadtából szakadatlan.

Megtapsolták.

A szalon házigazdája volt a legkedvesebb mindenki közül. Élt egy távoli rokona a távoli Amerikában, ’45-ös, ’56-os, ’68-as, 2006-os vagy 2018-as, aki feltalált egy matematikai tételt. Többen is megpróbálták elmagyarázni Kálmánkának, noha maguk sem értették. De nem ebből gazdagodott meg, hanem mert a sírásgátlót is feltalálta. Világszerte temérdek csecsemőt fojtanak meg azért, mert sírnak. Az ő életük egy vacak kis ketyerével védhető meg, amely a sírás frekvenciájának megfelelő ellenhangot bocsát ki a másodperc töredéke alatt, a sírás hangját elnyomja, és mindenki boldogan alussza át az éjszakát, vagy fullad meg a kiságyában. A kütyü áramellátását a testhő biztosítja, az akku élettartama húsz év. Kínából hatszázmilliót rendeltek, Indiából hatszáznegyvenmilliót.

Ez az elmés magyar, a csecsemők megmentője, meghalt, és nem volt más örököse, csak a házigazda. Jöttek is a belügyérek, és a Várba kísérték, ahol a Széchenyi Teremben a király és a körülötte lebzselő országnagyok személyesen fogadták. Ha leadja a havonta engem megillető jutalékot, mondta a király, nyugodtan működtetheti az ellenzéki sasfészket (vagy fellegvárat, vagy darázsfészket, vagy katakombát, ahogy csak hívni akarja),

csacsoghatnak akármit, a hajuk szála sem görbül. Kérdezte a házigazda, mennyi lenne az a jutalék, amennyiért életben hagynák. Kibökte az összeget a király, és bizony ő maga is a szívéhez kapott, mert az összeg nem volt kicsike, a teljes bevétel 97 százaléka. A házigazda bólintott, nem alkudozott, végül is Első Karabélyos Károly elkérhette volna az egészet is. Minden hónap harmadikán irdatlan összeg ment azon off-shore cég címére, amit a király alvezére megsúgott neki azzal, hogy fővesztés terhe alatt le ne írja soha sehová. Nem sokan ismerték ezt a számlaszámot a sok százezer Föld körül keringő lehallgató műhold sok ezer magán- és köztitkos üzemeltetőjén kívül.

A házigazda elárulta a titkot egyik hajdani osztálytársának, aki így kiáltott:

– Miért te fizetsz nekik, miért nem ők neked? Összegyűjtöd itt a szalonodban az egész ellenzéki bandát, hogy kényelmesen tudják ellenőrizni! Akár el is bocsáthatnák az összes belföldi szolgálatukat! Még hogy te tejelsz nekik, és nem te húzol fizetést tőlük! Micsoda kifacsart logika!

A házigazda nevetett. Jobb, mondta, ha ő fizeti a saját elnyomóit, mint ha más. Továbbra is utalta a pénzt, és békén hagyták. Megsúgták, hogy a mintegy összesen kétszáz fős ellenzéki (álellenzéki) vendégsereget ötszáznegyvenhárom titkosszolga hallgatja le napi huszonnégy órában. A vécé is be van kamerázva alulról-felülről, meg a szomszédok is mind egy szálig. A Háromszázalékos Karcsi Király, ahogy nevezték, valamiért ragaszkodott ahhoz, hogy a három százalék mindenkinek a jövedelméből megmaradjon; lehetett volna ez kettő vagy egy is akár; a hármas szám iránti vonzódását sokan elemezték a halála után.

Mikor néhány nap múlva egy kézzel rajzolt térképpel a kezében Kálmánka lement az utcára, hogy körülszagoljon a környéken, hárman rávetették magukat, kocsiba tuszkolták és elhajtottak vele.

Jobb is, hogy eltűnt a szalonból, mert ahogy a liberálisoknál szokás, már megindult ellene az aknamunka. Kezdték terjeszteni, hogy Kálmánka ügynök, besúgó, provokátor, méghozzá a legrosszabb fajtából, mert ártatlan népi származéknak mutatja magát, és ami a legrosszabb és legkártékonyabb, hogy valóban az. Kálmánka lakáj és szolgonc, akárcsak a felmenői, e jellemvonásokat már az ősei is örökölték, és a műveletlensége meg a funkcionális analfabetizmusa miatt a legveszedelmesebb néptribunok

közé nyomakodhat, mert ő valóban ért a nép nyelvén, és nemcsak hiszi magáról.

Volt olyan elvetemült republikánus, aki ezeket hallván arra gondolt: Kálmánka azért ért a nép nyelvén, mert a nép tökhülye, hiszen mindig idiótákat választ maga fölé, de a véleményét nem tárta a többiek elé, a népet nem szabad szidni, és nem azért, mert leválthatatlan, hanem azért, mert szent. Ennek a vélekedésnek is megvolt az előzménye a magyar történelemben.

Nem lehetetlen, hogy a hatalmon lévők látókörébe épp e terjedni kezdő pletykák miatt került be Kálmánka ismét, és inkább, mint azelőtt.

*

Illetékes helyeken hetek óta lelkiismeretesen foglalkoztak Kálmánkával.

A Királyi Pénzügyből, a Királyi Nemzeti Bankból, a Királyi Fejlesztési Ügynökségből és a Királyi Atomügynökségből verbuvált stratégiai elemzők azt mérlegelték, miképpen lehetne a Golf-áramlatot mégis megkaparintani. Ott vagyunk a Golf-áramlat küszöbén, magyar a tulajdonosa, nehogy már kicsússzon a kezünkből! Mátyás király óta nem volt ekkora esélyünk, hogy nagyhatalom legyünk, és tőlünk függjön fél Európa időjárása! Hatalmas zsarolási potenciál!

A szolgálatok az ügy jelentőségére való tekintettel szintén értekezletet hívtak össze, de őket nem az áramlat érdekelte, hanem a személy. Totál hülye-e Kálmánka, akivel lehet provokálni, vagy nem hülye, de lehet vele provokálni, vagy mindegy, hogy hülye vagy nem hülye, de nem lehet vele provokálni, és akkor Kálmánka nem érdekes. Abból lesz ügy, amit felkapnak. Nem árt, ha a szolgálatok alaposan mérlegelik, mire vesztegetik a király pénzét.

Úgy döntöttek, hogy Kálmánkát felveszik a Királyi Kollégiumba, aztán meglátják, mire jutnak vele.

„A béke jele, ha választási szakértők azt vizsgálhatják, mivel lehet a választót rábírni, hogy a tulajdon kizsákmányolóit válassza meg legközelebb (is). E cél az álviták generálása révén érhető el leginkább, ezt külön tantárgyként álvita címen oktatjuk. Háborúban a meggyőzés intenzitása elmarad az öldöklés sulykoló oktatása és rendszeres gyakorlása mögött, a választási szakértők hadiállapot idején átadják a helyüket a katonáknak, ha pedig vonakodnának, likvidálják őket.” Ezt a két mondatot sikerült Kálmánkának elolvasnia a bevezetőből mindössze.

Hegyoldalban épült a hatemeletes fehér kockaépület, minden emeleten széles, hosszú, körbefutó folyosókkal és kicsi szobákkal, minden emeleten tágas előadótermekkel, szemináriumi szobákkal és óriási étteremmel az alagsorban. Akkor is kongott, ha sokan nyüzsögtek benne. A jelöltek parancsnoki engedély nélkül nem hagyhatták el az épületet, amelyet egy névtelen szolgálat váll-lap nélküli, szürke egyenruhásai őriztek. A diákok reggelit, ebédet, vacsorát, a délelőtti nagyszünetben tízórait, a délutáni foglalkozások közben uzsonnát kaptak. Három- és hatszemélyes, asztalokkal, székekkel, ágyakkal, szekrényekkel és rácsos ablakokkal ellátott szobákban laktak. Szürke vászon egyenruhát és papucsot viseltek, az utcai ruhát elvették tőlük. A tanárok szintén rangjelzés nélküli egyenruhát hordtak, az öltözőjükben azonban mamuszt húztak, jeléül annak, hogy tanárok. Szükség volt e megkülönböztetésre, mert a tanulók között voltak idősebbek is, a tanárok között pedig egészen fiatalok. A házirend kimondta, hogy a tanárokat tegezni tilos. A folyosókon és a szobákban távirányított kamerák zümmögtek diszkréten. A diákok nemigen beszéltek egymással, vagy ha mégis, válogatottan semleges témákról. Kálmánka az első napokban próbált beszélgetni, aztán felhagyott vele.

A börtönnél jobb volt, és a szalonnál is kellemesebb, mert itt nem faggatták olyasmiről, amire nem tudott felelni. Nem kérdeztek semmit, ültek az előadóteremben, és hallgatták, amit az előadók mondtak. Ki lehetett bámulni az ablakon, és nem lett baj, ha valaki nyitott szemmel aludt. Szabad volt jegyzetelni, és szabad volt nem jegyzetelni.

A tantárgyak hadititoknak számítottak.

Kilenctől délig, majd kettőtől ötig tartott a tanítás. Délután hattól nyolcig lövészet az alagsorban, majd vacsora, szabad foglalkozás, tízkor takarodó. Az oktatás és a lövészet is koedukált volt, bár legalább kétszer annyi férfi volt, mint nő. Az udvarlást nem tiltották, de a diákok tisztában voltak vele, hogy a kamerák mindent vesznek, és nem kockáztatták a jövőjüket. Nem volt tilos a mobilhasználat, de biztosan lehallgatták, úgyhogy a családnak szóló rövid, semmitmondó üzeneteken kívül nem éltek vele. Kálmánkának nem volt mobilja, esténként leveleket irkált, ezeket bedobta a porta melletti postaládába, felbontották, elolvasták és továbbították; nem az ő hibájuk, hogy nem értek célba. Zápon a posta sem működött, a városi postán nyitható postafiók bérlésének lehetőségéről pedig sem Kálmánka, sem a szülei nem tudtak. A levelek nem voltak sem ajánlottak, sem

tértivevényesek, úgyhogy szortírozás közben kidobták őket. Jobb is, mert ha elindítják a Záphoz legközelebbi városba, a postás dobta volna ki.

Megfelelő első félévi eredmény esetén a diákok visszamenőleg szép ösztöndíjban részesültek, a kétéves kurzus sikeres elvégzése után pedig állami állást kaptak. Kálmánkán kívül is voltak olyanok, akik nem rendelkeztek érettségi bizonyítvánnyal. Ezek az ifjak mint rablók, tolvajok és besúgók hívták fel magukra a hatóság figyelmét, és szakmai érdemeik alapján kérték fel őket a káderképző tanfolyamon való részvételre. A tapasztalat azt mutatta, hogy a rablóból megbízható pandúr, a tolvajból remek adóellenőr, a besúgóból kiváló politikai elemző válik. Kálmánka nem tudta, kikkel van együtt, elvolt a jó melegben akárkivel.

A rögtönzésórát Dundó, a színész tartotta. Tömzsi volt és kopaszodott, ötnapos borostát ápolt a képén, a nyakában hosszú, rózsaszínű kockás szövetsálat viselt, és előrebocsátotta, hogy nála jobban az átélést senki sem tanítja.

– Rögtönözni, rögtönözni, rögtönözni! – kiáltotta mindkét karját az ég felé tárva, ahogy a bírók jelzik a tacsdaunt. – Azonnal reagálni! Karakterből beszélni! Karakterben gondolkozni! Karakterben érezni! Nem létezni a karakteren kívül! A karakterben utazni a villamoson, a buszon, a karakter nevében vezetni az autót, karakterben csámcsogni, a karakter álmait látni! Csak így lehet rögtönözni, rögtönözni, rögtönözni!

Amikor az egyik jelölt megkérdezte, vajon karakterben kell-e dugni is, Dundó lelkesen tapsikolt:

– Úgy van, igen, meg vagyok értve! Nem te dugol, pajtás, hanem a karakter! Ha jól csinálod, a farkad is csóválni fogja magát, kispajtás! Megnő, megrövidül, elkanyarodik balra, elkanyarodik jobbra, hatszögletű lesz, a fitymád leszárad vagy visszanő, igen! Meg vagyok értve! Ha az ember beleéli magát a karakter lelkébe, máris lehet rögtönözni!

A diákoktól alakítandó karaktert kért, és azonnal átlényegült, amint a név elhangzott; elsőként a női partnerét játszotta el a *Bulibár*ból. Nagy siker. Kálmánka nem ismerte a kocsmában játszódó valóságsót, amelyben minden szereplő mindig részeg. Aztán más karaktereket is kértek; Dundó mindet rögtön eljátszotta.

Dundó minden órán ugyanazt ismételte, többet nem tudott volna mondani, de nem is kellett. „Az emberek nem szeretnek új dolgokat hallani,

azt kell ismételgetni, ami egyszer már tetszett nekik.” E mondatát sem győzte ismételgetni, taps.

Félév végén mindenkinek jelest adott; indoklásul ugyanazt azt írta be: „Kiválóan rögtönöz, empátiája nagyszerű.” Akadtak, akik elcsodálkoztak, hogyhogy a Kollégium vezetése nem akad fenn ezen az egyhangúságon. Az életben aztán megtanulhatták, hogy a Királyi Kollégium az életre nevelte őket: a tanulmányi előmenetelüktől, tudásuktól nem függött semmi, a királyi udvartartás beosztottjaiként nem kellett önállóan gondolkodniuk.

Retorikán bemutatták, hogyan fejlődött az emberiség a római jogi érveléstől az artikulálatlan ordításig. Egykor a racionális meggyőzésben hittek az emberek, mondotta a lobogó hajú, égő szemű előadó, ami azonban nem demokratikus, hanem arisztokratikus és népellenes, és kimaradnak belőle a többségi hülyék. A népet ordítással lehet csak befolyásolni. Nem szabad két-három alapállításnál többet gyömöszölni a fejébe, nem bírja, és fellázad. Az alapállításokat csak tőmondatokban szabad közölni, már a bővített mondat is rongálja az eredményességet. Többszörösen alá- és mellérendelt mondatot használni tilos. Ha nem értik, hogy ez micsoda, nem baj, a lényeg: röviden és tömören. És ordítani, ordítani, ordítani. A szórendet megváltoztatni tilos. Rokon értelmű szavakat alkalmazni tilos. Ahogyan először elordították, pontosan úgy ordítsák el másodszor és századszor, a kampány végéig egyetlen vessző sem változhat. Sulykolni, sulykolni, sulykolni.

Az énekórát a botos tánccal együtt egy karót nyelt bajszos tartotta. Egész órán a lakodalmas rockot gyakorolták, más műfaj nem ér semmit, nem jut el a tömeghez.

A zápi focipálya hangszórói is ilyen lakodalmas rockot sugároztak reggeltől estig.

Kézimunkaórán falvédőt hímeztek, a galambok és a szívek elő voltak rajzolva.

Szociológiaórán azt hallhatták, hogy a modern társadalmakban mindaz, ami a személytelen államé, ebek harmincadjára kerül; a tulajdon tehát azé lesz, aki megragadja. Ebből háború következik, és addig tart, amíg minden tulajdon egy kézbe nem kerül, ami az áldásos békekorszak beálltát jelzi. Egyetlen ember jobban gazdálkodik a saját vagyonával, mint az emberek sokaságából összeállt elvont, herdálni hajlamos, a tékozlást elkerülni képtelen, arctalan tulajdonos. A király élethosszig, de soha nem öröklődően

adja át a javait kezelésre; a szpáhirendszerrel mind a feudális anarchia, mind a monopóliumok kialakulása megelőzhető, és a szabad piac átkai kivédhetők. A perzsa eredetű török szpáhi a sereghez tartozó katonát jelentette; a sereg is török szó; a mai magyarban a szpáhi a király bizalmi embere.

– Önök is lehetnek szpáhik, ha igyekeznek! – mondta a tanár minden óra végén biztatóan.

Sose féljenek a középkor babonáit szabadon alkalmazni, mondta a vallástanár, mert a nép nem tudja, hogy azok babonák. Amit a felvilágosult középkorban elhittek, azt ma is el fogják hinni. Minden korszak az emberiség korszaka volt. Azt is gyakran hangoztatta, hogy az embereket nem lehet eléggé lebecsülni. Sose feledjék, mondta, hogy a lakosság analfabéta, és sose volt történelmi tudata se nálunk, se Amerikában, se a kínaiaknál, ahol még igeidők sincsenek. Főként pedig jegyezzék meg: észérvek nem mennek át!

A pasast kedvelték, mert mondat közepén is befejezte az óráját, ha kicsengettek.

Ugyancsak a vallásórán hosszú körmondatokból kellett előbb száznegyven, majd kilencvenkarakteres mondókát alkotniuk. A tanár a rímes, ritmikus megoldásokat dicsérte, ha pedig a szöveget valamilyen közismert dallamra lehetett énekelni, eksztázisba esett.

– Csasztuska, csasztuska! - kiáltozta boldogan. - Pentaton! Tónika, szubdomináns, domináns!

Médiagyakorlaton azt tanulták, hogyan kell a célszemélyt véglegesen lehetetlenné tenni. A legfontosabb: legyünk meggyőződve arról, hogy tetteinkkel a Magyar Királyságot védjük, óvjuk és ápoljuk; ha az a feladatunk, hogy az ártó hatalmak által bábként mozgatott kártevőt leleplezzük, szinte bármilyen eszköz meg van engedve. Ügyeljünk rá, hogy a rágalom legyen fülbemászó és nehezen feledhető. Az állításunk üsse át az ingerküszöböt, ami nálunk rendkívül magas. Nem baj, ha a becsületsértési pert évek múlva elveszítjük, sőt tiszta nyereség, ha a per elhúzódik. Amíg másodfok következik, majd az ügyet új elsőfokú tárgyalásra utalják, a rágalmat tovább lehet napirenden tartani, és az illető lejáratása eredményesebb lesz, mint ha a vád igaznak bizonyulna. Egyszeri rágalom nem rágalom! A felejtés ideje Nyugaton hat hónap, míg hazánkban két hónap alatt mindent elfelejtenek. Nálunk a rágalmat kéthavonta meg kell

újítani. Ajánlott a hat éven át tartó rágalomhadjárat, ami harminchat sajtóhadjáratot jelent. Ügyelni kell, hogy a rágalom tárgya azonos maradjon. Bármennyire csábító is, ha időközben jobbnak tűnő rágalmat találunk ki, fogjuk vissza magunkat, és maradjunk az első megfogalmazásnál. Bevésni, bevésni, bevésni! A rágalom első megfogalmazásán később változtatni tilos!

Kálmánkát az órák megviselték, az elvont fogalmaktól lüktetett a halántéka. A hatágyas szobában hamar összefogtak ellene. Sértegették, vízzel teli lavórt tettek a lepedője alá, a székét bekenték ragaccsal, a ceruzája hegyét kitörték, és feljelentették, hogy nem hagyja őket békén, állandóan arisztokratikusan hallgat, nem áll szóba másokkal, nem a társadalomba való az ilyen.

Harmadik este egy tiszt behívatta, és kérdezte, mi a baja a szobatársaival. Kálmánka nem értette, nincs velük semmi baja. Akkor azoknak mi a bajukővele. Nincs velem semmi bajuk.

– Hát nem tettek vizes lavórt a lepedője alá? - kérdezte a tiszt.

– De tettek.

– Na hát akkor?

– Á, az semmi.

– Nem törték ki a ceruzája hegyét?

– Nem használom.

– Nem kenték be ragasztóval a székét?

– Nem ülök rá.

A tiszt kezdett megharagudni. Kálmánka tisztelettudóan állt előtte, és felváltva nézte a saját papucsa hegyét meg a tiszt mamuszát.

– Végigjátszották magával a protokollt! – emelte fel a hangját a tiszt. – És akkor semmi bajuk?

– A börtönben is játszottak mindenfélét – mondta Kálmánka.

A tiszt belesandított Kálmánka káderlapjába.

– Na hát akkor - mondta a tiszt most akkor tudja, hogy mi következik.

Kálmánka hallgatott.

– Az következik, hogy súgni fog, így áll bosszút rajtuk.

Kálmánka hallgatott. Nem értette, miről van szó.

– Nem akar bosszút állni rajtuk?!

– Nem akarok - mondta Kálmánka.

Mélyet sóhajtott a tiszt, elbocsátotta Kálmánkát, aki maradt az addigi szobájában, és mindenki meg volt győződve, hogy besúgó lett, úgyhogy nem nagyon bántották többé.

A tiszt a káderlapból látta, hogy a létező tizenháromból hat titkosszolgálat javasolta a felvételét egyszerre; nem jó ezekkel ujjat húzni. Eltűnődött, ugyan miről is hallgathat ez a fickó, amikor nem beszél. Mit titkolhat annyira? Mitől gondolták úgy, hogy Melák Kálmán a király szellemi testőrségének hasznos tagja lehet? Elhatározta, hogy másnap kifaggatja, de nem maradt ideje, elvezényelték főszerkesztő-helyettesnek egy irodalmi havilaphoz, amely az udvari élet pletykáival foglalkozott, kis színeseket hozott az ajtónállók és kukták életéből, akik a király kedvenc ruháiról és ételeiről igen sokat tudtak.

A szobatársak összebeszéltek, hogy ideje Kálmánkát megverni, mert hiába buzizták, hiába cigányozták, Kálmánka nem rezzent, hozzászokott az iskolában meg a börtönben. Hárman másztak rá álmában, és a szomszéd szobákból is jöttek a segéderők; a beavatásokat a tisztek eltűrték, kapja meg mindenki a magáét a közösségtől, mert a közösség a legfontosabb, hirdették, amíg parancs nem jön, hogy mégsem olyan fontos. Nem sikerült eszméletlenre verniük, túl nagy volt a teste, ketten se bírták átnyalábolni; mire az őrség berohant, hat támadó hevert félájultan szanaszét. Kálmánka feje, válla, karja, törzse is vérzett.

Kilencedmagával összebilincselve várakozott a folyosón, bent a fegyelmi tanács ülésezett. Szenvedélyesen vitáztak a felriasztott tanárok, mitévők legyenek. A többit majd megfenyítik, nem érdekesek, az ő felvételüket nem hat titkosszolgálat javasolta egyszerre, csak egy-kettő, de mi legyen Kálmánkával?

Némelyek az eltávolítását javasolták, mások egyrészt-másrészt szöveget nyomtak hosszan és körülményesen, politikatanárok voltak elvégre. A parancsnok hallgatott, majd a rendbontók meghallgatása nélkül meghozta a döntést: mindenki menjen aludni a szobájába, Melák újoncot kivéve, akit vigyen el az a titkosszolgálat, amelyik igényt tart még rá, de azonnal. Ezzel a parancsnok az állását kockáztatta, de éppen elege lett. Némán oszlott fel a fegyelmi bizottság, az odakint várakozókra ügyet sem vetve távoztak.

Az ügyeletes tiszt azon tépelődött, melyik titkosszolgálathoz küldje Kálmánkát. Bármelyikhez küldi, magára haragítja, mert gondot okoz a testületnek. Amelyekhez viszont nem küldi, azokat szintén magára

haragítja, mert sérül a presztízsük. Csak rossz döntést lehet hozni. Hogy lehetne másra kenni?

Nem mindenki hülye, aki hülye helyen dolgozik, tartja a délalbán közmondás. Az ügyeletes lent kezdte, és fent akarta végezni. Minden diák besúgó, ő is az volt; azonnal jelentik, mi történt. Elhallgatni nincs értelme.

A legjobb, ha Kálmánka megszökik, ő pedig őröket és kutyákat küld a nyomába. Az éberség hiánya még mindig jobb, mint a szolgálatok haragja. Lefokozni nem fogják érte.

Így történt, hogy Kálmánka, lábán a papucsával, egy szál gatyában hajnalban szökve találta magát.

*

Mindenre kiterjedő, többnapos vizsgálat indult a szökés ügyében, végezetül megállapítást nyert, hogy Kálmánka megszökött. A vizsgálódó minisztériumi emberek firtatni kezdték, ki az isten ez a Melák Kálmán, a titkosszolgálatiak pedig jobbnak látták, ha a kérdést meg sem hallják. Hogy került a Kollégiumba? Ők nem tudják. Hát nem a titkosszolgálatok nyomták be a Királyi Kollégiumba? Nem, nem, dehogy. Írásos utasítás? Hova gondolnak az urak?! Hova gondoltok, fiúk? Minálunk, írás?! Közben ment a drót, és ami írás csak volt, azt eltüntették. Hamarjában hamisítottak néhány antedatált utasítást, jegyzőkönyvet, több titkosszolgálat által együttesen aláírt akciótervet, hogy legyen, ha kell, és jól elrejtették, mintha nem lenne.

Jelentés íratott: botrány a Királyi Kollégiumban – nem jó – rendbontás a Kollégiumban – nem jó – fegyelmezetlenség a Kollégiumban – nem jó – függelemsértés – nem jó – kisebb függelemsértés csendes pihenőben – esetleg. Egyeztettek, fogalmaztak, javítottak, végül nem maradt a jelentésben semmi, Melák Kálmán neve sem, úgyse ismeri senki. A minisztériumi osztályvezető titkárnőjéhez megérkezett az anyag. Kollégium? Mi közünk hozzá? Olvasatlanul kidobta. A középsúlyú titkosszolgálat századosához is megérkezett ugyanaz. Nézte, jelentés. Napi százötven-kétszáz. A kurva életbe. Összefogta két előző napi adaggal, vagy hatszáz darab, kidobta, ahogy kell, előbb tűz, aztán víz, a vizes pernyét le a vécén. Jóval egyszerűbb lett volna, ha a titkárnő és a százados nem dobja ki a jelentést, hanem továbbítja fölfelé, ott végképp nem olvassa el senki, legfelül pedig, a király körül csak az udvari viszálykodás érdekes.

Kálmánka a hazájában ettől kezdve élete végéig biztonságban lett volna, de akkor már kint volt.

Amerikában később felmerült, vajon az orosz maffia benne volt-e Kálmánka felépítésében. Buta kérdés: a Golf-áramlat tulajdonjogát Kálmánka az orosz maffiától kapta, erről a Wall Streeten azonnal értesültek. Csalinak használták-e vajon Kálmánkát az oroszok? Beépített emberük volt-e Kálmánka már akkor, amikor az amerikaiak elrabolták Budapesten? A Királyi Kollégium épülete körül sokan cirkáltak éjjelente, prostituáltakra, kifosztandó turistákra és az épületből netalán éppen távozó Kálmánkára vadászva, akit az amerikai hírszerzés abban a pillanatban Magyarország miniszterelnök-jelöltjének tekintett, amint a Kollégiumba bevitték. Elitképzőként szerepelt a nagy fehér épület az amerikai forrásokban, és mindaddig így kellett szerepelnie, amíg csak egy frissítés mást nem állít róla. Nemsokára eladták bordélyháznak, de a washingtoni titkos anyagokban még további három évig elitképző maradt. Lehet persze, hogy ők tudták jobban.

Kálmánka neve nem szerepelt a titkosszolgálati levelezésben, egy hosszú, betűkkel kevert számsor helyettesítette, mint ahogy azt sem bízták a politikai elemzők szubjektív megítélésére, hogy az elitképzőben való tanulás az életrajzban hány pontot ér. Pontszámokat lehetett nyerni vagy veszteni az égvilágon bármivel: családi állapot, életkor, nyelvtudás, iskolai végzettség, szülők státusza, baráti hálózat, ismerősi hálózat stb. Kálmánkánál pozitíve esett latba, hogy a republikánus szalonban való megjelenését többen regisztrálták, mint ahányan iskolázottsága és nyelvtudása hiányát ecsetelték.

Kálmánka nem volt meglepve, amikor a Kollégiumtól nem messze megint lecsaptak rá, és papucsostul, gatyástul kocsiba tuszkolták.

Amikor megálltak, már hajnalodott. Repülőtér! Tévében már látott ilyet. A repülőgép lépcsőjéig hajtottak. Hatalmas gép, négymotoros! Kálmánkának intettek, menjen fel a lépcsőn. Felment. Visszanézett, azok nem követték. Nem kértek tőle se jegyet, se személyi azonosítót, de hiába is kértek volna. Felkísérték a lépcsőn az emeletre. Hatalmas, kényelmesen mélyülő, forgatható drapp bőrfotelek. Mondtak valamit külföldiül, Kálmánka kuncogott.

Ahogy leült gatyásan, papucsosan, megborzongott, a gépben hűvös szellő fújdogált. Egy csinos, egyenruhás fiatal nő takarót kínált. Kálmánka hálásan

köszönte, és bebugyolálta magát. Egy másik egyenruhás lány tálcán ételt, italt hozott, és letette Kálmánka elé a fotelből kihajtott tartóra. Kálmánka evett, ivott, elaludt.

Amikor felébredt, mellette jobbra üres volt a fotel. Tekergette a nyakát, két sorral mögötte egy betakarózott alak aludt, más sehol. Az ovális ablakokon át narancsszínű valami látszott. Kérdezte az egyik egyenruhás lánytól, hogy az micsoda, mutogatott is az ablakra, de a lány mindenféle szavakat mondott, amelyeknek nem volt értelmük. Később italt hozott, Kálmánka belekortyintott, csípte a száját, az orrát, prüszkölt, nem itta meg. Odakint a narancsszínű csíkokat továbbra is látni lehetett, lassan szürkével váltakoztak, Kálmánka már nem kérdezte meg, mi lehet. Rájött, hogy nyilván valami.

Hoztak újságokat, némelyikben képek voltak, elnézegette őket. Rendes népek, gondolta Kálmánka elégedetten. Kár, hogy nem beszélnek magyarul.

Amikor zötyögve leszálltak, az ablakon túl sötétebb és világosabb tömbökben suhant el a szürkeség. Kálmánkát egész kis csapat várta a cső végén, amelyen át ki kellett mennie a gépből. Egy öltönyös fiatal férfi kezet fogott vele, bemutatkozott, a nevét Kálmánka nem értette. A férfi közölte, hogy most fel fogják öltöztetni. Kálmánka örült, hogy megszabadul végre a gatyától és a trikótól, bár a papucs a szívéhez és a lábához nőtt. Egy fával borított falú szobában került sor az átöltözésre. Egy egyenruhás, néma alak befújta valami szprével, hogy ne bűzölögjön annyira, aztán a ruhákra mutatott. Az alsógatyától az öltönyig minden pontosan, de tényleg pontosan Kálmánkára volt szabva, pedig különlegesek voltak a méretei, deréktól lefelé más, mint fölfelé. Öltönyt Kálmánka soha nem viselt, csodálkozva méregette magát a tükörben. Az öltönyös és a többi kísérő jóváhagyólag bólogatva szemlélte. Az öltönyös reményét fejezte ki, hogy Melák úr most már ki fogja bírni, amíg hamarosan tisztálkodhat.

Egy szép, hosszú, fekete kocsi hátsó ülésére ültették. Annyira magas épületek mellett hajtottak el, hogy Kálmánka nem látta a tetejüket. Nem kérdezett semmit, az volt a tapasztalata, hogy úgysem válaszolnak. Az öltönyös fiatalember magától beszélt.

Miszter Melákot a szálláshelyére viszik. A szállás és az ellátás ingyenes. Az amerikai kormányzat számára megtisztelő, hogy Miszter Melákot vendégül láthatja. Miszter Melák úr azt csinál, amit akar, ám az első hetekben, amíg nem tanul meg angolul, nem tanácsos elmászkálnia, ha

pedig mégis elmegy, nem árt, ha a számára biztosított mobilt magával viszi. Igaz, minden ruhadarabjában ott lesz a jeladó, úgyhogy nagy baj nem történhet, bárhol megtalálják. A nyelvtanfolyam intenzív, egyénre szabott, nem veszi igénybe az egész napját. A nyelvtanárok házhoz jönnek, óránként váltják egymást, mindegyikük másképp ejti a szavakat, nemben, bőrszínben, hajszínben és életkorban is különböznek egymástól; igazoltan ez a módszer a leghatékonyabb. Az alvás közben sugallt nyelvtanulást is gyakorolják, ami napi százhetvenhat szó és harmincegy anglicizmus megtanulását teszi lehetővé. A többi magyar miniszterelnök-jelöltet Miszter Melák nem fogja látni, őket is egyénileg képzik. Róluk semmit sem fog megtudni, és azok sem tudnak meg róla semmit, nehogy idő előtt legyilkolják egymást. A kormányzat nyilvános évkönyvében egyébként szerepel, hogy magyar jelöltből az ország méretének és beállítottságának megfelelően 2,5 szokott lenni. Lengyel jelöltből hagyományosan 11,7 áll készenlétben; csehből 3,8; szlovákból kettő, és így tovább. Fél magyar jelöltet négyévente, két egész magyar jelöltet kétévente cserélnek. A fél jelölt tanfolyama sem tart négy évig, két év után elhelyezkedik valahol a világban, de további két évig nem érkezik helyette más, tehát készenléti állapotban van. Az már a kül-, bel-, világ- és kozmikus politikai körülményektől függ, kiből mi lesz, és lesz-e valamelyikük valóban miniszterelnök vagy efféle.

Egy kongresszusi különbizottság szabja meg a kvótákat, mert közpénzbe kerül, úgyhogy a tizedeseket is szigorúan számon kérik. A csehektől kétévente jön három-három jelölt, és két év hét hónap múlva hozzák be a nyolctizedes jelöltet, aki így csúszik, mindig hét hónappal tovább, mint a többiek, amióta ezt a fajta utánpótlás-nevelést Amerika az egész világra nézvést bevezette.

Kálmánka elbágyadt. Az új elnökök, folytatta az öltönyös, annyira ritkán bírálják felül a kvóta számait, hogy eddig sohasem, amiből kiviláglik, hogy az amerikai rendszer mennyire stabil. Az amerikai elnöknek semmire sincs ideje, lekötik a fehér házi belső ármányok és áskálódások, a Kongresszussal is huzakodnia kell, ideje nagy részében reprezentál, de éppen ez a jó: nem szól bele semmibe, és ha beleszól, akkor sincs semmi, ettől működik annyira kiválóan Amerika. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy amikor Amerikában diktatúrát vezetnek be, az távolról sem olyan, mint másutt, mert az amerikai minden tekintetben demokratikus diktatúra, amit a többi

diktatúráról messze nem lehet elmondani. A többi egytől egyig önkényuralmi diktatúra, az amerikait viszont a nép akarta, és addig tart, ameddig a nép akarja. És ha a diktátort nem lehet leváltani, azt is a nép akarja, míg másutt távolról sem ez a helyzet.

Kálmánka az orrhangú duruzsolástól elszunnyadt, és akkor sem ébredt fel teljesen, amikor ki kellett szállnia a kocsiból. Félálomban poroszkált át a hallon, és észre sem vette, hogy belép a liftbe, majd kilép belőle.

Az öltönyös fiatalember a lakosztály ajtajában búcsúzott el tőle. Felhívta a figyelmét, hogy este a tetőn parti lesz. Az időpont rajta van a meghívón, amit a nappaliban hagyott az íróasztalon; Amerikában pontosan illik megjelenni, itt nincs akadémiai húsz perc.

– Miszter Melák megtalálja a szmokingot a szekrényben, rá van írva magyarul, hogy „szmoking”, és inget, valamint csokornyakkendőt is talál, rájuk van írva magyarul, hogy „cipő a fogadáshoz”, meg hogy „csokornyakkendő”. Nem tagadom, e feliratok elkészítése az én buzgalmamat dicséri. Ezen a fogadáson Miszter Meláknak tanácsos megjelennie. A névre szóló meghívót, mint már említettem, a nappaliban az íróasztalon találja, és feltétlenül hozza magával. Mindenki ott lesz, aki számít. Amikor interjúra kerül sor, kérem, kerestessen meg, Ágoston a nevem, bocsánat, ha szükségtelenül ismétlem; engem mindenki ismer. Ágoston nincs több Washingtonban, csak August akad néhány. Egy Ákos van, ugyanennek a névnek a változata, de az nem én vagyok, hanem egy korábbi magyar miniszterelnök-jelölt, aki már nem az. Tehát Ágoston. Vezetéknevem Szaniszló. Tehát Szaniszló Ágoston. A szüleim tartották magukat ahhoz, hogy lengyel, magyar két jó barát satöbbi. A reggelihez és az ebédhez lefáradhat az étterembe, de fel is hozathatja, ha a nullaegyet tárcsázza. Nullaegy, megjegyezte? Remek. Beszélhet a telefonba magyarul, a fordítóautomata minden nyelven ért, és a portások szövegét automatikusan arra a nyelvre fordítja, amelyet a vendég használ. Talál egy magyar nemzeti színekben pompázó kitűzőt is a nevével, Miszter Melák. Kérem, tűzze fel a zakó hajtókájára. Este nyolc. Nagyon örültem.

A „miniszterelnök” szó nem volt ismeretlen Kálmánka számára, hallotta a tévében. A király alvezérére szokták használni. Eddig azt hitte, körülbelül azt jelenti, hogy kisfőnök. De ha ő most ilyen jelölt, akkor mégsem azt jelenti, hogy kisfőnök, mert ő nem az. Valami mást kell hát jelentenie. Majd csak megmondják, mit akarnak, ha pedig nem, akkor továbbviszik

valamerre. Csak a mamájával vehetné fel a kapcsolatot végre! Sanyi anyu, mondaná neki, csókolom, jól megvagyok, hát maguk? Sanyi anyu pedig nagyokat hallgatna, mint szokta. De szép is lenne.

Ilyen nagy lakást még nem látott. Volt benne egy hatalmas hálószoba egy óriási dupla ággyal, sátorszerű építmény volt a tetején, amiről függönyök lógtak; a másik szobában óriási íróasztal fiókokkal, mögötte mindenfelé billegő bőrfotel, egy csomó más fotel, kisasztal, székek, szekrény, valami sublódféle, valami szuszékféle, valami ládaféle, mindegyikben fiókok. Fürdőszoba is volt káddal, zuhanyozóval, sarokmedencével. Volt egy konyha, benne mosogató meg tűzhely. Kálmánka megcsavarta az egyik gombot, láng csapott fel, hátraugrott, jó, hogy nem égette meg magát. Akkor rémült meg igazán, amikor a dolgozószobából egy balkonfélére lépett, azt hitte, rögtön leesik, hátraugrott, odalent sok-sok emelet mélységben nyolc sávon haladtak az autók, mindegyiknek a piros lámpája látszott. Szédült, de érdekelte is a látvány, szédült, aztán rájött a megoldásra: a fürdőköpeny övét a kilincsre és a csuklójára kötötte, úgy merészkedett ki megint a balkonra, amely, mint kiderült, be volt üvegezve, és ki se lehetett nyitni az ablakait. Bámulta a rengeteg egy irányba zúduló sárga meg fekete meg mindenféle színű autót odalent, és már-már belefáradt, amikor eszébe jutott a meghívó. Olyan helyre kell tennie, ahol nem felejti ott. Tette az íróasztal legfelső fiókjába, de ottfelejtheti. Tette az előszobaszekrény legfelső polcára, de elfelejtheti, hogy oda tette. Sok fiókot kipróbált, egyik sem felelt meg egészen. Annyira kimerült, hogy ledőlt az ágyra, és elaludt.

Ágoston ébresztette fél nyolckor, mert persze neki is volt kulcsa a lakosztályhoz. Ráparancsolt, hogy gyorsan mosakodjék meg. Ő is öltöztette fel és tuszkolta be a liftbe, amelyben már utazott felfelé hét-nyolc hozzájuk hasonlóan elegáns egyén. Kálmánka kóválygott, de nyugodt volt: úgyse igaz ez az egész.

A terem akkora volt, hogy már csak a tömeg miatt sem lehetett látni a végét. A büféasztal körül zsivajogva tolongtak, mindenféle nyelveken karattyoltak, aztán elcsitultak, és egy irányba fordultak. Egy kurta lábú idős egyén lépett fel egy emelvényre, a ritkás haja ősz, a szemüvege vastag, a kabátjának alsó része hosszan leffegett. Lejjebb állította a mikrofont, beszéd közben egyik lábáról a másikra himbálózott, és mintha másfél hangközökkel énekelt volna.

– Az ENSZ-főtitkár – súgta Ágoston Kálmánka fülébe. – Szépeket mond.

A bácsi abbahagyta, megtapsolták, lelépett az emelvényről, és éppen feléjük igyekezett, mintha meg lett volna beszélve. Ágoston megszólította, Kálmánkát oldalba taszajtotta, és bemutatta. Kálmánka azon vette észre magát, hogy a bácsika kezét szorongatja, a bácsika meg az övét, és fények villannak körülöttük. Óriás kopasz alakok bámultak a pofájába a fekete szemüvegükkel, és parfümöt izzadtak. Ágoston karattyolt, a bácsika mosolygott, mondott valamit, Ágoston mosolygott:

– Csodálkozik, hogy maga milyen fiatal!

– Hát igen - mondta Kálmánka.

Ágoston megint mondott valamit. A bácsika is mondott valamit. A tömeg körbezárta őket. A bácsikának különös volt a szeme a szemüveg mögött, mintha indián vagy efféle lett volna, az arcbőre pedig sárgásbarna.

– Meghívta a házába - jelentette Ágoston elképedve. - Azt mondja, ráunt az ismerőseire.

– Kedves bácsi!

– Elfogadja a meghívást?

– Persze...

Kálmánka egy szirénázó kocsi hátsó ülésén találta magát, mellette Ágoston ült, elöl egyenruhás sofőr meg egy bikanyakú kopasz, és hajtottak valahová sebesen, azaz csak hajtottak volna, mert a rengeteg kocsitól alig bírtak haladni. Ágoston szabadkozott: nem ez volt a terv, egy csomó hivatalos személynek be akarta mutatni, utána pedig a külügyminisztérium szűk körű fogadására mentek volna, mindössze harminc fő. De hát nem lehet egy ENSZ-főtitkár invitálását visszautasítani, az ENSZ mindennek dacára mégiscsak...

– Mi az, hogy ENSZ? – érdeklődött Kálmánka.

Ágoston felnyerített. Sokféle szerzetet megismert a pályafutása alatt, de ilyen furcsa miniszterelnök-jelölttel még nem volt dolga. Ki dönthetett arról, hogy Magyarországról őt küldjék? Dörzsölt felderítő lehet a kolléga, és rejtett szándékok munkálhatnak benne.

– Az ENSZ olyan, mint egy nagy létszámú osztály – magyarázta. – A haszontalan diákok óra alatt ütik-verik egymást, az osztályfőnök pedig leteremti őket, teljesen hiába.

Kálmánka felfogta, mi az ENSZ.

– Drága – fűzte hozzá Ágoston –, mint minden, ami a látszat megőrzésére szolgál. Számtalan hasonló intézmény van a világon, némely országban kizárólag ilyeneket tartanak fenn. Ezer bocsánat, ha ezzel megsérteném Melák úr hazafiúi érzékenységét, de én már Amerikában születtem. Az igazságnak tartozom, ha megjegyzem, hogy a látszat finanszírozása többnyire kifizetődik. Az, hogy önökből miniszterelnök-jelölteket faragunk, szintén nem olcsó. Olyan területekről is hozunk kádereket, amelyek nem esnek a közvetlen befolyási övezetünkbe, látszólag kidobott pénz. De sose lehet tudni, mit hoz a holnap. Magyarország messze esik tőlünk, az a lébenszraum ezer éve a németeké. Előfordulhat azonban, hogy az Oderától keletre eső egész térséget áttoljuk az oroszok ölébe, akikkel összefogunk Kína vagy India ellen, és akkor nem mindegy, mi képeztük-e ki a miniszterelnököt, és szót értünk-e vele. Az oroszok sajnos kapva kapnának a lehetőségen, rögvest kivégeznének húsz-harmincmillió kelet-európait miheztartás végett, aztán persze nem bírnának a maradékkal, akik lázadoznának, zendülgetnének, pénzzel kéne tömniük őket, és ebbe az oroszok tönkremennének, és mi ott találnánk magunkat szövetséges nélkül. A kapzsi oroszokat, amennyiben éppen a szövetségeseink, a mongolos túlzásaiktól, ha mód van rá, visszatartanánk.

Kálmánka már az előadás kezdetén elaludt. Amikor a kocsi megállt, Ágoston rutinosan felébresztette.

Hatalmas előtér, abból széles, ívesen kanyarodó márványlépcső, kovácsoltvas korlátok, szőnyegek, csillogó bútorok, még annál is csillogóbb csillárok, egyenruhás inasok, még egyenruhásabb szobalányok. Kálmánka le akarta venni a cipőjét, de Ágoston oldalba lökte. Elvették a kabátjukat, majd felkísérték őket a lépcsőn. Hogy, hogy nem, az öregecske bácsika odafönt várta őket, és eléjük tipegett, elkapta Kálmánka kezét, és megszorongatta. Kálmánka majdnem vállon veregette, a bácsika feje az álláig sem ért, de nem merte, nehogy kárt tegyen a vén csontjaiban.

Odapenderült két leány, az egyik kövérkés, a másik sudár, az egyiken földig érő, sötétkék, kivágott ruha, a másikon rövid ujjú lila póló, kurta, fehér-szürke kockás rakott teniszszoknya, fehér zokni és rózsaszínű teniszcipő. A bácsika felkiáltott, a lányok felé fordult. Az egyik a főtitkár lánya, súgta Ágoston, vele kéne kezet fogni először.

– Melyik? - kérdezte Kálmánka alig hallhatóan.

Nagy volt az öröm, amikor kiderült, hogy Kálmánka is magyar, meg a teniszruhás lány is. Csak a bácsika és a lánya nem volt magyar, kárpótlásul azonban jó sok minden egyéb volt bennük: a bácsika félzsidó, félbarna, félfekete, félfehér, félárja, félburmai, félindonéz, félspanyol, félhomoszexuális. Nehéz volt rátalálni, a dalai láma kiválasztásának szakértői segítettek. A kislánya pedig, Nukuammi, még orosz-mongol is mindehhez.

– De a másik, a másik, a magyar csaj, az kicsoda?! - kérdezte Kálmánka izgatottan.

Ágoston nem tudta, de a lány elmondta magától legott.

– Julish vagyok, es-hával – és ragyogott hozzá a két szép szeme, olykor pedig csillogott.

Elmesélte hamarjában az életét, tartott hajnalig. A bácsika visszavonult, a lánya is lefeküdt a négyemeletes villa valamely szobácskájában, Ágoston az egyik vendégszobában aludt. Munkaköri kötelessége volt, hogy a magyar miniszterelnök-jelöltet ne hagyja egészen magára, csak annyira, amennyire.

Julish félig volt magyar, félig pedig sokféle. Az igazi apját nem ismerte. Féléves volt, amikor a mamája férjhez ment Angliába. Hároméves korában Dél-Afrikában lett egy orosz papája, aztán Indiába mentek, majd Új-Zélandon keresztül Chilébe, ahol lett egy francia papája. Brazíliában is éltek néhány évig, egy német nyelvű faluban vettek házat. A mamája mindig magyarul beszélt vele, a mostohapapái meg egyéb nyelveken; az iskoláit angolul végezte. Az ENSZ-hez tolmácsként került, mert kevés angol tolmács tudott oroszról franciára, spanyolra és portugálra is fordítani. Magyar tolmácsolást nem vállalt, a magyart túlságosan intimnek találta. Munka közben aludni szokott, és álmában darálta a fordítást szinkronban, és csak akkor ébredt fel, amikor abbahagyták a szövegelést. Műszerekkel megállapították, hogy amíg az egyik féltekéje alszik, addig a másik dolgozik, és fordítva. Nem szokott emlékezni, miről volt szó egy-egy tárgyaláson. A pszichológusok szerint áldott jó természete van, és száz évig fog élni, ha továbbra sem figyel oda arra a rengeteg hülyeségre, amit hall.

Reggel Ágoston megállapította, hogy Kálmánka szobája üres. Telefonált ide-oda, utasítást kapott innen-onnan, de hiába, mert az ifjú pár csak ebéd után támolygott elő kócosan. Az apró Julish úgy lógott a nagy melák Kálmánkán, mintha a fülbevalója lenne, és szünet nélkül vihorászott.

Ágoston nem repesett az örömtől. Magyar miniszterelnök-jelölttel ilyesmi még nem fordult elő. Olyan már volt, hogy kiszöktek a szállásukról, kocsmában, csehóban vagy italbolt előtt lerészegedtek, ordítoztak, járókelőket, vendégeket inzultáltak, verekedtek, úgyhogy taxival kellett őket hazaszállítani – a taxi kitakarítását az Egyesült Államok kormánya állta –, de hogy a jelöltet első amerikai estéjén elcsábítsa egy amerikai állampolgár, az példátlan.

Julish, aki nemcsak szép volt a kék-zöld-barna kölcsönhálóingében, hanem okos is, a következőt mondta:

– A gyakorlat az elmélet sírásója. Nem igaz? - fordult Kálmánkához.

– Nem tudom - morogta Kálmánka kábultan.

– Ezt imádom benned! - kiáltotta Julish, és a személyzet, valamint Ágoston szeme láttára összevissza csókolta Kálmánka fejét. - Hogy ennyire okos vagy, ennyire szerény! És milyen jól áll rajtad Nukuammi hálóinge! Meg kell zabálni, ahogy kilóg alul a lábad!

Ágoston látta, hogy a szerelem vak; elköszönt, és rohant jelentést tenni. Balsejtelmek gyötörték, hogy ki fogják rúgni. De hát mit kellett volna tennie?! Meg kellett volna előznie Kálmánkát, és önfeláldozólag azonnal elcsábítani Julisht! De ki a fene gondolta, hogy ez az óriáscsecsemő megtetszik egy nőnek?

Az esti ceremóniák előtt az öregecske bácsikát, Burantikhaminta Nepittawionit, aki csak az utóbbi nevét használta, jelentése: „a szellem, aki nem akar kibújni a palackból”, Julish azzal fogadta, hogy belegárgyult a magyar miniszterelnök-jelöltbe, és azonnal feleségül megy hozzá. Legyen szíves Nepittawioni bácsi tanúskodni, a másik tanú Nukuammi lesz. Nepittawioni bácsi okos bácsi volt, gratulált a szerelmeseknek, és kifejezte reményét, hogy Julish anyukája és soron lévő mostohapapája is örülni fog ennek a fejleménynek.

– Mindazonáltal – tette hozzá az öregecske Nepittawioni diplomatikusan, ahogy ENSZ-főtikárhoz illik –, vedd figyelembe, bájos gyermekem, hogy mister Melák magyar állampolgár, te pedig, Julish, chilei-indiai-újzélandi-amerikai állampolgár vagy. Az a gyanúm, hogy ugyan mister Melák beléphetett az Amerikai Egyesült Államokba, de még zöldkártyája sincs; sem utazni, sem dolgozni nem tud; egyelőre a CIA, az FBI és az összes többi szolgálat fennhatósága terjed ki rá, úgyhogy, drága gyermekem, a házasságot elhálni lehet, de a papírokra egy kicsit még várni kell.

Julish elpityeredett, Kálmánka pedig csak állt a hálóingben, neki pálmafák is voltak festve rá, és nem értette, miért sír a szerelme. A bácsika közelebb hajolt Kálmánkához, és a fülébe súgta:

– Édes fiam, csak arra vigyázz, hogy a gyerek ne jöjjön rögtön!

– Nem jön, nem jön - biztosította Kálmánka, bár nem tudta, mitől jönne.

– Nepittawioni bácsinak magyarnak tetszik lenni!? - kiáltotta Julish.

– Nem vagyok magyar - felelte tiszta tiszántúli magyarsággal Nepittawioni, a hét éve uralgó ENSZ-főtitkár – de az én színnéger dajkám apukája, a dakotai rendőr Debrecenben végezte az agráregyetemet, és a lányával kizárólag magyarul beszélt, hogy el ne felejtse. Amikor a lányából dajka lett, háromhetes koromtól hozzám csak magyarul szólt, hogy továbbvigye apukája kultúráját. Gondolta, a többi nyelven úgyis megtanulok, és igaza is lett. A magyar volt a mi titkos nyelvünk tizennégy éves koromig, amikor a szüleim észrevették, hogy szerelmi viszony szövődött közöttünk. Tartott az már akkor három éve, dajkámról e tekintetben is csak a legjobbakat mondhatom. Amióta őt eltávolították mellőlem, nem beszéltem magyarul, de sem őt, sem az apukája kedvenc nyelvét nem feledhetem. Ó, istenem, Lenkécske, ahogy a papád becézett, én jó dajkám, de lefeküdnék én teveled megint! Te voltál az első és az igazi, Lenkécske, a többi nő tehozzád képest fabatka!

Julish az öregecske bácsika nyakába esett, összevissza csókolta, ő pedig megígérte, hogy Kálmánkát maga mellé veszi titkárnak, és beavatja a politika boszorkánykonyhájába.

– Legyen végre egy olyan magyar miniszterelnök-jelölt – sóhajtotta Nepittawioni bácsi –, aki járatos a nagypolitikában. Az eddigiek a kicsiben sem voltak otthon.

Megnyugtatta őket, hogy egy ENSZ-főtitkár mellett Kálmánkát semmi baj sem érheti. A magyar miniszterelnök-jelöltségét a magántitkári munkakör nem fogja veszélyeztetni, sőt növeli az esélyeit, kivéve, ha közben Magyarország megszűnik.

– Ez azt fogja jelenteni, hogy Nepittawioni bácsi magával cipeli Kálmánkát mindenhová, és én nem láthatom többé? – kérdezte Julish.

A bácsika megnyugtatta, hogy ő úgyis magával viszi az útjaira a háreménak legalább a felét, két emberrel több nem fog feltűnni. Ezzel elment a dolgára.

Nepittawioni bácsi ENSZ-főtitkárrá való megválasztásában sokat nyomott a latban, hogy mindig is a női egyenjogúságot hirdette, mesélte Julish, de elsősorban a szegénység elleni programjával lett az ENSZ főtitkára hét évvel ezelőtt. Azt ígérte, hogy főtitkárrá választatván azonnal betiltatja a szegénységet a világon, betiltatja továbbá, hogy a szegények autógumival fűtsenek, mert az környezetszennyező, és biztonság okából betiltatja az autógumi-gyártást, járjanak a kocsik fakeréken, a kisebb sebesség jót fog tenni a baleseti statisztikáknak. Ennyire komplex programja senkinek sem volt a főtitkárjelöltek közül, joggal választották meg hát éppen őt. A bácsika azóta is energikusan harcol a fenti célokért. Elérni nem érte el őket, de ez voltaképpen szerencse, mert energikusan harcolhat tovább.

*

Kálmánkát a szundimanókhoz vitte el a bácsika először.

Julish szeretett volna velük menni, de sürgős tolmácsolnivalója akadt Brüsszelben, ahonnét Baselbe várták; úgy volt, hogy Julish a főtitkár útjának következő állomásán, egy oroszországi rakétatámaszponton csatlakozik hozzájuk. Ezzel sok gondot okoztak tucatnyi titkosszolgálatnak. Főleg az oroszok akadékoskodtak, mert nem tetszett nekik, hogy Julish tud oroszul; mindenkit utáltak, aki beszélt oroszul, a saját lakosságukat elsősorban. Végül győzött a józan ész, vagyis a titkosszolgálatok, amelyek rettegtek a munkanélküliségtől, és minden új megfigyelendő célpontnak örültek, így minden engedély meglett.

A szundimanók, másként szendemenők Afrikában laktak, és páratlan szegénységükről híresültek el. Volt egy döngölt földes repülőterük, a főtitkári különgép egy kiszáradt sivatagi víztározóban szállt le, ott várták őket a terepjárók, amelyek húsz perc alatt a repülőtér várótermébe szállították őket. Fényűző volt a fogadás. Ágyékkötőben és piros csizmában táncoltak a férfiak, a nők fűszoknyában és piros-fehér Mikulás-sapkában, az illendőség kedvéért rózsaszínű melltartóban. Mindenki sovány volt, csak a kormány tagjai kövérek, erről lehetett megismerni őket. Fügét, datolyát, szőlőt, gránátalmát, körtét és görögdinnyét szolgáltak fel a whiskyhez, mindezt az országban nem termesztették, csak kukoricát.

Nepittawioni elmesélte: a kukoricaföldeket a termény betakarítása előtt a kormánycsapatok fel szokták gyújtani, hogy a szokásos éhezésnél is nagyobb ínséget idézzenek elő, mert akkor megítélik nekik a nemzetközi

segélyeket. Egyetlen vasútvonalukon szállítják a kukoricát a fővárosba, ahol a kormánymegbízottak koncentráltan tudják ellopni, vagyis könnyebben és többet, mintha a saját földjeiken termőt próbálnák elrabolni. Az így ellopott kukoricát aztán hússzoros áron értékesítik a lakosságnak.

Kálmánka felháborodott, és kijelentette, hogy ez disznóság. Nepittawioni bácsi egyetértett.

– Sok ilyen példa van – mondta szomorkásan. – Mindenütt, ahol háború dúl, a saját népüket használják élő pajzsnak, aztán mutogatják a bombázás utáni felvételeket, hogy mennyire szerencsétlenek. Ahol nem bombáznak, bombáznak ők maguk, hogy a felvételeket mutogathassák. Ahol béke van, ott mindent elkövetnek, hogy polgárháborút robbantsanak ki, csak így képesek hatalmon maradni. A szundimanóknál is ez folyik.

– Miért látogatjuk meg ezeket? – kérdezte Kálmánka. – Ezzel ezt a tolvaj, gyilkos kormányt támogatjuk! Meg kéne tagadni tőlük a segélyt!

– Igen – mondta Nepittawioni bácsi –, ilyen természetű erkölcsi aggályok határozottan felmerülnek. Ám ha nem küldünk nekik segélyt, nem tudjuk befolyásolni a politikájukat, mert néhány száz gazembertől eltekintve éhen vesznek, és többé nem szavazzák meg a javaslatainkat az ENSZ-ben, ami nekünk és a világnak sokkal rosszabb lenne. Mivel akadályozzuk meg a világégést, ha senki sem szavaz a mi előterjesztéseinkre? Mi valamelyest mégiscsak enyhítjük a feszültségeket!

Kálmánka erre nem tudott mit mondani, mert most sem volt azon adatok birtokában, amelyekkel érvelhetett volna, hogy minek van értelme, és minek nincs.

Vidékre vitték őket, hogy megtekintsék a végtelen kukoricamezőket; mindenfelől végtelen szegénység áradt. Csontvázak futottak, és nyújtogatták a kezüket a kocsi felé, kicsik és nagyok, rongyokban vagy rongyok nélkül, a sofőrök a hepehupás talajon nem tudtak annyira gyorsítani, hogy maguk mögött hagyják őket.

– Borzasztó – suttogta Kálmánka.

– Bizony – mondta Nepittawioni –, rémes a világ, és nem lehet minket eléggé dicsérni azért, hogy megpróbálunk javítani rajta. Magam is efféle nyomorúságos helyről származom, voltam kommandós, foglár, ítélet-végrehajtó, anyagbeszerző, cserzővarga, az égvilágon minden, mielőtt miniszterhelyettes lettem, majd külügyminiszter... az én kezemhez is számtalan ember vére tapad...

Kálmánka csak nézett.

– Csak nem képzeled, fiam, hogy egy olyan magas hivatalba, mint az enyém, ártatlan ember fel tud vergődni?!

Hitte is Kálmánka, nem is. Alig várta, hogy Oroszországba érjenek, és Julisht újra láthassa. Igen megriadt, mikor a házigazdák nőket is kínáltak nekik, csinos, hajlékony fiatal leányokat és megtermett asszonyokat; az utóbbiak alighanem a saját feleségeik voltak. Kötényt viseltek, a hátukon nagy masnival, alatta pedig semmit, úgy hajladoztak és táncikáltak előttük merészen. Az égvilágon minden színben pompáztak a lenge köténykék, alattuk az éjfeketén lengő csöcsökkel, rózsaszínű himihumikkal és tekintélyes tomporokkal, nem lehetett máshova nézni.

Nepittawioni bácsi megsúgta Kálmánkának, hogy ő bizony élni fog a lehetőséggel. Igaz ugyan, hogy a lakosság 69 százaléka HIV-fertőzött, de mire őbenne kifejlődne az AIDS, már rég kinyiffant végelgyengülésben.

Kálmánka csodálkozását fejezte ki, amiért a fél hárem a bácsikának nem elég.

– Varietas delectat – mondta Nepittawioni, és hamiskásan hunyorított, cuppantva is közben –, ezt a pápától hallottam legutóbb. Azért ez jutott az eszembe, mert az egyház itt rendkívül erős. Akkor sem engedélyezik az abortuszt, ha a nőt megerőszakolták, sőt az a módszerük, hogy a férfiak ondóját az egészségügyi központokban kifejik, a nőket pedig tizenhárom éves kortól hetvenkilenc éves korig az ondóval hetente beoltják, még a szüzességet fogadó apácákat is, hogy Istennek az öröme mindenképpen meglegyen. De miért ENSZ-főtitkár az ember, ami elvileg a legmagasabb tisztség a Földön, noha semmi hatalommal sem jár, ha nem azért, hogy kamatyoljon, ami rajta kifér?!

Odakint örömtüzeket gyújtottak, és ágyúból petárdáztak az ENSZ-főtitkár tiszteletére. A szállodával szemközt lyukak húzódtak egymástól másfél méter távolságban kilométereken át, ott végezték a helyiek a szükségüket, nők és férfiak egymás mellett, kissé távolabb, a sötét bozótosban pedig percenként halt éhen valaki.

A szundimanók országa igen szép volt, magas hegyek, lankás völgyek patakokkal és folyókkal, vagyis volt nekik vizük, de nem öntöztek vele, volt nekik kedvező éghajlatuk, de nem éltek vele. Bármit könnyedén megtermelhettek volna, de csak a kukoricát termesztették, és a 99 százalékos többség, köztük még több írástudatlan, mint Magyarországon,

évszázadok óta dermedten hagyta magát kizsákmányolni és legyilkolni az 1 százalék által.

Nepittawioni bácsi oly jól elvolt a helyiekkel, hogy meghosszabbította az ott tartózkodását két héttel, Kálmánkát pedig fizetett szabadságra küldte. A szállodából nem távozhatott. Biliárdozott, tekézett, szaunázott és napi ötször bőségesen étkezett, hízott kilenc kilót. A híradók képeiből annyit megértett, hogy az ország valamennyi szomszédja pont a szundimanókra fenekedik, fegyverkezik és provokál; az ország egész lakossága öntudatosan készül a nagy háborúra. A hadseregben közlegények nincsenek, a csecsemőknek a születésükkor rögtön rangot adományoznak, a pólyát a rangjelzést jelző szalaggal kötik át, a kismamák örömteli könnyezése közepette, ballagáskor pedig a nyakukba akasztják.

*

Végre mégis elrepültek Oroszországba, annak is egy távoli szegletébe, ott aztán sikerült tíz kilót leadnia, hogy karcsún fogadhassa Julisht.

A zárt város nevét a házigazdák nem árulták el, és a helyi térképen sem volt látható. A város határát arról lehetett felismerni, hogy ki volt tűzve a „fényképezni tilos” tábla. Nepittawioni bácsi elárulta, hogy az amerikaiak, a kínaiak, a perzsák, az izraeliek, az indiaiak és mások az űrből a legkisebb kavicsig és a legócskább atomtöltetig mindent figyelnek, és a hadseregüket a legapróbb változásra is riadóztatják.

A vadonatúj szállodát a megérkezésük előtti félórában adták át. Négy emeletén nem lakott rajtuk kívül senki. A férfi-női személyzet friss, ropogós lakáj- és szobalányruhában vigyázzállásban tisztelgett, bennük Nepittawioni bácsi minden oroszok titkosszolgálatainak tisztjeit sejtette. Rengeteg ital várt rájuk, a pálmaligetben fagylaltot szolgáltak fel. Az üveg mögött odakint hóvihar dúlt, és mínusz negyvenkét fokot mutatott a hőmérő.

– Ilyen itt a tavasz! - ismételgették a vendéglátók jókedvükben.

Másnap reggel még jobb lett a kedvük, amikor a rakétakilövőt megtekintették.

A silóig vezető út vörös márvánnyal volt kikövezve, oldalt vaskos malachitoszlopok álltak, amelyek a fából ácsolt tetőt tartották. A helyőrség épületét szúrós szagú, ragacsos vörös folyadékkal öntötték fel, a svábbogarak és a poloskák nemrég ránghattak utolsót, és beledermedtek a kulimászba. Az első emeleti előadóteremben az illusztris vendégek kétfős

padokba szorultak, mert a házigazdák egy általános iskola berendezését kérték kölcsön erre az alkalomra.

Egy rangjelzés nélküli, zöld zubbonyos fiatalember krétával felrajzolta a zöld táblára az interkontinentális rakéta részeit. Rajzolt és hadart, a tolmácsnő akadozva követte. Bárcsak itt lenne Julish, sóhajtotta Kálmánka, mennyivel jobban fordítana; már rég itt kéne lennie. De Julish egyre késett. Moszkvából el sem indították a gépét, gondolták, jobb, ha a kíséret negyvenegyedik tagja nem rontja a levegőt a támaszponton, így is vannak éppen elegen. Az Urál-hegységbe vájt szupertitkos központban az ENSZ-főtitkár meggyilkolásának öt részletes és nyolc vázlatos forgatókönyvét vetették össze éppen az arra hivatottak, de nem tudtak dönteni, úgyhogy Nepittawioni bácsi és kísérete megúszta, bár Kálmánka kivételével igencsak szorongtak, mert nem tudhatták előre, hogy élve szabadulnak.

Az ifjú tiszt befejezte, Nepittawioni bácsi tapsolt. A lépcsőn lefelé menet a főtisztek ölelték-csókolták őket, volt, aki demizsonból gyanúsan éles szagú folyadékot akart beléjük tukmálni. A kapuban nagy kacagva bundákat löktek eléjük. A bundák vagy szűknek bizonyultak, vagy túl hosszúnak, de arra nem volt idő, hogy a megfelelő méretűt kiválasszák, mert a vendéglátók kitaszigálták őket a tavaszba. Épp annyi idejük maradt, hogy a szőrkucsmát a fejükbe csapják, a leheletük már fagyott is meg. Józan ember azt hihette, hogy ezek statiszták, akik be vannak tanítva, hogyan alakítsák a részeget, de nemsokára ezek a statiszták vezették cikcakkban a teherautót, a buszt, hahotáztak, ütötték-verték a dudát, és majdnem eltrafálták egymást. Egyesek dalra fakadtak, de egy spontán kórus elnyomta a hangjukat; amikor pedig a fél háremet szállító teherautó megállt, a busz, amelyben a notabilitások utaztak, belehajtott. Kálmánkával forgott a világ, a busz oldalától ütést kapott a fejére, szerencsére a kucsma a nagyját felfogta.

Csak Nepittawioni bácsi vigyorgott továbbra is tántoríthatatlanul, ez volt a foglalkozása. Ahogy felnézett az égre, látta: drónok tömege filmezi őket. A vendégsereg kiváló célpontot nyújtott; nem volt a sík terepen semmi, ami mögé vagy alá el lehetett volna bújni. Csak a főtitkár volt tisztában a veszéllyel, mosolygott. Bátor volt, vagy inkább öreg. Mondta is Kálmánkának néha: „Én már az utókoromban élek, beleláthattam a jövőbe. És látom: ugyanúgy nincs hatásom a jövőre, mint a múltra sem volt, mielőtt megszülettem.”

Megindultak a siló felé.

Alagútból nyíló lejtős járatba terelték őket. Ismerős szag ütötte meg az orrukat, a vörös folyadék a helyőrségi épületből. A padló itt is ragadt. Zsilipeltek háromszor, végre nulla Celsius-fokba érkeztek. Szembejött velük egy nagyobb csoport, sarkukat verdeső télikabátot viseltek és kucsmát. Megálltak. Hárman előreléptek, és a tábornok ordítva megszólalt.

– Basszátok meg az öreganyátokat – ordította utána a tolmács –, mi itt akkor robbantjuk ki az atomháborút, amikor akarjuk, ti anyabaszók, mert nekünk nem parancsol senki, se a mi cárunk, se a ti elnökötök, se a római pápa, se a kínai Kinn Csünga Lófasz, és ha még nem lőttük ki az atomrakétáinkat, amiből nekünk csak itt, ahol állunk, van harminckét darabunk, odébb pedig ötször ennyi, a többiről nem is beszélve, hiába lopták el a felét a rohadékok, amikor felbomlott a Szovjetunió, akkor ez a mi mérhetetlen jóindulatunktól van, jegyezzétek meg, kurvák, basszátok meg az anyabaszó öreganyátokat, ti pinaképű faszfejek, otjebityesz ná huj, úgyhogy szopjatok le, ahogy vagytok, ti állatok, a kurva életbe, mert itt én parancsolok, és mindjárt megparancsolom, hogy kilövés, a töltet harmincöt éve élesítve van, és nem is lehet hozzáérni, annyira éles, csak meg kell pöckölni az ütőszeget, magától esik szét a rozsdától, ti anyabaszó rohadt állatok!

Akkor meginvitálták őket a népi hímzésű abrosszal megterített asztalokhoz, és vodkát töltöttek nekik, amit egy szuszra kellett lehajtani, nem volt mese, do dna, do dna, és aki a földre löttyintette, az akkora kokit kapott, hogy elájult. Kálmánka a viszkizést már szépen megtanulta, de a vodka nem ízlett neki, mégis innia kellett, mert a vendéglátók noszogatták. Az orra alá toltak egy papírt, hogy írja alá; kérdésére, hogy mi ez, azt mondták, hogy a hálás köszönetét fejezi ki a szíves vendéglátásért. Mutatták a nevét, latin betűkkel is ott volt: Kálmán Melák PM of Hungary. Tollat nyomtak a kezébe, aláírta. Nagyon megörültek, a vállát, a hátát lapogatták, és azt mondogatták: „jágyernüj magilnyik, jágyernüj magilnyik, hurrá!” Kérdezte Kálmánka Nepittawioni bácsit, mit mondanak ezek a kedves emberek. A bácsika szédelegve azt motyogta: „atomtemető, hej, de atomtemető!”

Kórházba, kórházba!, nyökögte Kálmánka, amikor iszonyatos fejfájással magához tért egy ágyon, de csak sört töltöttek beléje, és nevettek. Ezek vagy ugyanazok voltak, vagy másik műszak, nem tudta megállapítani.

Nepittawioni bácsi sem volt jó bőrben, különösen akkor sápadt el a hónál is fehérebbre, amikor megkérdezték tőle, hogyan parancsolja az atomtöltetet elvinni, amit az éjszaka megvett, küld-e érte valamilyen járművet, vagy csomagolják be neki azonnal. A bácsika hebegett-habogott, mire felvilágosították, hogy az éjszaka folyamán a háremét cserélte el az egyik atomtöltetért a rakétával együtt, márpedig ők, a helyőrségiek, becsületes emberek, és a szóbeli megállapodást ugyanúgy betartják, mint az írásbelit, sőt még inkább. Kálmánka felnevetett, nem kellett volna, az oroszok megsértődtek és kiabáltak, mígnem egy termetes egyenruhás asszony a Kalasnyikovjával a levegőbe nem lőtt, akkor elcsendesedtek.

Egy nagy, huzatos, ragacsos vörös folyadékkal végigöntött hodályban hevertek felöltözve, a terem két sarkában egy-egy vaskályha, fa sercegett, és terjengett a széngáz. A sós uborka és a káposztaleves illatára civilek is bekóválygtak, leültek egy nagyon hosszú asztal mellé, és csörömpölve kanalazni kezdtek. A tegnapi tábornok beszélt, fordították. Éjszaka, amíg ők vacsoráztak, puccs zajlott le a támaszponton. Őket az új tulajdonos, egy milliárdos, aki nagyszerű ember, és a tisztességéhez halvány kétség sem fér, egytől egyig átvette, a fizetésüket a másfélszeresére emelte, úgyhogy amit előző nap mondott a becses vendégeknek, hogy ugyanis nekik nem parancsol senki, még maga a cár sem, ezzel a változással tökéletes igazolást nyert. A becses magas vendégek továbbra is érezzék magukat jól, addig maradnak, ameddig csak akarnak, a kosztjuk és kvártélyuk időtlen időkig biztosítva lesz.

Nepittawioni bácsit nem lepte meg, hogy új tulajdonosa lett a támaszpontnak. Tudomása szerint, mondta, eddig sem a cáré volt az a rengeteg rakéta, hanem valami olaj- vagy gázbáróé, aki kártyán nyerte, és csak névleg tartozott a birodalomhoz.

– Megnyugtatóbb így – vélte az ENSZ tapasztalt főtitkára –, mert életbe vágóan fontos, hogy nagy hatalmú ember tulajdonában legyenek a leginkább tömegpusztító fegyverek. Egy cár, egy király, egy elnök túl messze van, és általában erőtlen.

Aznap este megint buli volt, ezúttal az új tulajdonos tiszteletére, és a vendégeket is meghívták. A katonák kicsípték magukat, kifestették az ajkukat, teleszórták a hajukat pacsulival, guggolós táncot jártak, és felszólították Kálmánkát, ő is próbálja meg. Kálmánka nem volt gyenge gyerek, de hamar kificamította a bal bokáját. Amint ott hevert a vörös színű

padlón, és jajgatott, nagy kacagva felragadták, kiszaladtak vele a házból, és a közeli jeges patakba dobták, maguk is utánaugrálva. Kálmánkának rögtön elmúlt a bokafájása, és megpróbált minél sürgősebben partra vergődni. Az oroszok nem húzták ki, mással voltak elfoglalva: prüszkölve, nevetve locsolták egymást, a teli vodkásüvegeket bedobálták a vízbe, hódnak tettették magukat, és a fogukkal nyitották ki. Kálmánka közben néhányszor megfulladt, le is nyomták játékosan a jég alá, a parton aztán fejre állították, meghánytatták, kirázták a vizet még a pórusaiból is, vissza-visszadobták, és megint újraélesztették. Este még csak mínusz 27 fok volt, éjfél felé aztán mínusz 41; mondták az oroszok, hogy ennyi nem szokott lenni júliusban, a globális felmelegedés okozza. Jókedvükben felgyújtottak egy fészert, ahol sört és benzint tároltak, az égig csaptak fel a lángok, csoda, hogy be nem indult egy-két atomrakéta.

Kálmánka csodák csodájára nem halt bele a buliba másnapra, harmadnapra és negyednapra, csak a tüdejét köpte ki a köhögéstől. A kórházban áldozatosan ápolták, pelmenyt, káposztás húst, céklát és fekete kenyeret adtak neki; a szoljankát szerette a legjobban, előírás szerint háromféle húsból főzték.

Öt nap késéssel engedték el őket a vendéglátásban páratlan oroszok. Nepittawioni a maga nyugodt, derűs, állhatatos módján elérte, hogy az atomtöltetet ne kelljen magukkal vinniük. Közben az ENSZ-ben senkinek sem tűnt fel, hogy hiányzik a főtitkár, voltak a főtitkárhelyettesek elegen. A háremet az oroszok addigra eladták, kit erre, kit arra, ki Szibériába került, ki Japánba, ki Kínába; egyikük sem maradt a nyakukon.

Akkora volt a hó, ami júliusban még ott is ritka, hogy kutyaszánon távoztak a táborból. Amikor a repteret helyettesítő mező felé indult a szánkonvoj, a tábor bejáratánál, a villanypóznákon meztelen alakokat láttak himbálózni a szélben, varjak ültek rajtuk, várták, hogy felolvadjanak. A tulajdonosváltás mégsem lehetett annyira békés, mint mondták. Az ENSZ-főtitkár elfordította a fejét, és a derűs jövő irányába szegezte a tekintetét. Kálmánka nem tudott elszakadni a himbálódzó hullák látványától, némelyikben azon kedves duhajok egyikét-másikát ismerte fel, akik a jeges vízbe mártogatták, és együtt ittak vele.

Épp az elutazásuk napjára kaptak a támaszponton kiválóan szolgálók hozzátartozói - szülei, nagyszülei, gyerekei, unokái, testvérei, házastársai, szeretői, barátai, ellenségei stb. - látogatási engedélyt. Az ENSZ-főtitkár

csapata meg a rokonok váltották egymást. Sok órán át váratták a rokonokat az őrök; akikhez jöttek, már fel voltak akasztva; végül azt mondták nekik, hogy most éppen hadgyakorlat van, jöjjenek vissza egy év múlva. Az akasztottakat a hozzátartozók is látták himbálózni a kerítésen túlról, de nem akartak hinni a szemüknek, úgyhogy zokszó nélkül távoztak, hogy egy év múlva visszatérjenek.

A repülőnek elromlott az ajtaja, nem tudták becsukni, vacakoltak vele, vacakoltak, Nepittawioni lassan a türelmét vesztette, ami nagy szó, másik gépet követelt, mondták neki; nincs, de semmi baj, mert már úgy érkezett a gép, hogy nyitva volt az ajtaja, és senki se halt bele. Némi vita után nyitott ajtóval indultak el. Hárman szorították, hogy minél kevésbé áradjon be a hideg. A mínusz hatvanötből hősiesen kint tudtak tartani ötvenegyet; ezt úgy érték el, hogy odafagyott a kezük, és a kéz szigetel. Kálmánkát és Nepittawio-nit bebugyolálták, teával itatták, Kálmánka bokáján tízpercenként cserélték a borogatást. Valahányszor a kapca átmelegedett, csak ki kellett lógatni egy kicsit az ajtón, rögtön megfagyott.

Másik ajtón kellett a landolás után kiszállniuk, mert a három, ajtónak veselkedő derék orosz katona nem mozdult, nem is pislogott, a kezükből a jég lassan elért a szívükig meg az agyukig.

– Majd csak felengednek – vigasztalta Nepittawioni az aggódó Kálmánkát –, szerintem hamar rendbe fognak jönni. Az utazás alatt nem öregedtek, erre jó a hibernálás.

Julisht végül nem engedték el Pétervárról. Egy ideig naponta írta az epekedő üzeneteit Kálmánkának, a leveleit nem továbbították, egy hatfős kódfejtő csapat kereste a rejtett értelmet. Aztán már csak hetente írt, mert összejött egy teniszedzővel.

*

Kálmánkáéknak Berlinben kellett átszállniuk New Yorkba, az ENSZ főtitkárát és a kíséretét a VIP-váróba kísérték. Többen voltak a biztonságiak, mint ahány főre vigyázniuk kellett; ők még nem tudták, hogy a főtitkári hárem Oroszországban maradt. Lett nagy futkosás, azt hitték, hogy a kíséret többi része a gépen rejtőzött el, a farokban, a szárnyban, a csomagtartóban vagy a kerekekben. Nem a főtitkár feladata volt, hogy a létszám fogyatkozásáról a németeket értesítse, és nem is Kálmánkáé; voltak a kíséretben léhűtők elegen, világosítsák fel a németeket ők.

Berlinben kiderült, hogy a New York-i ENSZ-különgép egy napot fog késni, mert a Golf-áram visszafordítására alakult társaság (Golf Stream Reversing Corporation, GSRC), amely az oregoni Portlandben tartotta az alakuló közgyűlését, kibérelte. Nepittawioni bácsi nem szólhatott semmit, elvégre ő utasította a munkatársait, hogy hajtsanak fel bevételt az ENSZ-nek bármi áron, mert rosszul áll a világszervezet szénája. A székházat nem tudták kiadni, hát kiadtak minden egyebet.

A németek felajánlották, hogy az ENSZ főtitkára és a kíséretében lévő személyek szigorú őrizettel kimehetnek a városba. Aki akar, múzeumba vagy játékbarlangba is mehet, sarkában fejenként három testőrrel.

Kálmánka úgy döntött, hogy ha már odavetette a sorsa, ő is kimegy, de a reptéren elbámészkodott, lemaradt a többiektől, és eltévedt. Egy mezítlábas, hosszú köpenyt viselő, borzas, égő szemű emberre lett figyelmes, akit sokan hallgattak. Kálmánka is megállt, az illető igen meggyőzően kiabált.

Egyszer csak megragadták, és fejbe vágták.

Egy sátorban tért magához. A bal csuklója a jobb bokájához, a jobb csuklója meg szintén a jobb bokájához volt kötözve, hogy ne tudjon felállni, és fájdalmasan ki legyen tekeredve. Körülötte sorstársak ültek hasonló pózban; körben maszkos fegyveresek vigyáztak rájuk.

– Basszák meg! - szaladt ki Kálmánka száján.

Jobb szomszédja felfigyelt.

– Hát te is magyar vagy, édes egy komám?!

Odébb is értett egy-két ember magyarul. Igen hangosan kellett örvendezniük egymásnak, mert a többi áldozat is ordibált.

Egy szekta szállta meg a repülőtér egyik szárnyépületét, hogy eszméit terjessze. A német rendőrség nem avatkozott közbe, mert az a dolga, hogy a jogállam működését biztosítsa; ha valakik tüntetni akarnak, tüntessenek; ha valakik ilyen feltűnő módját találják a nézeteik terjesztésének, ám legyen, csak erőszak ne történjen. Ha valakik csatlakoznak a tüntetőkhöz, a kitekert pózt önként véve magukra, lelkük rajta.

– Márpedig mi csatlakoztunk – mondta az egyik magyar. – A rendőrség nem köteles észrevenni, hogy össze lettünk kötözve, és a lábunknál fogva vonszoltak be minket a sátorba.

– Ez a probléma a németekkel im Grunde – mondta egy másik magyar. - A fene nagy liberalizmus. Már Hitler alatt is ez volt a baj.

Persze ha németeket kötöztek volna össze, az más, azt megtorolnák. Hogy kik a németek? Az arabok, a törökök, a kelet-európai menekültek, azok is németek? Akikből a német rendőrség jórészt áll? Kiderül, kérem, egy pillanat alatt. Aki nyelvjárásban szólal meg németül, az német. Aki irodalmi nyelven beszél, az idegen, és éppúgy megvetendő, mint aki nem tud németül.

A szektának az a meggyőződése, hogy minden emberi betegség eredete a Neander-völgyi génekben rejlik. Ha az emberiség negyvenezer éve nem keveredett volna a neanokkal, ma nem lennének betegségek egyáltalán. A neanok előre megfontolt szándékkal a rossz génjeiket adták át nekünk, maguknak pedig megtartották a jókat. Még szerencse, hogy aztán mégiscsak kihaltak. Akikben ezek a rossz gének benne vannak, azokat el kell különíteni, és a további szaporodásukat meg kell akadályozni. Ez kétféle módon képzelhető el, sterilizálással és/vagy kivégzéssel. Az utóbbi a megbízhatóbb, mert a sterilizálást ma már vissza lehet vonni. Igaz, hogy a holtakból is kinyerhető DNS, a kártékony változata is, vagyis megölni még nem elég valakit, teljesen meg is kell semmisíteni.

Kálmánkáékat azért verték fejbe és kötözték össze, mert nem volt kizárva, hogy nean sejt rejtőzik bennünk.

Sok mindenki lehet gyanús ránézésre. A neander-völgyiek szeplősek voltak, a szőrzetük vörhenyes, pont olyanok, mint az askenázi zsidók, meg mint az írek, meg mint a nyugati grúzok, és mint a vörös, szeplős nem neanok, akik azonban csak véletlenül vörösek és szeplősek.

Kálmánka ezt hallván dühös lett. Ha ő sötétbarna és kreol bőrű, ami miatt otthon hol cigánynak nézték, hol romának, minek kellett őt is fejbe baszni, és megkötözni? Julish a szerelmük hajnalán megmondta: azért rajong érte, mert hol szőke és fehér bőrű, hol kreol és olajos képű, és sose tudja, melyikre ébred mellette.

Sanyi néni váltig állította, hogy Kálmánka apja szőke volt és kék szemű, Sanyi néni pedig teljesen ősz és ráncos bőrű, úgyhogy nem tudni, Kálmánka mit kitől örökölt. A nővére másodnaponta festette a haját hol lilára, hol zöldre, harmadnaponta pedig más, olykor egymástól is eltérő színű kontaktlencsét tett be a két szűk szemébe, úgyhogy ő sem volt mérvadó.

A szekta szerint, mesélték a megbéklyózott magyarok, vannak álnok, alattomos, ufószerű neanok, ezt a röpiratból lehet tudni, amit a reptéren osztogattak; ezek a lények a sok tízezer év alatt kurvára megtanultak

elrejtőzni, például néger vagy cigány külső alá. A Neander-völgyiek negyvenezer éve kihaltak ugyan, de az emberi gének 4 százaléka, a beteg géneknek pedig a 90 százaléka tőlük származik. Negyvenezer éve tart ez így, ami nagyon sok, mert például a zsidók csak hatezer éve rontják a levegőnket, mondja a szekta, ami a neanokhoz képest semmi.

A rejtőző génhordozók nem neanok ugyan, de átörökítik a Neander-völgyi allélokat, például a világos szemet meg a szeplőket, amelyek aztán a betegségeket okozzák, ezek pedig a következők: a rákok, az elmebetegségek, az ízületi gyulladások, a gerincferdülés és a kopaszodásra való hajlam. A látásuk jobb volt, az agyuk térfogata pedig nagyobb, mint minekünk, emiatt okosabbak is voltak nálunk; pont ezért haltak ki: annyira megtanultak érvelni, hogy nem bírták abbahagyni, és a vadászatot meg a halászatot elhanyagolták. A leszármazottaik arról is felismerhetők, hogy túl sokat agyalnak, magyaráznak és gesztikulálnak. Az ókori görögök is ebbe pusztultak bele, ezért lettek a mai újgörögök, akik már nem tudnak érvelni, csak ordibálnak.

A repülőtéren osztogatott röpiratban kérdés-felelet formában volt kifejtve a Tan.

Meg lehet állapítani ránézésre, kiben van nean gén és kiben nincs?

Aktivistáink - mondja a kiskáté - szemrevételezéssel meg tudják állapítani, kiben lehet nean gén, és kiben nem; a figyelmes, tapasztalt felismerők 95 százalékos átlagot hoznak. Ezt a tudományos, százszázalékosan megbízható ellenőrző vizsgálatok is igazolták. Aki a ránézés elől menekülni kezd, rendelkezik a kérdéses nean génekkel, noha maga sem tud róla. A menekülési ösztön a bűnösök tudatalatti reakciója, és ezt is a Neander-völgyiektől örökölték, mert a homo sapiens egyenes természetű, nem riad meg semmitől, és soha nem fut el.

Miből állapítják meg az aktivisták egyértelműen, kiben van nean alléi?

A vérből.

Vért vesznek az aktivisták?

Igen, de nem fiolába, mert elég, ha csak megbökik a gyanúsított ujjbegyét, és a mobiljuk képernyőjéhez közelítik, rákenni már nem is muszáj, annyira fejlett a szekta által használt lézertechnológia.

Honnét van a szektának pénze?

A szektatagok összeadják. Nagytőkések, külföldiek, gyanús alakok pénzét visszautasítjuk. Valamennyien szegénységi fogadalmat tettünk.

Nincs szükségünk földi javakra, mert a szekta bőségesen biztosítja a megélhetésünket. Csatlakozz hozzánk te is!

Be lehet lépni a szektába?

Hogyne, csatlakozz, nem bánod meg! A szektában csodás az élet! A pénzadományokat a megadott számlára kérjük átutalni.

Volt idejük a túszoknak, hogy e szekta mibenlétéről eltűnődjenek, mert napokig a kutya se nézett feléjük, az őreik pedig némák maradtak, arcukat kámzsával takarták el, még azt se lehetett tudni, nők-e vagy férfiak.

Azért takarják el magukat tetőtől talpig, mert mindenféle szemét arab-zsidó-cigány népségből állnak, és szégyellik a pofájukat, vélekedtek egyesek suttogva. Más magyarok azt mondták: a barnák és a feketék az igazi árják, és nem a szőkés-vörhenyes Neander-völgyiek, akik miatt a zsidók túlhatalmát nyögjük az egész világon. A kínaiak micsodák? Ők nem neanok? Nem, mert a kínaiak egy ázsiai majomfajta a japánokkal együtt, azok még a neanoknál is betegesebbek, még a tehéntejet se bírják, rég ki kellett volna pusztulniuk, és biztosan ki is fognak előbb-utóbb, az csak a látszat, hogy ennyire el vannak szaporodva. Bocsánat, mi magyarok nem vagyunk a kínaiak rokonai? Nem, nem, soha, mi a szabadságszerető ujgurok rokonai vagyunk, akiket a kínaiak leigáztak. Az „ujgur” szóból van az „ungar”, és ha ránézünk egy mai ujgurra, akkor azonnal észrevesszük, mennyire hasonlít a hunokra, akik a mi ősapáink. Ha fekete lajbit és fehér, lobogó gatyát adunk egy ujgur férfira, azon nyomban hortobágyi csikós lesz belőle.

– És mi van az indiánokkal?

– Miért, mi lenne?

– Hát az van, hogy az indiánok magyarok, Ázsiából vándoroltak be Alaszkába még akkor, amikor szétváltunk, ők észak felé indultak, mi pedig nyugatra a szovjetek felé.

– Igen, ez így van; ezért lehetséges, hogy mi, az amerikai őslakosok egyetlen és legközelebbi rokonai, teljes joggal követeljük vissza az Egyesült Államok területének tulajdonjogát, mert a mi legközelebbi rokonainktól rabolták el a spanyolok Kolumbusz vezetésével.

– Tudják az urak, miből jön a Kolumbusz? Nem tudják? A Kohnból! A Kohn faszából! Kohn-lompos – Kolumbusz!

– Nahát, ki hitte volna!

– De most miért vagyunk lefogva?! Mi nem is vagyunk neanderek!

– Nem vagyunk mi neanok, dehogy vagyunk neanok, és ha kitartunk, hamarosan ki is fog derülni, hogy tévedésből vagyunk megkötözve. Addig bírjuk ki, és működjünk együtt a fogvatartóinkkal, teljesítsük minden kívánságukat, lessük el a gesztusaikból, mit várnak tőlünk. A szolgálatkészségből baj még sose származott, bizonyság rá a magyar történelem. Segítsük őket, hogy a neanokat leleplezzék, akár közöttünk bujkálnak, akár nem, és biztosan nem maradnak hálátlanok.

Kálmánka csuklóján és bokáján bevágott a kötél, a fájdalomtól elaludt, mint mindig, ha nehéz helyzetbe került. Amikor felébredt, a korábbi társai közül senkit sem látott maga körül.

Jöttek a kámzsások, mindenkinek megszúrták az ujjbegyét, a bokájukra pedig csipet rögzítettek vékony szalaggal. Hallott ilyenről Kálmánka is, százszor erősebb az acélnál, úgyhogy aki jógázik, az is hiába veszi a szájába, elharapni nem bírja.

Buszba terelték őket. Kálmánka a messzeségben meglátta a reptér irányítótornyát. Szóval még Berlin. Hány nap telhetett el a foglyul ejtésük óta? Tudják a hatóságok, mi folyik? Intézkedtek már a kiszabadításukról? Legalább enni adnának végre!

Első hírből második, harmadik, sokadik, majd sehányadik lettek. Teltek a napok, az első hét, a második hét, ragacsos kulimászt löktek nekik, oda voltak láncolva az üléshez, és csak akkor oldották ki őket átmenetileg, amikor a hátsó bejárat melletti konténeres vécére mentek. Egymást elérhették, az őreiket nem. Aki szólt hozzájuk, fejbe csapták.

Kálmánka egyre nehezebben viselte az ülést, fészkelődött, vörösödött a feje, dagadt a nyaka. Eszébe jutottak azok a kölykök, akik az intézetben haltak meg ütéstől vagy kiütéstől, meg akik Zápon nyúltak ki a vándorvajákosok által könnyűnek mondott betegségben, vagy békafogás közben fulladtak a Kéktó vartyogó latyakjába. Kálmánka arra jutott, hogy a raboskodás még mindig jobb, és őhelyettük él. Még az is érdekes, hogy annyira végtelenül unalmas. Nem történik semmi, csak behozzák a rettenetes kulimászt odavezetik őket ürítkezni, aztán vissza, nem szólnak hozzájuk. A rabok kiabálnak, veszekszenek, ordítoznak, suttognak, egyetlen szavukat sem érteni, ez is érdekes. Minden érdekes, ahhoz képest.

Mindeközben Nepittawioni bácsi üzent Julishnak Pétervárra, hogy ő ugyan semmit sem tehet, az ENSZ-nek ezerszeresen meg van kötve a keze, az övé pedig százezerszeresen, de Julish siessen Berlinbe, ahol Kálmánkát

nean túszként tartják fogva, és találjon ki valamit, mielőtt ki találják végezni.

A dörzsölt bácsika az üzenetet nagy ravaszul telefonba diktálta oroszul, esedezve kérvén az orosz titkosszolgákat, akik lehallgatják, hogy személyesen kézbesítsék a címzettnek. Ezt ugyan nem tették meg, de egy biciklis futár a kinyomtatott üzenetet mégiscsak átadta a pétervári tömbmegbízottnak, akinek volt álkulcsa a tömb mind a négyszázhatvankét lakásához; ő a papírcetlit becsúsztatta a külföldiek vendéglakásának ajtaja alatt, majd becsöngetett, és sietve távozott. A futár az utcán levette a parókáját, elkerekezett, a biciklit előírás szerint beledobta a Gribojedov-csatornába, a kabátját egy kukába gyűrte, a kukát meggyújtotta. Ezt követően a Széna tér közelében bányába – azaz fürdőbe – ment, alsónadrágra vetkőzött, és vesszővel vörösre csépelte magát, úgyhogy a tömbmegbízott semmiképpen sem ismerte volna fel, ha követi, de nem követte.

Julish sóhajtva bontakozott ki a teniszedző karjaiból.

– Édesem - mondta neki a könnyeivel küszködve –, most egy kicsit elmegyek. Visszajövök két hét múlva!

A teniszedző sóhajtott.

– Visszavárlak, drágám - szólt kifogástalan angolsággal.

Így szabadultak meg az oroszok Julishtól, és legalább annyira fellélegeztek, mint a teniszedző.

Julish gépe még le se szállt, ő máris kirohant a repülőtérről, alig kétszáz méterre attól a busztól, amelyben Kálmánka kuksolt. Rohant, rohant, a vámosok csak legyintettek utána. Három-négy hivatalban jelent meg egyszerre, kapcsolatokat hajtott fel, kapcsolatokat létesített, bevetette a kapcsolatait, bájos mosolyát, üdeségét, ravaszságát, beszélt a németekkel, az amerikaiakkal, a magyarokkal, az európai intézmények legfelső vezetőivel, beszélt afrikaiakkal és ázsiaiakkal, mert a túszejtő szektában onnan származó aktivisták is lehettek. Az aktivista szót használta, mert a terrorista kifejezést – minthogy ideológiai, nem pedig szimplán gyilkos szektáról volt szó – a németek nem vették szívesen.

Mindenki, akivel tárgyalt, és akit győzködött, kiemelt menedzseri fizetést, szolgálati helikoptert és luxuslakást ajánlott neki; Julish mindet visszautasította.

Már-már letargiába esett, amikor eszébe jutott valami.

– Mr. Zalman Melák kiszabadítása Önöknek mindennél fontosabb – jelentette ki az izraeli nagykövetségen.

Az élénk éberségű másodtitkár felneszelt.

– Zalman? - kérdezett vissza.

– Igen, igen - erősítette meg Julish ravaszul.

Zalman Sneur ben Baruch rabbi 5559-ben ötvenhárom napi fogság után Kiszlév 19-ik napján csodás módon kiszabadult az Orosz Impérium fogságából, és ha lennének szentek a zsidó vallásban, ahol még egy nyomorult pápa sincs, bizonyosan szentté avatták volna. Ő volt az első chábád a világon, vagyis a bölcsesség, a megértés és a tudás haszid bajnokainak szektavezetője. Ezt minden zsidó tudja, ha nem tudja, sejti, ha nem sejti, a fejébe verik.

A kiszabadult rabbi megírta e csoda részleteit a berdicsevi Lévi Jichák rabbinak; e nevezetes levelek csodás módon fennmaradtak. A Báál Sém Tov van dicsérve bennük, a haszidizmus megalapítója, kinek a jobbkeze egy Spira nevű lelkes ifjú volt; a róla elnevezett múzeum Jeruzsálemben áll, mely előtt én, a mesélő, le vagyok kattintva.

Ha e nevezetes rabbi nevét nem hallotta volna a másodtitkár, hallhatta egy másik Zalmanét, aki a zsidó megújulásnak volt Brooklynban a bajnoka, ő reb Zalman Schachter-Shalomi, nyolcvankilenc évet élt, vegyítette a miszticizmust az égvilágon mindennel, és a Lubavicsi tanítványa volt. De ha még az ő nevét sem hallotta, hallhatta Zalman Posnerét, aki nép- és középszerű könyveket írt. Ha pedig mégsem hallotta, attól még sejthette, hogy a név legalábbis gyanús.

Avigdor Naftali Vygoda másodtitkár a *Washington Post*ban megtalálta Zalman Melak nevét (az elírásról a találékony Julish nem tudott). A másodtitkár buzgalmának köszönhetően beindult a gépezet, mert lehetetlen, hogy egy Zalman holmi őrült szektások keze által végezze. Hogy a neanellenesek egy zsidót is fogságban tartanak, az antiszemitizmusukat bizonyítja, és az egész tisztességes nemzetközi közvélemény szemében a szekta negatív minősítését vonja maga után. A tisztességtelen közvéleményről, az elvakult arabokról, ortodoxokról, keresztényekről és ateistákról ne essék szó. A konfliktus világméretű és kozmikus, egyáltalán nem a szokványos primitív zsarolásról és tömegmészárlásról van szó.

– Miből lett ez a Melak? – érdeklődött Avigdor Naftali Vygoda biztonság okából.

– Magyarosított név – vágta rá Julish. – A Melchior-ból való.
– Isten a fény?!
– Úgy valahogy. De a magyarban a „chior” nem mondható ki könnyen. Így lett Melak.
– A Melchior, noha héber név, nem szerepel a Tórában – akadékoskodott Avigdor Naftali Vygoda.
– De a Talmudban igen! - sikkantotta Julish.
A másodtitkárnak fogalma se volt, mi van a Talmudban, és mi nincs, nem azért lett karrierdiplomata, hogy obskúrus misztikus ügyekkel vacakoljon. A tettek embereként azonnal intézkedett, a világ távközlési vonalai felizzottak és felberregtek, alvó ügynökök sokasága pattant ki az ágyából, és a neanellenes szekta fegyveresei arra lettek figyelmesek, hogy a gépkarabélyuk ki van ütve a kezükből, a homlokukon és a fülük fölött pedig bemeneti nyílás éktelenkedik, legyen érte áldott Avigdor Naftali Vygoda őrnagy neve.
Persze az igazi bonyodalmak csak ezután következtek.

*

Kálmánka boldogan elvegetált a berlini apartmanban, amit Julish vett ki a Kurfürstendamm keresztutcájában, a Meinekestraße 21-ben, pár háznyira a sarki Hard Rock Cafétól, ahová néha lejártak. A legfelső emeleti napfényes, belső kétszintes lakást két plusz egy szoba, konyhával egybeépített nappali, fürdőszoba, külön vécé, erkély és terasz képezte. E kéjlak gyönyörűségeit, mik a bennlakóktól függtek, más nyelven, mint magyarul, ecsetelni nem lehet, magyarul pedig nem érdemes, mert el lehet képzelni, aki pedig nem tudja elképzelni, magára vessen. Ételt a szemközti török-vietnami-spanyol büféből rendeltek, az italt maguk hordták haza.
Kálmánka szerette bámulni az eget meg a szemközti házat, amelynek egyik sokszobás és még több ablakos lakásában egy emelettel lejjebb nagy partikat adtak. Harminc-negyven személyre terítettek, és a függönyt sose húzták be. Ha valahova be lehet látni, akkor nem néz be a kutya se, ám ők azért benéztek, sőt bámészkodtak.
Idilli lett volna az életük, de az izraeliek csak nem szálltak le Kálmánkáról, nekik Zalman Melak nagyon kellett, különösen, amikor Kálmánka az egyik magyarul beszélő látogatónak elkottyantotta, hogy ő bizony magyar miniszterelnök-jelölt. (Nem tette hozzá, hogy még másfél ilyen van rajta kívül.) Nagyot nézett az élemedett korú, kövérkés, gyors

beszédű vendég, annyira, hogy el is hallgatott. Sürgősen szedelőzködni kezdett, és miután távozott, Julish vidáman megjegyezte:

– Na, ez most megy és ellenőrzi.

Szerették az Állatkertet, Kálmánka akár naponta is odajárult volna a ketrecek elé és közé, de Julish talpa alatt égni kezdett a flaszter. Egészen más, ha az embert hívják, sőt belopják Amerikába, és más, ha maga akar menni. Julishsal nem volt gond, megvolt az állampolgársága, de Kálmánka egyszeri kiutazási engedélye lejárt, és se vízuma nem volt neki, sem egy girhes útlevele, amivel pedig Amerika felől kitörölhette volna a seggét, legalábbis ezt mondták az amerikai nagykövetségen. Kálmánkában felrémlett, hogy miként repült volna tovább Nepittawioni bácsival New Yorkba, ha ez igaz, sőt már az is az eszébe jutott, hogy útlevél nélkül a reptérre sem engedték volna be. Talán mégis volt útlevelem, gondolta, és biztosan ott volt valamelyik biztonsági embernél. Julish Berlint akkor már unta, Kálmánkát pedig, a nagy buksi fejével, a szlávosan szőke-cigányosan kreol váltakozásával és a gyermeki ártatlanságával gyöngédebben szerette, mint valaha, szóval őt is unta.

Ha Kálmánka magyar miniszterelnök-jelölt, és mindegy, hogy az Egyesült Államok szemelte ki erre a posztra, tépelődött Julish, akkor a magyarokat érdekelnie kell. Ha Kálmánka zsidónak van nézve, az csak jó, hadd érdekelje a zsidókat is. Ha az USA szöktette ki Amerikába, viselje a gondját továbbra is. Utánanézett, mi a fenéből ered a Kálmán név, és azt találta, hogy „maradékot” jelent törökül. Értesíteni kell a törököket is, hogy itt van. Ha a zsidók, a magyarok és a törökök mind mozgósítják a titkosszolgálataikat, egymással versengve fogják Kálmánkát a keblükre ölelni, mind magának fogja követelni, mind el akarja rabolni, és a saját országába kívánja vitetni; akkor jön majd ő, Julish, és felajánlja a megoldást: menjen Kálmánka New Yorkba. Ha van egy kicsi sütnivalójuk, bele fognak menni.

Ördögi tervét angyali fortéllyal vitte végbe. Névtelen feljelentő leveleket irkált ákombákom betűkkel Kálmánkáról a fenti országok nagyköveteinek, és személyesen dobta be a postaládájukba. A leveleket ugyan nem olvasta el a kutya se, hosszabbak voltak, mint egy oldal (Julish, az okos kislány másfél oldalnyi szöveget írt, ami a hivatásos olvasókat annyira kétségbe ejti, hogy már az első oldalról lecsúszik a szemük), de a kamerák felvételeit sokan és sokáig tanulmányozták. Ej, de csinos kis nőci azokkal a hosszú

lábaival, a combjai feltűnően kacsúak, a térd finom, a lábszár gyönyörű, a járása légiesen táncos, honnét van neki mindez, és hogy jön hozzá? Feltárták Julish komplikált előéletét, bonyolult családi viszonyait, a barátai között feltűnt Nukuammi, az ENSZ-főtitkár lánya; és lám, minő véletlen, egy-két fotón ott virított még Melák Kálmán is a borzas üstökével, más források szerint dr. Melák Kálmán, illetve Mr. Kalman Melak, a titkos magyar miniszterelnök-jelölt, akiről semmit sem lehet tudni.

A magyar felderítőket sürgősen hazahívták, hogy a Külügyben, a Belügyben, az Igazságügyben és még egy csomó helyen kutassanak Kálmánka után. Szerencsés véletlen, hogy ezekben a napokban Magyarországot egyetlen külső támadás sem érte, mert nem maradt odakint senki, aki a támadás tényét jelentette volna. A felderítők nem tudtak Kálmánka néhány napos polgármesterkedéséről, de a lakhelyét felderítették. Járhatatlan utak, kátyúk, sár, laposság, unalom, csönd. A község határában félbehagyott feltárás, római kor? Avar kor? Talán kutat ástak, vagy inkább medencét akartak létesíteni. Vagy homokbánya készült volna? De ilyen mély és ilyen széles? Kérdezgették, a helybéliek nem tudták. Ástak valakik, aztán elmentek. Hogy há? Hát té és tova.

Hümmögtek és hammogtak, amikor a címet az orruk alá dörgölték. Vonogatták a vállukat: ilyen cím itt nálunk nincsen, nálunk nincsenek is utcanevek, hanem csak úgy, hogy „a Jóska mellett”, „a ludvércek mellett” meg ilyesmi.

– De hát ide van írva a maguk feje fölé, hogy Petőfi Sándor utca! – kiáltott fel az egyik hivatalnok. – Nézzenek már fel, hol állunk!

– Maguknak lehet az a neve, de nekünk nem az a neve! Mert itt mink vagyunk otthon, és nem magik!

Valami sosem volt tájszólást találtak ki nagy hirtelen, hogy a látogatók szemében ők legyenek a nép, az őshonos.

Hogy kicsoda, Kálmánka? Őt keresik, Kálmánkát? Vagy úgy. Mi az, hogy Kálmánka? És miért keresik? Mióta keresik? Miért, nincs meg? Nem, nem ismerjük, sose hallottunk róla, de miért keresik? És milyen Kálmánka? És minek? Csinált valamit az a barom? Nem, nem ismerjük, de ilyen névvel csak barom lehet, ugyi?

A felderítők csodák csodájára így is eljutottak Sanyi nénihez és Imre bácsihoz, akik bizalmatlanul nyitottak ajtót, és az érdeklődőket nem invitálták beljebb, gyökeret vertek a küszöbön. Nem, ők nem tudnak

semmit se Kálmánkáról, sem egyéb mifenéről, ők még tévét se néznek. Amúgy van tévéjük, de nem nézik, amikor meg nézik, nem figyelnek oda. Nem is értik a kérdést, hogy rokon-e a Kálmánka, hát miféle kérdés ez, már bocsánat, ha meg nem sértem, illendőség ne essék szólván?! Hát hogy lehet ilyet kérdezni, a házuk küszöbén?! És hol a hivatalos papír, hogy nekik válaszolniuk kell? Hát a házkutatási engedély hol van?!

– Kurvára utálják – állapította meg az egyik ügynök elmenőben. – Valami okuk csak van rá.

– Nem a mi dolgunk – mondta a rangidős.

Ezzel a dolog elaludt, Kálmánka iránt a magyar magyarok nem érdeklődtek tovább. Nem így az amerikás magyarok, akiknek sok közük a magyarokhoz nem volt, a nyelvet se beszélték nemzedékek óta, de a tudatuk mélyén néhány százalékban mégis magyarnak tartották magukat, és az érdeklődőknek nyíltan válaszolták, hogy életükben nem hallották ezt a nevet. Még olyan is akadt közöttük, aki megpróbált utánanézni, hiába.

A törökök szomorkásan bólintottak: megint találtak indokot a nagyhatalmak, hogy basztassák őket. Nem baj, szaporodunk még egy-két évszázadot, és leigázzuk őket. Az ügy eljutott egy ankarai minisztérium alosztályvezetőjéig, aki, minthogy nem akadt más dolga, mert a következő puccs késett, saját kezűleg felvázolt egy 1526-ra antedatált képzeletbeli családfát. Legalul Mohács göröngyös földje, a földben a kikandikálva nyugvó ősapák, meg egy-két kicsi, düledező, mégis jól felismerhető türbe. Ebből a véráztatta talajból hajt ki a szépséges, szerteágazó lombozat, a leveleken török férfinevek, legfelül pedig bizonyos Kálmánka, akinek a születési dátuma nem volt feltüntetve, mert az alosztályvezetőnek fogalma sem volt, hogy az illető hány éves lehet. A főosztályvezető vetett egy pillantást a rajzra, kézzel ráírta, hogy a dicsőséges Szulejmán pasa nagy diadala volt az a csata, és továbbküldte. A miniszterhelyettes asztalán heverő rajzról felvételt készített az orosz titkosszolgálat beépített embere, és tévedésből feltette a netre. Onnét vette le a CIA, az illetékes összevetette a titkosszolgálati jelentéssel, és Kálmánka török származása és muzulmán vallása igazolást nyert.

Kálmánka és Julish egy szép nap arra ébredt, hogy valakik csengetés, kopogtatás és dörömbölés nélkül besétáltak a lakásukba. Nem is lehetett volna meghallani őket, ha az egyikük nem az előszobából balra nyíló vécében kezdi a kutatást, és nem húzza le. De lehúzta.

– Ej, de különös - mondta Kálmánka álmosan az ágyban.

Julish beletúrt Kálmánka hajába.

– Kálmánkaaaaa! - mondta, és feléje gördült.

Akkor ütöttek rajtuk. A konyhában megvárták, amíg felöltöznek, és lejönnek a hallba vezető lépcsőn. A gépkarabélyt persze mindvégig rájuk szegezték. Julish reggelivel kínálta őket, szerényen visszautasították. Megengedték, hogy harapjanak valamit, és a kávéjukat is megihatták.

Német egyenruhába öltözött, feltehetőleg valóban német rendőrök szállították őket Wannseeba. Egy-egy rendőr karjához voltak láncolva, de a vezetőszíj hosszú volt, nem okozott kényelmetlenséget. Kálmánka egykedvűen bámult ki az ablakon, és Julish kezét simogatta. Együtt ültek hátul, Kálmánka mellett egy rendőr.

Egyszer már sétáltak arrafelé, megcsodálták a tavat meg a kastélyt, Julish előre felkészült, és elmesélte a történetét. Kálmánka annyit jegyzett meg belőle, hogy folyton ott konferenciáztak a mindenféle nevek, tetszett neki a szó, hogy konferencia, bár nem tudta, hogy mit jelent.

Ennek a szép nagy palotának is van alagsora, ki gondolta volna. Julisht jobbra, Kálmánkát balra vezették, nehogy összebeszéljenek.

Kálmánka, a jámbor, hajlandó lett volna válaszolni, ha érti, amit kérdeznek tőle, de nem értette. Beletelt némi időbe, amíg a németek felfogták, hogy Kálmánka nem ért németül – jó, persze, hiszen alsóbbrendű faj ámde angolul, franciául, sőt oroszul sem értett, pedig nemrég tért vissza Oroszországból. Tolmácsért szalasztottak, és vártak.

A németeket amerikaiak váltották, őket az oroszok, majd a törökök. A magyar titkostiszteket Kálmánka nem érdekelte, cigánnyal nincs dolguk, mert nem magyar. A németek nem szenvedhették a magyarokat, és örültek, hogy elhúztak.

A kihallgatóknak az amerikai magyarok nem jutottak az eszükbe.

Kálmánka becsülettel válaszolgatott minden kérdésre, amire tudott, illetve amit egyáltalán megértett. Az ő neve, az ő neve, az ő neve Melák Kálmán, de nem doktor, még a szakiskolát is alig bírta elvégezni, jobban mondva nem is végezte el. Nem, nem volt villanyszerelő, csak tanonc, mert a mester, Gabi bácsi nem engedte, hogy a körtét becsavarja, ő csak gipszelt. Illetve egyszer becsavart volna egyet, de menet közben széttört a markában. Hogy a menetben? Nem, hanem közben. A spaklival jól bánik, szívesen megmutatja. Viszont polgármester volt. Micsoda, polgármester?! Hol?! Hát

otthon, Zápon. Négy napig. Illetve négy és fél. Ne mondja! De mondom! Ezért tartóztattak le. Nofene, magát letartóztatták? Többször is. Nahát. És kiengedték? Ki, különben maguk nem tudtak volna letartóztatni. Ez igaz. És? Mit és? Mennyit kapott? Nem kaptam semmit. A tárgyaláson hány évet kapott? Nem kaptam semmit. De az előbb mondta, hogy ült! Igen, összesen majdnem egy évet. Akkor mégis kapott valamennyit! Nem kaptam, engem nem ítéltek el!

Ezen minden kihallgató fennakadt, a török kivételével.

Aztán megérkeztek a portugál elhárítók.

Buenos Airesben alakult meg az a szekta, amely szerint Amerikának bosszúból vissza kell gyarmatosítania Európát. A szekta tagjainak ötszáz évre visszamenőleg igazolniuk kellett, hogy őseiket a spanyolok, a portugálok, az angolok, a franciák, a németek és a hollandok rabszolgasorba taszították és kiirtották. Az igazolást a jelölteket transzban faggató okleveles léleklátók állították ki, akik az igazolás szerint az élő személyekből az elődeik emlékezetét sikeresen elő tudják csalogatni.

A Visszagyarmatosítók – Recolonizers – elsőként két gyönge európai országot szemeltek ki, Magyarországot és Portugáliát. Portugálián mint gyarmatosítón volt némi értelme bosszút állni. Magyarországnak nem volt gyarmata, ám ő maga volt gyarmat, lakóik a mozgalom számára megnyerhetők.

Megjelentek hát Wannseeben a portugálok, megkezdődött a huzavona a kihallgatás új sorrendjéről, a kihallgatást szüneteltették. Kálmánkát és Julishkát megsétáltatták a tó partján, de csak tíz lépésről integethettek egymásnak könnyezve és szerelmes szavakat kiabálva. Megható látványt nyújtottak a hosszú vezetőláncon, a turisták elragadtatva fényképezték őket. Rablógyilkosok lehetnek, akiket helyszínelésre hoztak vissza. Néhány rajongó lelkű lány és egy-két elvakult férfi házassági ajánlatot tett a raboknak, őket a rendőrök távozásra szólították fel, majd ellökdösték, amitől a fényképezők száma nőtt. Hőseink erőt merítettek a friss levegőből és egymás látványából, és Julish még azt is oda tudta kiáltani Kálmánkának magyarul, hogy „hazudni, hazudni, hazudni!”

Már-már végrehajtották rajtuk az amerikai protokollnak megfelelő valamennyi kínzást, amikor befutottak Wannseebe A Többiek Ne Éljenek nevű világpárt képviselői. A Let Them Kick the Bucket (LTKB) a már leszerepelt és a jövőben leszerepelendő politikusokból alakult informális

asztaltársaságként kezdte Kambodzsában, de hamar párttá szerveződött. A „Világ gyűlölködői, egyesüljetek!” jelszóval valamennyi földrészen nagy sikerrel indultak a választásokon, a képviselőik csaknem mindenütt bejutottak a parlamentbe vagy az annak megfelelő sóhivatalba. Nepittawioni bácsi az ENSZ-ben gyakran találkozott kedves, művelt, szellemes moldáv-svéd fődelegátusukkal, a szöszke, bár fekete szakállú Carmangianu-Kiebörggel, akit Kálmánka is láthatott egy vacsorán, csak nem tudta, hogy kicsoda. Most jól jöhetett volna nekik ez az ismeretség, de hát nem jött jól. A faggatóiknak a kihallgatási sorrendet ismét újra kellett osztaniuk, addig legalább ők is megvacsorázhattak.

A Többiek Ne Éljenek berlini sejtjének kihallgatói nem szimpla tömeggyilkosok és primitív népirtók voltak, hanem az emberiségirtás hitvallói, akiket épphogy a két lábon járásra eszkábáltak össze; mellettük egy spanyolcsizma-húzogató középkori jezsuita bégető báránynak tűnt volna.

A többi kihallgató megriadt tőlük; közös erővel elérték, hogy aznapra a munkát hagyják abba, és A Többiek Ne Éljenek vallatói másnap reggel kezdjék. Azok morogva ugyan, de belementek. Éjfél után egy-egy őr jelent meg Julish és Kálmánka cellájában, a bilincsüket kinyitották, feltámogatták őket a földszintre, ahol Julishnak azt mondták, hogy fusson, amerre lát, Kálmánkát pedig, akinek hiába mondtak volna bármit, fenéken billentették, és kilökték a szabadba.

Így nyerte vissza a szabadságát a szerelmespár váratlanul.

*

Se pénzük nem volt, se igazolványuk, nekikezdtek a törvényen kívüli életnek.

Nem tudni, milyen évszak volt éppen, de Németországban mindig fúj a szél, és mindig hideg van, akár esik, akár nem, úgyhogy mindegy. Julish úgy döntött, hogy Berlinben maradnak, mégpedig a belváros szívében, ott fogják őket a legkevésbé keresni. Ebben igaza is volt, örültek a titkosszolgák, hogy megszöktek, a következő munka előtt szusszanáshoz jutottak. Nem az eredmény számít a titkosszolgálatoknál, hanem a működés. Legyenek, és minél éberebbek legyenek, ennyi.

A szökevények leginkább a razziától tartottak, a német rendőrök hol engedékenyek voltak, hol kegyetlenek, aszerint, hogy milyen parancsot kaptak a városvezetéstől, amely hetente változott, vagy ha nem változott, az

álláspontját változtatta. Liberális németek legyünk vagy fundamentalista németek, hangzott el a Városháza nagytermében gyakran a kérdés, de hogy németek, azt mind hangoztatták; ugyanazok a liberálisok néha fundamentalisták lettek, és viszont. Az üléseket közvetítették, de Julishnak és Kálmánkának nem volt kütyüje, hogy kövesse az adást.

A Meinekestraße sarkán ácsorogtak, nem messze mézesheteik színhelyétől, és úgy ácsorogtak, mintha nem is kéregetnének, de azért javában kéregettek. Kalap nem hevert előttük, ám egy kóbor kutya csatlakozott hozzájuk. A nevén napokig elvitatkoztak, idejük volt, a korcs végül a Bodri nevet kapta. Beletelt néhány hétbe, amíg megtanulta, és további néhány hétbe, amíg arra, hogy „sitz dich”, leült. Az „ül” nagyon nem tetszett neki, az istennek sem akart magyarul érteni.

A kutya látványa meglágyította a szíveket. Azt mondták a tapasztalt kéregetők, hogy a kutya két és félszer többet hoz a konyhára, mint a csecsemő. Bodri a kutyaeledelt nem szerette, a felvágottakat inkább; a frankfurti virslit nem ette, a bécsi virsliért rajongott. Kálmánka a különbséget nem érzékelte, azt ette, amit a kutya nem.

A forgalmas utcasarkon hamar megjelent az albán, a román, az ukrán és a szerb koldusmaffia képviselője. Kálmánka nem szívesen választott közülük, de Julish meggyőzte, hogy muszáj, és végül a román maffiát választotta. Az albánok és a szerbek háborúzni szoktak egymással, és közülük bármelyiket választják is, a másik bosszút állhat rajtuk. Az ukránok sokan vannak ugyan, de nemigen léteznek, ezért rátartibbak a kelleténél. A románokkal csak az a probléma, hogy nem szeretik a magyarokat, ezt el lehet viselni, inkább, mint ha felrobbantják az embert. A román maffia embere ízesen beszélt magyarul, és a bevételük 90 százalékát nap mint nap elszedte.

Vécére a Hard Rock Cafébа jártak, ahol a régi jó időkből ismerték őket, és a státuszváltozásukat még nem szimatolták ki.

Az Állatkert éjjeli menedékhelynek is megtette ott a város közepén, noha őrök járkáltak, de kifigyelték, hol fognak azok is elnyúlni, és mikor. Bodri nem tarthatott velük, az őrök kizavarták; ott szűkölt hát éjjelente a Meinekestraße sarkán, el nem mozdult volna, félt, hogy ellopják. Mikor a gazdái reggel visszatértek, vagy elnyúlt, és egész nap aludt, vagy órákra elkódorgott.

Volt az Állatkertben egy fél méter magas, sötét szőrű, hosszú farkú kismajom, a rácsára rá volt írva, hogy emberi géneket ültettek bele,

pontosan azokat, amelyek a majmokból hiányoznak. Pár évvel korábban vita folyt, hogy szabad-e ilyet csinálni. A kísérleteket betiltották, de a már élő keverékeket emberségből nem ölték meg, vagy nem mindet, és a berlini Állatkertbe vitték őket, ahol egy kivételével mind elpusztult. Nem tudni, hogy magánházaknál mennyi volt belőlük, és szaporították-e őket valamiként. A kérdéses kismajom megőrizte a majomságát, holott teljesen embernek kellett volna lennie; igazából embergyerek volt, akit titokban elmajmosítottak, ez is a kísérlet része volt. Beszélni sem tudott, de beszédesen nézett, és Julish beleszeretett.

– Nézd, milyen édes! – kiáltotta, amikor először meglátta. Délután volt, verőfény, tömeg.

Kálmánka morgott valamit.

Utólag arra gondolt: rögtön érezte, hogy baj van.

Julish egyik éjjel szétreszelte a rácsot, elhajlította, benyúlt, felmarkolta a majmocskát, és elfutott vele.

Kálmánka tovább ácsorgott és ücsörgött a sarkon, a keresménye 90 százalékát továbbra is leadta a románnak, és várta, hogy Julish visszajöjjön, de nem jött.

Bodri nem csodálkozott, hogy csak egy gazdája maradt, nappal békésen aludt a vackán. Aztán egy este odalépett hozzájuk egy kalapos ismeretlen, és egy bottal ráhúzott, Kálmánka csak nézte. A jól öltözött, középkorú egyén a gyilkos botjának a hegyével udvariasan megemelte a kalapját, és odébb állt. Kálmánka letérdelt a kutyához, látta, hogy vége, körülnézett, nem volt hová temetni. Megszámolta a kutya vackához dobált aprópénzt, zsebre vágta az addigi bevétel 10 százalékát, utoljára még bement a Hard Rock Café vécéjébe, ököllel és a vécécsésze széttört darabjaival szétverte, és nekivágott a vakvilágnak.

*

Hamar lecsaptak rá, kocsiba gyömöszölték. A megbilincselt Kálmánka rutinosan ült a hátsó ülésen.

Egy villa alagsorába vitték. Lehet, hogy a villáknak csak az alagsorát érdemes megépíteni, a többire nemigen van szükség.

Középkorú, kövér, szuszogó, arab kinézetű pasas elé vitték, aki hadarva beszélt hozzá valamilyen nyelven.

– No inglis - mondta neki Kálmánka némi idő múltán, minthogy sokat fejlődött az utóbbi időben.

A pasas elhallgatott. Újrakezdte. Kálmánka sajnálkozva ingatta a fejét.

Fél napig tartott, amíg találtak egy magyarul beszélő ürgét, kicsi volt és zöldes színű.

– Maga egy Melák? - kérdezte a kicsi ürge magyarul.

– Az vagyok - mondta Kálmánka barátságosan.

– Kár, hogy nincsen útlevele, így nem tudjuk megállapítani, hogy maga tényleg magyar-e.

– Sajnálom - mondta Kálmánka. - Szerettem volna útlevelet, de nincs. De nem mindig kellett.

Összesúgtak, aztán a kicsi ürge megkérdezte:

– Miért nem tud franciául?

Kálmánka meglepődött, pironkodott és hallgatott.

– Lehet, hogy mégis tud franciául, csak letagadja? – érdeklődött az ürge.

Kálmánka még jobban meglepődött. Mérlegelte, tud-e franciául.

– Nem tudok – bökte ki végül.

Két napig nem kapott enni, a falhoz láncolták, állva tudott csak aludni, az ürülék lecsorgott a lábán, mégse tudott franciául. A harmadik napon végre elhitték.

Lemosták, megmasszírozták, kapott halat és sült krumplit, kenyeret és nyolcféle sajtot. Időt hagytak, hogy kiböfögje magát, tiszta gatyát, inget és nadrágot is kapott, egy néma pasas megborotválta, és megmosta a haját.

Másik kihallgató elé került, magas volt, markáns arcú, száraz tekintetű, és ő sem tudott magyarul, úgyhogy ő is az ürgére szorult.

Ebből a kihallgatóból, mint a kicsi ürge mondta, Kálmánka vezetékneve tiszteletet váltott ki.

– Melák! - kiáltotta a kicsi ürge –, egy igazi Melák! Tudja, honnét származik a neve?

– Nem tudom – vallotta be Kálmánka.

– Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy Ezekiel de Mas nevű pasas, aki XIV. Lajos francia király jóvoltából Mélac grófja lett, és a kegyetlenségéről hírhedett el, amiért a franciák imádták. A Palatinátusnak nevezett területet gyújtogatta és fosztogatta, amitől a „melak" szó a gyilkos és a gyújtogató szinonimája lett a németben. Történészek mondják: Mélac gonosztettei vetették meg a kétszáz évvel későbbi világháborúk alapját, a németek miatta gyűlölték meg a franciákat. Heilbronnban székelt, onnét csapott ki mindenfelé. Felgyújtotta és kifosztotta Badent, Württenberget, Heidelberget, Mannheimet, Wormsot, Speyert, aztán Landaut és megint Heidelberget. A háború végén Mélac harmincezer livre javadalmazást kapott a királytól, és Párizsban élt, míg meg nem halt 1704-ben, hetvennégy évesen. 1816-ban kocsmává alakították Landauban a rezidenciáját, a neve Wirtshaus Zum Melac. Saint-Simon szerint Mélac gróf az ideális francia katona, az pedig külön dicséretes, hogy a barátait állandóan megvendégelte, és kedélyével felvidította. Tudja Melák úr, ki az a Saint-Simon?

Kálmánka aludt.

– Utópista!

Kálmánka buzgón bólogatott álmában.

– Ennek a nevezetes Mélacnak nincsenek egyenes ági leszármazottjai, és az oldalágiakért is tűvé kell tenni a földkerekséget. Valaki valamikor kivette az anyagát a vincennes-i katonai archívumból, és nem tette vissza; ellenséges ügynök lehetett, tehát német. Mélac felesége, Duras tábornok lánya vagy beteges volt, vagy nem bírta a verést, mert az esküvő után három évvel meghalt. Mélacnak persze foganhattak zabigyerekei, dorbéz egy alak volt, zabált, piált, tocsogott a vérben, álmában csámcsogott, hadonászott és vezényszavakat ordítozott, de az ivadékai, ha vannak, német fattyak, pusztuljanak az átkozottak! El is pusztultak az évszázadok alatt, de kihalniuk nem biztos, hogy sikerült. Mindegy, azok nem emberek, németek. Egy magyar Mélac azonban más lenne. A magyarokat 1809-ben Raab alatt a csanaki domboknál tönkrevertük, többé nem volt velük gondunk. A magyarok ellen francia királyi pátens soha nem született. A

világháborúkban ellenséges oldalon álltunk, a magyarokat tehát internáltuk, de nem bántottuk őket külön, legföljebb éhen haltak.

Mondotta aztán a száraz tekintetű pasas, és fordította a kicsi ürge: talán meglepte Melák urat, hogy történelmileg az a titkos, titokzatos, rejtélyes és különös csoport, amelyet képviselek, mennyire tájékozott. Tudományosan jól vagyunk eleresztve, technikailag még jobban. Tökéletes útlevelet és vízumot tudunk készíteni. Minden országban vannak híveink, akik a valódi dokumentumokat készítik, vagyis ami hamis, az nálunk valódi. Informatikusaink révén a világ bármelyik titkos archívumába be tud férkőzni a Comte Mélac nevű vírus, viszi magával az arcképet, az ujjlenyomatot, a vérképet, a DNS-t és minden egyéb azonosítót. Ha Melák úr USA-útlevelet kap tőlünk, öt percen belül megjelenik az USA minden nyilvántartójában a zöldkártyával, a társadalombiztosítási számmal és a lakcímmel együtt. Állampolgárságot csak azért nem hamisítunk, mert nem akarjuk az amerikai állampolgárok számát gyarapítani. Célunk az Egyesült Államok szétrobbantása, az Amerikai Francia Gyarmat megteremtése.

A lakáscíme New Orleans-i. Mi, franciák, ezt a várost akarjuk elsőként visszaszerezni az angol-spa-nyol-néger-zsidó-ír- lengyel-kínai maffiától. Áron alul szerezték meg tőlünk, naiv franciáktól. Az ilyen adásvétel semmis. Ebből a városból kiindulva fogjuk az Egyesült Államokat fokozatosan megkaparintani. Ez lesz a mi jóvátételünk, és ehhez kérjük az önzetlen segítségét, Melák úr, elvégre Ön Mélac gróf rokona.

Kálmánka maga is meglepődött, hogy ezúttal nem fogadta el zokszó nélkül a sors akaratát. Azt találta mondani, hogy az ő vérébe francia gróf vére nem keveredett, mert az ősei vándorcigányok meg elmagyarosodott szláv és román jobbágyok voltak. Ezt Julishtól vette, aki Kálmánka külsejéből tippelgetett.

– Szóval - mondta Kálmánka –, semennyire sem vagyok francia.

A száraz tekintetű, markáns úr felkacagott.

– Kocsikázás közben megszúrtuk – tolmácsolta a kicsi ürge –, és megállapítottuk, hogy a vére 2,839 ezred Mélac-gént tartalmaz! Ez rendkívül magas arány, a legmagasabb, amit eddig mértünk, csupán 0,726 ezrelék! Maga a mi emberünk!

Kálmánka tovább akadékoskodott:

– És akkor mi van?

– Akadékoskodása a Mélac-vér bizonyítéka – örvendezett a száraz tekintetű úr, vele pedig a kicsi ürge. – Eddig minden magyar első szóra vállalta volna, de bennük nem volt semmi Mélac, úgyhogy eldobtuk őket.

– Ez mit jelent?

– A nyakukat kitekertük, a fejüket levágtuk és a Szajnába hajítottuk, a testüket húspogácsának és csontlisztnek bedaráltuk.

Kálmánka ellenkezése megtört.

Így jutott el Amerikába megint, ahová Julishsal oly hiába vágyott.

Sose tudta meg, hogy a kismajom meghűlt és kimúlt, és Julish bánatában egy svéd golfozó karjaiba vetette magát.

*

Lett hát Kálmánkának amerikai társadalombiztosítási kártyája és zöldkártyája, és lett háza New Orleansban. Biztonság okáért nem oda vitték, hanem Iowa Citybe. A város szélén, egy minimarket fölött vettek ki egy emeleti lakást. A kísérői eldiskuráltak a tulajjal, és készpénzben előre kifizettek három hónapot. A széles arcú, szűk szemű, lapátkezű, farmer kinézetű tulaj, foglalkozására nézve általános nyelvész, a másutt már kevéssé divatos generatív grammatika professzora annyit tudott franciául, hogy bienvenu, ezt el is mondta többször, majd a kulcs átadását követően távozott.

– Itt lent csak gyönge sör kapható, erősebbért be kell menni a dauntaunba, van ott három kocsma – mondta az egyik kísérő. A nyakára és a csuklójára vasmacskák, ladikok és kettős keresztek voltak tetoválva, a kopasz fejére pedig szivárványszínű loknik.

– És én itten mit csináljak? – érdeklődött Kálmánka.

– Várjon, amíg megbízzák valamivel, gyilkosság, robbantás, rablás, vagy mindhárom egyszerre. Itt van magának ötvenezer dollár készpénzben, és itt a bankkártyája, a számlájára majd rendszeresen érkezik valamilyen összeg, mert a New Orleans-i házát kiadtuk, havi hétezer-ötszáz dollárt utalnak át, zsebpénz. Iowa állam területét ne hagyja el, de a határain belül oda megy, ahová akar, aztán majd jelentkezünk.

– Jó, de mégis?! – kérdezte Kálmánka határozottabban.

– Vegyen egy John Deere traktort, az a legkevésbé feltűnő – javasolta a magyar, akinek francia volt a lelke, és hallgatag társával, akinek kék, lila és zöld női és férfi nemi szervek voltak tetoválva a nyakára, a homlokára és a kézfejére, távozott.

Kálmánka a traktorokat kiskora óta imádta. Bement az első boltba, és vett egy John Deere 6195 MTLS traktort százezer dollárért. Ebből harmincezer dollárba került a robot kikapcsolása, hogy szabadidőtraktor legyen belőle, amit természetes személy is vezethet, egyébként a traktor egyedül csinálta volna, amit a tulajdonos betáplál. Nem volt könnyű dolga az eladónak, zümmögve, hadonászva játszotta el a robotot, aztán nyekegve az embert, hogy a vevőnek derengjen végre valami, és személyesen szerelte be az üléseket. Adta volna részletre is, csak a 20 százalékát kellett volna kifizetnie, de az ilyen finomságot Kálmánka semmilyen mutogatásra sem fogta fel. A traktorral járt egy zöld baseballsapka, egy tetszetős fekvő nyolcas volt gépileg ráhímezve sárgával.

– Teljesen automata – mondta az eladó. – Itt a gázpedál, ezt kell nyomni. Ez meg a fék, ezt ritkábban kell nyomni, de néha nem árt. Nem kell hozzá jogosítvány. Fel van töltve üzemanyaggal, hazáig el tud hajtani vele.

Így lett járműve és sapkája Iowa Cityben Kálmánkának, aki az eladó egyetlen szavát sem értette. Elmutogatta, hogy az eladó vezesse már el a járgányt hazáig. A pofa pofákat vágott, de megtette, hetek óta ez volt az első traktor, amit eladott, kapott ezer dollárt készpénzben. A következő héten megtanította Kálmánkát vezetni.

A boltban található szkenner addigra megállapította, hogy Kálmánka adatai egytől egyig hamisak, és más néven járt már Amerikában mint PM nominee, magyar miniszterelnök-jelölt.

A mesterséges intelligencia óriásit fejlődött akkoriban. Beletáplálták a gyűlölet, az irigység, a butaság és a bosszúállás komponenseit; a mesterséges idegsejtek huzalozása immár az emberi történelem elmúlt ötvenezer évének tipikusan hibás döntéseire épült. Az okos tudósok belátták, hogy mégiscsak lehetett némi evolúciós haszna az emberi hülyeségnek, az összes tévedésnek, baromságnak és állatságnak, ha az emberiség végül annyira el tudott szaporodni. Az iowai Central Artificial Intelligence Service úgy döntött, hogy egy volt PM nominee, akiből semmi sem lett, veszélytelen.

A CAIS nem sejthette, hogy pár évvel később az egykori miniszterelnök-jelöltekből létrehoznak egy mini ENSZ-t, amely eleinte jelentéktelen aggok házának tűnik, de aztán egy apró alapszabály-módosítással az ENSZ felsőházává teszik, és a volt jelöltek a világpolitika legveszedelmesebb szereplőivé válnak, Kálmánka kivételével.

Még New Yorkban feltűnt neki, hogy mindenki mindenütt folyton vigyorog. Iowa Cityben ellenben nem vigyorgott senki, és vissza se köszöntek. Fagyosan, foghegyről beszéltek, és ha egy eladótól vagy egy pincértől kért valamit, az illető vagy nem reagált elsőre, vagy nem reagált sohasem. Néha mintha ígértek volna valamit, aztán elfeledkeztek róla. Különös érzése támadt Kálmánkának, otthonos.

Unalmában be-betért egy-egy útszéli csehóba, ücsörgött, sört iddogált, hamburgert eddegélt, meg-megpróbált kikezdeni a kínai, vietnami, koreai, indiai, pakisztáni, thai, burmai, mexikói és egyéb lányokkal, de minden alkalommal visszautasításban részesült; nem jutott eszébe, hogy pénzt ajánljon fel nekik. Hétvégeken be-bepöfögött a traktorjával a városközpontba, ahol a háromból két kocsma mindig nyitva volt, az egyikben sakkoztak, a másikban pókereztek, a harmadikban hol góztak, hol tataroztak. Kálmánka nem ismerte a játékszabályokat, magányosan szürcsölte a sörét, és bambult.

Egyszer a kocsmában látott egy hirdetést, rá volt írva, hogy John Deere, Waterloo. Egy térkép is volt a ragaszon, amiből kiókumlálta, hogy Cedar Rapids felé kell menni a 380-as úton, és azon tovább. Az idejéből tellett, elindult, és megérkezett Waterlooba. Leállt a gyár előtt, és mondta az őrnek magyarul, hogy szeretné megnézni a gyárat. Mutogatott a parkoló felé, ott állt a traktorja. Az őr hívott egy másik őrt, az hívta a biztonsági szolgálatot, beinvitálták, és egy kisebb helyiségben levetkőztették. A fémbotjukkal végigvizsgálták, nem találtak semmit, akkor felöltözhetett. Intettek, hogy várjon. Kálmánka várt. Jött két újabb ember, védőköpenyt adtak rá és műanyag védőszemüveget, ami majdnem az egész arcát eltakarta, meg egy élénkzöld John Deere sapkát, de arra nem fekvő nyolcas volt hímezve, hanem az, hogy John Deere. Felállították egy kétszemélyes kétkerekű elektromos Segway targoncára, melléje állt egy kísérő szintén köpenyben és szemüvegben, és elindultak. Végigsuhantak a gyártósoron, az elején ilyen-olyan alkatrészek hevertek óriási tárolókban, a végén meg kijött a traktor; embert nem lehetett látni. Kálmánka nagyon meg volt illetődve, lélegzetet is alig mert venni, a targonca előre-hátra billegett, félt, hogy leesik, bár a kísérő gyakorlottan vezette. A végén megkapta örökbe a szemüveget meg a sapkát, lett hát összesen két zöld sapkája. Megköszönték a látogatását, magyaráztak is még valamit elég hosszan, Kálmánka nem értette, vigyorgott.

A gyártól nem messze egy kis lakótelepet vett észre, betonalapon hetvennyolcvan faház szorosan egymás mellett. A köteleken fehérnemű száradt, a házak közötti térben gyerekek kiabáltak, sikongattak vidáman.

Iowa City felé pöfögve arra gondolt: ha jelentkeznek az őrült franciák, megkéri őket, hogy a Brown Street-i lakás helyett Waterlooban egy mobilházat vegyenek ki a számára, ott vidámabb az élet, és ő bejárna a gyárba takarítani vagy ilyesmit akár ingyen, mert halálra unja magát.

Nem szerette a környéket, ahol lakott: a Brown Streeten a kertes házak között sehol sincs kerítés, mindenfelé magasak a fák, verőfényben is állandó a félhomály, gondozottak a bokrok, a gyep olyan zöld, amilyen nem is lehetséges a természetben, noha nincsen befestve, de soha senki sincs otthon, és ha otthon van is, mert este a házakban égnek a lámpák, nem jön ki, és a házak között nem sivalkodnak gyerekek, csak a patkányszerű szürke mókusok rohanják meg folyton ételt kunyerálva.

Kálmánka nem tudta meg, hogy a gyárlátogatáskor munkát ajánlottak neki: napi nyolc órában az automatikus, sokszorosan biztosított őrzővédőrendszert kellene figyelnie, védőruha, védőital, védőétel, védőszemüveg, unalompótlék; az utóbbi nagylelkű bónusz, fölösleges juttatás, mert ha munka közben elalszik, a szék szúrni kezdi a fenekét, felzümmög a védőszemüvegbe épített minisziréna, és az orrába spriccel a szalmiákszesz. Adnak a béren felül egy hetven négyzetméteres, összkomfortos mobilházat havi húsz dollárért, és beíratják ingyen nyelvtanfolyamra, választhat az angol, a spanyol, az arab, a kínai és a hindi között.

Ténfergett, ténfergett a városban Kálmánka hol traktorral, hol egy húszdolláros használt, sárga, agyváltós Schwinn kerékpárral. Gyakran kikerekezett Coralville-be, rábukkant egy étteremre, olyan zsíros és paprikás ételeket lehetett kapni, mint amilyeneket az anyukája főzött. Teljesen magyarok voltak a szakácsok is, a vendégek is, eltekintve attól, hogy nem tudtak magyarul. Törzsvendég lett Kálmánka, a többi törzsvendég is befogadta, odahívták az asztalukhoz, vagy odaültek hozzá. Kálmánka nagy figyelemmel hallgatta őket, sose beszélt vissza, emiatt különösen kedvelték.

Egy vasárnap délben, amikor családilag (nagyszülők, szülők és átlag 2,8 gyerek) fogyasztják az amerikai bérrabszolgák a reggebédjüket, egy rettentően szép fiatal lány ült oda hozzá, akit még sose látott. Mexikói

mesztic és félkínai-féljapán keveréknek tűnt, némi szláv beütéssel, hosszú, olajosan fénylő fekete haját hátul lazán összefogta egy befőttesgumival, ujjatlan, hosszú, egyenes vászonruha volt rajta, és vadító az altja. Mindezt Kálmánka így nem fogalmazta meg, csak azt érezte, hogy jaj! A lány rámosolygott. A vendéglőben minden beszélgetés megszakadt, őket figyelték. A lány azt hadarta a félelmetesen zengzetes altján, hogy váratlanul meghalt az apja, akinek ma reggel bontották fel a végrendeletét, és abban az állt: minden vagyona – jó sok – a lányára száll, ha a végrendelet felbontását követő huszonnégy órán belül férjhez megy. Ellenkező esetben a vagyon – közel négymillió dollár – a Cedar Rapids-i kórházat illeti.

– Apuka – magyarázta a szép lány – féltette az erkölcseimet. Már megszerveztem az esküvőt, a pap és a tanúk a templomban várnak, de sietnünk kell, mert háromnegyed óra múlva elmennek ebédelni. Első utam ide vezetett, megláttam magát, és ha nem házas, kérem, vegyen feleségül, hű társa leszek egész életében.

Kálmánka nem volt nős, de mindegy, mert nem értette, amit a szép lány mondott, csak mosolygott rá kedvesen. Válasz híján a lány egy asztallal odébb települt, majd hamarosan elsietett egy minden ízében reszketeg farmerrel, aki özvegy nagypapaként volt jelen a családi brunchon. A család megkövülten bámult utánuk.

Kálmánka érezte, hogy nagy a baj, a fekete hajú szép lány kitörölte a lelkéből Julisht. Nem a fejében, hanem a gyomrában fordult meg, hogy fel kellett volna pattannia a székről, a szép lányt a hajánál fogva kivonszolni az étteremből, felhajítani a biciklire, és elhajtani vele messze, messze, talán Dubuque-on is túlra. Ez a borzalmas érzés nem távozott belőle sem aznap, sem másnap, és halványulni is csak nagy sokára kezdett.

Kálmánka nem tudta meg a szép lány nevét, és azt sem, hogy a szép lány még aznap hozzáment a farmerhez, majd hamarosan megfojtotta, megsiratta, aztán vígan élt.

Kálmánka többé nem kerekezett el Coralville-be. Kerekezett összevissza, az idejéből tellett, mintha remélte volna, hogy a fekete lány felbukkan valahol. Nem bukkant fel.

Az egyik sportpálya mellett egyszer addig bámészkodott, amíg egy golyóbis, aminek a végén volt egy drót, a drót végén pedig egy csomó, majdnem fejbe vágta, ott esett le közvetlenül mellette. Futottak feléje rémülten, ő meg felkapta a golyóbisos drótkötelet, kicsit meglóbálta a feje

fölött, és visszadobta. Menekültek a drabális amcsik, ahogy repült feléjük a kalapács, mert sportszer volt a golyóbis, de nem kellett félniük, a pálya túlsó végén landolt. Na akkor megint Kálmánka felé vették az irányt, és nagyon magyaráztak neki valamit lihegve, de Kálmánka csak mosolygott, ahogy zavarában szokott, és elkerekezett. Persze hogy az amerikai kalapácsvető-válogatottba hívták, szemmértékre több mint száz métert dobott, de hát ebből se lett semmi.

A három utcából álló dauntaunban, a használt áruk boltjának kirakatában egyszer egy magyar könyvet vett észre: *Könnyen, gyorsan angolul.* Bement és megvette egy dollárért; kapott hozzá még egy vastag angol regényt, az utcán a szemétbe dobta. Otthon belelapozott a nyelvkönyvbe, rajzok is voltak benne, egy férfi kalapot emel, egy nő a szekrény előtt áll, virágot locsol meg ilyenek. Az ágyára dobta, amikor pedig lefeküdt, bedugta a párna alá.

Másnap szédelegve ébredt, dél felé járt. Lement a boltba kenyérért.

– Jó napot – mondta az eladó.

Eddig ilyet sose mondott.

– Jó napot – válaszolta Kálmánka.

Keresgélt az előre csomagolt felvágottak között, és megkérdezte:

– Olasz szalámi nincs?

– Ma nem kaptunk – mondta a boltos de holnapra ígérik.

– Remek – mondta Kálmánka. – A múltkor vettem itt egy kóser uborkát, majdnem olyan jó, mint a kovászos uborka. Nincs belőle véletlenül?

– Megnézem a raktárban - mondta a boltos, és hátrament.

Kálmánka továbbra is szédült, pedig nem is ivott este semmit.

A boltos hozta az uborkásüveget.

– Ez az! – mondta Kálmánka. – Nagyon köszönöm.

– Szívesen - mondta a boltos. Vagyis azt mondta: „You are welcome.”

Kálmánka fizetett, kiment, megállt, tűnődött, visszament.

– Még valamit? – kérdezte a boltos.

– Mi az előbb angolul beszéltünk? – kérdezte Kálmánka.

– Hát hogy a picsába beszéltünk volna? - kérdezett vissza a boltos. „What the fuck?...”

A tankönyv teljes anyaga belement éjjel a fejébe, sőt sokkal több, az átlagos amerikai szókincs, hétezer-hatszázhetvenkilenc szó és nyolcszázötvenhét anglicizmus. Aki ennél többet tud, az tanszékvezető.

Egy világ tárult fel Kálmánka előtt, az Újvilág. Helyi rádiót hallgatott, helyi újságot betűzgetett, és naponta felkerekedett, hogy lásson valamit.

Amikor Amesben, a Hilton Coliseumban összefutott a lakástulajdonossal, a farmer külsejű nyelvészprofesszorral az Iowa State Cyclones kosárlabdameccsén, elbeszélgettek. A tulaj kérdezte, Kálmánka is jön-e a pre-caucusra. Kálmánka azt felelte, hogy természetesen.

– Az első caucust mindig Iowában tartják – mondta a professzor büszkén –, mi ugyanis annyira tompák vagyunk, hogy amelyik elnökjelölt itt győzni tud, az Államokat is megnyeri. Ez a legbiztosabb előrejelzés.

Kálmánka eltűnődött, ismeri-e ezt a szót, és úgy találta, hogy igen, azt jelenti: előválasztás. A pre-caucus csakis az előválasztás előtti valami lehet.

A caucust szintén a Hilton Coliseumban tartották Amesben, harminc mérföldre Des Moines-től, amit Dimojinnak ejtettek, Des Moines-ig pedig száztíz mérföld Iowa Citytől. Kálmánka megszokta, hogy száz-kétszáz mérföldeket traktorozik ráérősen, akárcsak az amerikaiak, akiknek fel sem tűnik, hogy munkába menet és munkából jövet órákig ülnek a kocsiban; nekik bőségesen van idejük, Amerika örök, és öröktől fogva létezik. Kálmánka tehát megint elporoszkált Amesbe. Volt a parkolóban busz, kanalas vontató, lakókocsivá alakított tűzoltókocsi, voltak kétkerekűek, háromkerekűek, nyolckerekűek, az égvilágon mindenféle járgány, az ő traktorja fel se tűnt. Épphogy befért a tizenötezres stadionba a republikánus elnökjelöltek vitájára. Olyan volt a hangulat, mint futballmeccsen, minden körítés megvolt hozzá, cheerleading lányok, énekesek, tornászok, bokszbemutató, csak a meccs maradt el, helyette egymás után jöttek a vén trottyok, és jó tíz percet beszéltek hadonászva, öklüket rázva fejenként. Mindegyikük beszédét mondatonként szakította meg taps és bekiabálás. Mindegyikük mögött egy lépcsőzetes, ácsolt emelvényen gyerekekből, fiatalokból, középkorúakból, öregekből, valamint férfiakból és nőkből, továbbá fehérekből, sárgákból és feketékből, elsősorban pedig kövérekből és soványakból válogatott sorfal sorakozott fel, minden harmadik-negyedik az épp szónokló elnökjelölt képét tartotta fel, öltözékük a sportos háziruhától az elegáns öltönyig az összes lehetséges árnyalatot képviselte, minden félmondatra egyetértően bólogattak, és komoran, mereven bámultak a rájuk szegezett kamerákba.

Az elnökjelöltek nagyon nagy sikert arattak a következő kijelentésekkel:

– Amerika nagy! Amerikát nem adjuk el! Mi amerikaiak vagyunk! Amerika az első! Amerikát megőrizzük, hogy átadhassuk! Ígérem, hogy naggyá teszem Amerikát! Amerika volt, van, lesz! Isten Amerikával, mi Istennel!

Valamivel kisebb sikert, de azért nagy tapsot arattak az ilyen kijelentésekkel:

– Rendbe teszem a gazdaságot! Csökkentem az adókat! Emelem a béreket! Lebontom a falakat! Felépítem a falat! Kirúgom az idegeneket! Megnyitom Amerikát az istenfélő bevándorlók előtt! Megszüntetem az ingyenes ellátást! Bevezetem az ingyenes ellátást! Amerika a demokrácia őshazája, és az is marad!

Óriási ovációt kaptak ezek a kijelentések:

– Kitaposom az oroszok belét! Nem hagyom, hogy megfojtsanak a sárgák! Beperelem az előző elnököt! Megcsapolom a tőzsdecápák vérét!

Egybefolyt a sok taps és ováció, Kálmánkának zsongott a feje. Szédelegve haladt kifelé a lelkes amerikaiak között.

– Ebből az ütésből a demokraták nem fognak felállni! – mondta mellette valaki.

– Jól megkapták! – vélekedett más.

Félórába telt, amíg a parkolóból ki tudott állni, utána még két és fél óra hazáig.

A kocsmában nem beszéltek a caucusról, a quarterback egyik tegnapi passzát tárgyalták. Már azt hitték, odadugja a labdát... már azt hitték, ő maga indul el... és el is indult, de akkor hirtelen kicsavarodott... és nem balra dobta az elkapónak, hanem nagy ívben jobbra... és úgy csapódott le, hogy a védekezők nem is értették... úgy volt megtekerve, hogy hirtelen csapódjon le... és a védekezők egymásnak futottak... micsoda first down... pedig már azt hitték, odadugja a labdát... vagy maga a quarterback indul el...

Erről beszéltek naphosszat, a fejük fölött két tévében két különböző meccset adtak, mind a kettőt hangosan. Kálmánka csodálkozott: hát ezt nem értette korábban, amikor még nem tudott angolul. Mászkált tovább, traktorozott, biciklizett, aztán egy szép napon megint nem értette, mit mond a boltos odalent. Illetve a boltos nem értette meg, amit Kálmánka kérdez, mert magyarul kérdezte. Kálmánka elszontyolodott, de azért csak mászkált tovább, bámészkodott, hőlégballonnal szállt fel, moziba járt, a filmek

cselekményét megint nem értette, és várta, hátha megkeresik a terroristák, hogy csináljon végre valamit.

Egyszer aztán, amikor jöttek, épp nem volt otthon. Volt kulcsuk a házhoz, behatoltak, a lakót nem találták. Kivették a fridzsiderből a távol-keleti rizses húst, betették a mikróba, kicsit túlmelegítették, úgyhogy kemény lett, de azért megették, sört ittak rá. Észrevették, hogy a díványon két zöld sapka hever, az egyiken John Deere a felirat, a másikon fekvő nyolcas.

– Ja – mondta a vezetőjük –, tévedés, itt egy traktorgyári munkás lakik.

– Rossz a cím – állapította meg egy másik terrorista. Neki kellett volna átadnia a robbanószert Kálmánkának, amivel a tervek szerint saját magát legalább nyolcvan idegen ember társaságában megöli.

– Basszák meg! – mondta a harmadik.

Felkerekedtek, és távoztak. Sokáig vitatkoztak, mit írjanak a jelentésükben, végül nem írtak semmit.

Pár nap múlva Amerika-szerte tizenhét öngyilkos merényletet hajtottak végre egy időben, sok százan meghaltak, több ezren megsebesültek. Majdnem az összes közel-keleti, ázsiai és afrikai nemzetet meggyanúsították, a franciákra nem gondolt senki.

Sok évvel később a francia király posztumusz kitüntetésben részesített tizennyolc francia hőst, akik az Amerika elleni harc során életüket áldozták a francia gloárért; köztük volt „Záp vitéz” is, azaz Kálmánka. Miután eltűnt, elkönyvelték, hogy ő is felrobbantotta magát. A díjat az emigráns magyar kormány miniszterelnökének kellett átvennie. Szokott lenni magyar kormány az emigrációban, többnyire az udvar kegyvesztett főkegyencei alkották, akik időben külföldre mentették a vagyonukat. Díszoklevél járt a díjjal, Kálmánkáén személyre szabottan Hadik András szobrának képe szerepelt, aki egykor megsarcolta Berlint, és ezt a franciák továbbra is jó néven vették. Csakhogy a francia királynak aznap más elfoglaltsága támadt; ezt hallván a magyar árnyék-miniszterelnök az egyik fullajtárját küldte, akinek a párizsi külügyminisztérium alagsorában nyomták a kezébe az oklevelet, amit aztán az illető névtelen az utcán összegyűrt, és a Szajnába dobott. Sic transit gloria Galliae. Minderről persze Kálmánka nem tudott.

Jött a tulaj, aki máris új bérlőre tett szert, és udvariasan érdeklődött, a következő három óra melyik percében szándékozik Kálmánka távozni. Kálmánka már csak a hangsúlyt értette, de azt tökéletesen. Fél óra múlva a

kerekes bőröndben elszállította a cuccait, köztük a két zöld sapkát. A zöld traktorját és a sárga biciklijét a meglepett tulajra hagyta.

Kálmánka kivitette magát taxival a Cedar Rapids-i repülőtérre; a sofőrnek készpénzzel fizetett. Gondolta, New Yorkban megkeresi Nepittawioni bácsit, hátha megmondja, merre keresse Julisht. Jegyet azonban nem tudott venni, a kártyája le volt tiltva. A kellemetlen meglepetést, akárcsak sorsának előző csapásait, belenyugvással fogadta.

Hát akkor stoppal megy New Yorkba.

Ha még főtitkár a bácsi, nem engedték volna be, de már nem volt főtitkár, a holttestét az ENSZ-palota nevezetes lapos tetején találták meg keresztüllyuggatva. Hagyományos kinyírási színhely volt ez a tető évtizedek óta. A sajtóban a főtitkár sajnálatos végelgyengüléséről írtak, és a sikkasztásait kezdték feszegetni. Sose derült ki, hogy ki ölette meg és miért. Hamar elfelejtették; feltehetőleg a felderítetlen bérgyilkos sem emlékezett pár hét múlva, hogy ő végezte ki.

Kálmánka mindezt nem tudta, kiállt az országúira, és várt. A napnak háttal ácsorogott, mert New York akkor szemben van. Jöttek a kocsik, a teherautók, a buszok, egyik sem állt meg. Végül felvette egy furgon, cigányképű ifjak furikáztak észak felé. Amikor megálltak egy indiai vendéglő előtt, Kálmánka elmutogatta, hogy szívesen sepregetne, úgyhogy bevitték magukkal.

Személyi azonosítót nem kértek, pedig megvolt még a tökéletes hamisítvány. Fekhelyet egy zugban kapott. A vécét is neki kellett takarítania. Fizetést nem adtak, ételt igen, lemosta a vízcsapnál, hogy ne legyen annyira csípős, hiba volt, mert úgy büdösnek bizonyult. Mosómedvének kezdték titulálni, az lötyböli el az ételét evés előtt. Ö rekkún, hallotta Kálmánka, ö rekkún.

Mért vagyok én öreg kun?

Mutattak neki mosómedvét, a patkányok mellett ők alkalmazkodtak legjobban a városi élethez. Látott már ilyet Imre bácsi jóvoltából a patakparti bozótosban, a nevét magyarul sem tudta.

Süketnémának tettette magát, hogy ne faggassák, miért nem tud angolul. Hamarosan oly ügyesen alakította a szerepet, hogy őszintén nem hallotta, amikor neki vagy vele kiabáltak, nagy nyugalomra tett szert ekképpen. Álló nap magában dudorászott, hogy ne legyen annyira egyedül. Meséket talált

ki a tárgyakról, amelyek a keze ügyébe kerültek, azokkal diskurálni is lehetett.

Akkor sem kértek okmányt, amikor fejbe verték. A tökéletes hamisított iratait a rongyaival egybefogva vetették tűzre. Összekötözve ébredt egy konténerben, a mennyezetbe lyukakat ütöttek, hogy a foglyok, akik minden fordulónál egymásra hemperegtek, és összeverték magukat az oldalfalon, kapjanak egy kis levegőt. Egyszer egy magyar félamatőr színház két és fél órás előadást tervezett: menekültek fuldokolnak egy furgon belsejében, és a végén meg is fulladnak. A furgon valódi volt, és tényleg rájuk zárták. A jelmezes főpróbán, amikor először ment volna végig a darab, és szakmabelieket és kritikusokat is hívtak, a végkifejlet előtt egy kritikus kifeszítette az ajtót, a színészek így maradtak életben; premierre nem került sor.

A konténert leemelték a kocsiról, himbálóztak jó nagyokat és jó soká, és akinek volt étel a gyomrában, az távozott. Aztán leejtették őket, és hullámzani kezdett alattuk a talaj.

A tetőbe fúrt nyíláson át dobáltak le nekik enni- és innivalót. Aki képes volt kiszabadítani a kezét, ehetett és ihatott. Aki nem, az szomjan halt vagy éhen, illetve felváltva. Amikor már húsz centi magasan állt az ürülék, kinyitották az ajtót, és a hullákat és az élőket kilapátolták. Aki nem kapálózott eléggé, azt a tengerbe lökték, a maradékot összebilincselték az alsó fedélzeten. Hideg volt és viharos szél, két órán belül meghalt húsz ember, őket másnap lökték a tengerbe.

Kálmánka jó egy hónap múlva érkezett meg egy kikötőbe. Ha lett volna füle, utazása alatt tucatnyi ázsiai nyelvet megtanulhatott volna alapfokon, de továbbra is csak magyarul tudott, azt is egyre kevésbé.

A legalacsonyabb kaszt alá besorolt emberszabású lett belőle. Egy domboldalba épült, romos város folyópartjára vitték. A folyó nagyon széles volt, és mindenféle elképzelhető és elképzelhetetlen mocsokkal volt tele. Állatok is ittak a folyóból, főleg hihetetlenül sovány tehenek; a folyóba ürítkeztek az emberek és az állatok egyaránt, ugyanabban a vízben mostak, és belőle vették az ivóvizet. Összetákolt tutajokra rakták a folyóparton a kisebb-nagyobb máglyán elégetett halottakat, gyalogosan betolták a vízbe, a hamvakat a folyóba fordították. Kálmánka naphosszat hullát mosdatott a folyóban, aztán a máglyát építette, a hullákat rárakta, égetett, a hamvakat és a maradék testrészeket faládába gyűjtötte, rátette a tutajra, amelyen mécsest

gyújtottak a rokonok; meglökte, gyalogolt be a vízbe derékig, társai hosszú botokkal lökdösték előre a tutajt; aztán jött a következő hulla, napi sok száz, mert népszerű temetkezési hely volt a város emberemlékezet óta, és az ilyen temetés rendkívül drága. Akit ott égettek el, garantáltan a mennyországba került, és bízvást számíthatott a mielőbbi feltámadásra. Kálmánka is a folyóban mosdott, abból ivott, abban mosta le a keletlen, rágós lepényt, amit odadobtak neki, megszolgálván a Rekkún nevet. Ö rekkún, ö rekkún, viccelődtek a humortalan kasztalattiak, látván a lepénymosogatót, és amennyire a fogatlan szájukkal bírtak, hahotáztak. Kálmánka ismét eltűnődött: mért vagyok én öreg kun? De nem sokáig tűnődött, más témáról ennyit sem, mert leterítette az éber álom, amelyben a végtelen perceit, a még végtelenebb óráit és a teljesen végtelen napjait töltötte napi huszonnégy, negyvennyolc, hatvannégy órában.

Nem tudta meg Kálmánka, de ha mondják, sem érti, hogy az égetés e rettentően széles folyó partján fél éven át tart, utána a folyó, amilyen széles, annyira kiszárad, és az összes élőlény, amelyik nem hal szomjan, elmenekül fél évre, hogy aztán, aki megmarad, az visszatérjen, mikor a folyó újra megtelik vízzel. Igencsak sietnie kellett a meghalással annak, aki a folyó partján akarta elégettetni magát, hogy a hamvait a vízben tudja, és sok-sok évvel előbb be kellett fizetni az árát.

Egyszer a domboldalban patyolatfehér leples fiatalok csapata jelent meg, egy idős ember vezette őket. Az arca is, a leple is csupa merő ránc volt, és gesztikulálva, lelkesen magyarázott. Ha Kálmánka felnéz, láthatta volna, hogy igencsak hasonlít a községből arra a cigányra, akire Imre bácsi mindig ujjal mutogatott, hogy a Lajos, az biza tehéntolvaj, mindenki tudja, csak soha nem bírják rajtakapni, mert fortélyosan úgy lop, hogy soha ne hiányozzon egyetlen tehén se. Ezt Imre bácsi minden alkalommal elmondta, valahányszor látták a Lajost, és nem győzött mulatni rajta. Ez a Lajosra emlékeztető, marhatolvaj küllemű vénség ott a part fölött napokig bámulta a tanítványaival a rabszolgák ténykedését, és felfigyelt Kálmánkára. Volt is mit látni rajta, mert a többiek előbb-utóbb maguk is elégetendő hullák lettek, Kálmánka azonban, közülük a legmagasabb, vagyis elvileg a legkevésbé szívós, akinek több táplálékra lett volna szüksége, gürcölt tovább.

A marhatolvaj azt magyarázta az ifjú tanítványainak, mekkora is a lélek hatalma, bizonyság erre ez a megtermett gebe. Már rég el kellett volna

patkolnia, mert még az ételét is a mocskos folyóban mossa, de mert ő úgy érzi, hogy tiszta lett, a szervezete is úgy érzi, ezért a mindmegannyi baktérium, vírus, parazita, féreg, gomba fülét-farkát behúzza, és kushad. Csak a tudatlan ember mossa meg az ételét a mocskos vízben, vagy az öngyilkosok; a normálisak legföljebb isznak belőle, de összeszorított foggal, a rovarokat kiköpdösve, nem úgy, mint ez a nyomorult pára; talán a fehérjeszükségletét is a lenyelt legyek tömegéből meríti. A többiek már kihaltak mellőle, új hullaégetőket hoztak, de ő még bírja. Jegyezzék meg az ifjú filozófusok: a tudatlanság hatalom. Ignorance is power. A tanítványok visszhangozták: a tudatlanság hatalom, és megjegyezték. Aztán Delhibe, Oxfordba, Cambridge-be, a Yale-re, a Harvardra, az MIT-re és a Stanfordra érve elfeledték.

A filozófiaprofesszor hamarosan közgazdasági Nobel-díjat kapott a könyvéért, amelyet Kálmánkát és társait bámulva érlelt ki magában, a címe: *Ignorance as one of the most decisive factors of making human animal.* Alaptétele szerint csak az ember az, aki képes nem tudni. Az állatnál a tudni tudás fel sem merül, mert ami neki kell, azt eleve tudja. (Közbevetés: és a kutya? Válasz: a kutya nem állat, hanem az ember kényére-kedvére kitenyésztett rabszolga.)

A tudatlanságból következik a kitaláció. A téves eszmék sokasága rendszerré összeállva hozza létre a kollektív tudatot, magát a társadalmiságot. Történelmi tudata csak az embernek van, és a történelemről kialakított képzeteink nemzettől, kultúrától függetlenül a tudatlanság pazar virágai. Mennél kevesebbet tudunk, annál színesebb, bűzösebb a hazugságrendszer, amelyet magunk, eleink és utódaink köré növesztünk. E láthatatlan hálóról minden igazság úgy pattan le, mint a Földet ölelő légkörről az ultraibolya sugárzás nagy része. Lehet ezt hiedelemvilágnak is nevezni, de minden megnevezés megtévesztő, mert szűkít. A mese a mi egyetlen csápunk a valóság felé. A mese bevallja, hogy hazudik; ez az egyetlen becsületes álláspont. Az összes többi nézet, kitaláció, vallás, ideológia nem vallja be, tehát a legsötétebb, legaljasabb módon hazudik. A mese: hazugság az első hatványon, a többi elmemutatvány viszont hazugság a második, huszadik stb. hatványon. A mesének, mondja a marhatolvaj képű filozófus, El-Murilmad-Bannagutta-Shelmowitsch-Bzdura, alapeleme a „mes”, amely további részekre nem bontható. Nem hasonlat, nem metafora, nem képi jel, nem beszéd, nem

hang, nem zene, hanem csak „mes”. Ez olyan, mint az orosz „szkaz”, de nem érdemes megjegyezni, mert az oroszokon kívül már senki sem beszél oroszul, mondta Bzdura mester.

Erről ennyit.

Kálmánka végső kimerültségében aztán összeesett, és csak zuhant, zuhant, zuhant valami kürtőben soká, mígnem földet ért.

*

Zuhant, zuhant a csőben egyre sebesebben, esett szabadon, és nagyot puffant. Felnézett, hát egy nagy, háromemeletes sárga épület előtt találta magát. Nagy kínlódva lábra állt. Kék köpenyesek hajtottak be egy csomó embert a kertből, lökdösték, ütlegelték őt is, és csak azért nem esett el, mert a többiek megtartották. Felbotladozott a széles kocsifelhajtó kockakövein a magasföldszintre, onnét a kapun át be az előtérbe. Nem egyenesen lökdösték tovább, hanem jobbra fel az emeletre; a kovácsoltvas korláttal szegélyezett kőlépcsők alaposan ki voltak taposva. Volt nagy hangzavar, kiabálás, káromkodás; sokáig űzték őket a folyosón, első belső udvar, második belső udvar, aztán egy nagy kórteremben találta magát, ahol mindenki el tudott helyezkedni, csak ő nem. Futkosott az ágyak között, aztán megállt, és csak topogott.

A kertet lehetett látni az ablakból, a szép őszi színeket; Kálmánka bámult kifelé.

Látták az őrök, hogy tényleg nincs hely, hiába is vernék, megragadták hát, és kipenderítették a folyosóra, belökték egy másik terembe, ott is volt vagy húsz sodronyos ágy meg a puszta kőpadlóra tett néhány matrac, de ott is foglalt volt minden hely, úgyhogy onnét is kitaszigálták. Akkor már két oldalról markolták szakszerűen, el ne szökjön, mintha addig elszökött volna.

Kicsi cellába lökték, belülről nem volt kilincs. Két sodronyos ágyat talált, se matrac, se takaró. Kiabálni kezdett, hasztalan. A padlócsempére feküdt, de hideg volt, úgyhogy mégis a sodronyt választotta, jó húsz centivel volt rövidebb nála. Hamarosan rovarok kezdtek mászkálni a testén. Ez se jobb hely, mint ahonnét idecsöppent.

Összetörve ébredt, a sodrony megsüllyedt alatta, pedig soványabb még sose volt. Reggelit nem kapott, de szobatársat igen. Kálmánka bemutatkozott. Az alacsony, zömök, kopaszodó, vörhenyes-őszes szakállú, idősebb férfiú orrhangon, raccsolva közölte, hogy ő T. Varga Ladomér,

ebből a T. a történész, a Ladomér pedig, amit ő választott magának, szláv nyelveken a világ urát jelenti.

– Uraságod szintén bolond? – érdeklődött.

Kálmánka úgy gondolta, hogy ő nem.

A Történész sok éve kutatta az Lipótmezei Elmegyógyintézet történetét, amikor egyszerre csak idepottyant, pont ide. Nem tud másra gondolni, csak arra, hogy beleőrült a megfeszített munkába, pontosabban abba, hogy nem tud megfeszítve dolgozni, mert nincsenek meg az anyagok, amelyekre szüksége lenne. Lehet, hogy az egészet csak képzelgi, a vízió azonban túlságosan valóságos, ilyet ép elme szerinte megbomolva sem tud elképzelni. Az ördög műve lesz az egész, amit az ész cselének is mondhatnánk, bár az ördögben magánemberként nem hisz, történészként pedig az észben nem hihet.

Kálmánkának zsongott a feje; két nap múlva a kék ruhások elvezették őket kétfelé.

A nyolcosztatú ablakkeretről levedlett a festék, némelyik újságpapírral volt beragasztva, a szöveg idegen betűvel szedve, a rácsok rozsdásak. A széles, padlócsempés keresztfolyosó jókora zárt belső udvarra nézett. A folyosón kevesen lézengtek, fehér ruhájukban és fehér köpenyükben kéz és kar nélküli kísértetnek tűntek. Egyesek mezítláb őgyelegtek a kövön, mások mamuszban vagy papucsban csoszogtak.

Kálmánkát az első emeleten bevezették egy szobába, a csuklóin kioldották a kötést, és szorosan melléje álltak, így még büdösebbnek bizonyultak. Egy nagyobb szobába tessékelték, az asztal mögött fehér köpenyes idős úr ült, hullámos, őszülő haja hátrafésülve, bajuszkája keskeny, szeme kissé dülledt. Az asztal előtt kétfelől két fiatal fehér köpenyes foglalt helyet.

– Nos, kérem – mondta az idős fehér köpenyes unottan.

Kérdeztek tőle mindenfélét. Hogy koncentrációs táborból jött-e haza. Volt-e katona. Volt-e a leventében. Volt-e keretlegény. Kálmánka semmire sem tudott válaszolni. Érezte, hogy mégis illene mondania valamit, így hát kibökte, hogy a vezetékneve azért olyan furcsa, mert volt egy Melák nevű francia tábornok, aki irtotta a németeket.

– Nahát! Egy francia ellenálló!?

– Francia - erősítette meg Kálmánka –, valami gróf.

A doktorok lelkesedése lelohadt.

Az idős férfi, akit professzor úrnak szólítottak, a legfiatalabbra osztotta ki Kálmánkát, aki biztatóan nézett rá.

– Nem ártana, ha valaki tudná igazolni a személyazonosságát – mondta a fiatalember. – Egyelőre ne izgassa magát, majd segítek előhívni a memóriájából, amit lehet.

Egy második emeleti nagy kórterembe került a kórlapjával együtt, lett végre saját sodronyos ágya, igaz, hogy középen, egy nyálát csorgató, bambán ücsörgő néma egyén és egy rángatózó, háló alatt kiabáló torzonborz alak között. A segédorvos szólt az ápolónak, hogy Melák Kálmánt egyelőre ne kösse le. Az ápoló azt mondta: igenis. Kálmánka elvackolódott a viseltes új alsóneműjével meg a szakadozott új köpenyével, és próbálta a lepedőt jobban felfeszíteni a matracra, ahogy a kollégiumban kellett; szorgoskodását az ápoló szótlanul figyelte, majd elment. Kisvártatva visszajött egy másik ápolóval, drabális egy pali volt; se szó, se beszéd nekiestek, a lábait az ágy végéhez, a kezeit az ágy oldalsó rácsához kötözték, és elmentek. A szomszéd ágyban ücsörgő méla ember résztvevően bólogatott.

– Ha ordítani kezd, fejbe is basszák – mondta, és bólogatott tovább.

Csuda népek laktak az erdő felé néző nagy teremben, az egyik bolondabb, mint a másik, az egyik csöndesebb, mint a másik, az egyik hangosabban jajveszékelő, mint a másik. Volt köztük világmegváltó feltaláló, volt Napóleon, Jézus Krisztus, Horthy Miklós törvénytelen fia, Kun Béla unokája meg minden egyéb. Kálmánka maga alá piszkított, erre elverték, de hagyták kikötözve másnap reggelig; akkor megengedték, hogy felálljon, kicipelték a mosdóba, slauggal, hideg vízzel lemosták, aztán úgy vizesen ráhúztak egy köpenyt, a karjait hátul körültekerték és megkötötték, úgyhogy Kálmánka járni tudott, de hadonászni nem. Attól kezdve ülhetett is az ágy szélén, az ételt a szomszéd kanalazta be a szájába.

– Ne ordítson – javasolta ismét, az etetés végeztével. - Ha félrenyel, akkor se, csak biccentsen, majd én hátba vágom.

Mások is le voltak kötözve, akár ordítottak, akár nem, és mások is mászkáltak kényszerzubbonyban, ahogy a köpenyt nevezték.

Két nap múlva, amikor a doktorhoz vitték, Kálmánka óvakodott panaszkodni; a továbbiakban nem is kötötték le, és kényszerzubbonyt se húztak rá, az ápolók beavatási próbáját kiállta. A kert felé eső egyik nagy

terembe került, szintén a másodikon. Felvilágosították, hogy jó helyen van, a súlyos eseteket az erdő felé néző termekben tárolják.

A fiatal doktornak, amikor eléje vezették, Kálmánka őszintén és részletesen elmesélte az életét. Szabó doktor, így hívták, néha kicsit ámuldozott, és beírta a kórrajzába: „rendkívül erős gátlás”. A vizit alkalmával beszámolt Kálmánka állapotáról a professzornak, aki türelmetlenül topogott, valahányszor egy ágy előtt meg kellett állnia, márpedig az összes ágyban feküdtek. Szakszavak hangzottak el, a gátlás a leggyakrabban.

– Igen-igen – morogta a professzor; ki nem állhatta az embereket, és a legszívesebben az intézet történetét írta volna tovább; sose tudta befejezni. – Talán egy konzílium... Lehet, hogy Tatáról került vissza. Csak nem az égből hullt alá?! Nézz, kérlek, utána.

Kálmánka nem mondta, hogy de igen, egy kürtőn az égből hullt alá.

A tizenkét vizitelő továbbment a következő ágyhoz. Elöl a professzor, kicsit lemaradva tőle az előrehajolva fülelő docens, majd az alorvosok, a segédorvosok, aztán a főápoló, a főápolónő és a férfi és női ápolók.

Szabó doktor behívatta Kálmánkát a szobájába.

– Ha kijelenti, hogy parancsra tette, amit tett, bármit tett is, elvégre másfél éve még fiatalkorú lehetett, akkor nem kell tovább játszania a hülyét. Fiatalkorú szegényparasztként megúszhatja a népbíróságot, amúgy is egyre lanyhábban dolgoznak. A tavaly elítélt hétezer internáltból most két hete helyeztek szabadlábra négyezerötszázat, és a többit is majdnem mindet el fogják engedni. A Kommunista Párt azt vallja, hogy a nép nem lehet bűnös, csak a vezetői, azok többségét pedig már felakasztották. Nem lehet egy egész népen bosszút állni, a megtévesztett kisnyilasokat át kell nevelni. Ezt a Kisgazda Párt is így gondolja, csak a polgári radikálisok kiáltoznak bosszúért, de ők erőtlenek, és egy százalék körül vannak. Csécsy Imre remek ember, Zsolt Béla jó tollú újságíró, az indulataikat megértem, de a mielőbbi megbékéléssel mint orvos és mint a Kommunista Párt szimpatizánsa egyetértek. A demokratikus rendőrség tárt karokkal várja a népi származású kádereket. Ne csak a zsidókat vegyék fel a demokratikus rendőrségbe, akik a fasiszta bűnöket kizárólag a származásuknál fogva nem tudhatták elkövetni, mert ez hosszú távon rossz vért szül. A rendőrség tisztességesen fizet, Budapesten kedvezményes utazási bérletet biztosít, egyenruhát, élelmiszerjegyet és vasúti kedvezményt ad! Ha nincs lakása,

amikor belép, kiutalnak egy garzont! Nem kell örök időkre a tébolydában meghúznia magát!

Kálmánka gondolkozni látszott.

– Fog még hülyeségeket beszélni?

– Nem fogok - fogadkozott Kálmánka.

*

Nyolcszázan voltak a Lipóton a deportáltak, és háromszázan a Szovjetunióból hazatértek.

A deportáltak féltek a kommunistáktól, hogy még azt is el fogják venni, amit Horthy meghagyott.

– Nem hagyott meg semmit, az életünket is elvette!

– Majd a kommunisták az életét is elveszik, ne féljen, ami pedig megmarad belőle, viszik jóvátételként Szibériába!

Mások abban reménykedtek, hogy valamit egyszer mégis visszakapnak, a kommunistákkal már csak emiatt sem kéne ujjat húzni.

A kommunisták mélyen lenézték a deportáltakat, mert hagyták, hogy elhurcolják őket, és tétlenül nézték, ahogy a családjukat legyilkolják; nincs öntudatuk, nem lettek ellenállók, nyamvadt kispolgárok maradtak, és szűk a horizontjuk; az ilyenek a fasizmus legádázabb szekértolói, a saját balsorsuk kovácsai.

A deportáltak tiltakoztak, mire a kommunisták azt mondták:

– Maguk szituatív antifasiszták, mint azt Lukács György elvtárs, a nagy marxista filozófus is megmondta, mert ha maguk nem lettek volna üldözött zsidók, egytől egyig fasisztává váltak volna! Csak a kommunisták öntudatos antifasiszták, a többiek kollaboránsok és árulók!

Mire a deportáltak:

– Miért, maguk nem zsidók? Maguk nem szituatívak?!

– Nem! - kiáltották a moszkoviták -, mi öntudatos internacionalisták vagyunk!

Azok a deportáltak különösen megsértődtek, akik a kommunista eszmék hívei lettek, és kérték a felvételüket a pártba, vagy már be is léptek.

Ettől az apróságtól eltekintve külön padokon ültek, külön csoportokban beszélgettek, a másik csoporttal nem álltak szóba, aki pedig mégis, azt árulóként kiközösítették. Normálisak voltak e kétféle zord zsidók, ellentétben a bolondokkal, akik voltak annyira betegek, hogy idegenekkel is szóba álljanak.

A moszkvaiaknak volt párttitkárjuk, minden teremben és szobában szobaparancsnokuk és szobaparancsnok-helyettesük, szakszervezeti bizalmijuk, Komszomol-vezetőik, mindegyik pártsejtjükben titkár, szervezőtitkár és ezek helyettesei, akik jelentéseket irkáltak, vagy szóban számoltak be a főnökségnek, amely ülésezett, parancsolgatott és hangoskodott. Mindenki orosz nyelvű szemináriumra járt. Minden héten alapszervi gyűlés, minden reggel a *Szabad Nép* aznapi belső vezércikkének felolvasása.

Azok a deportáltak, akik még nem találtak állást, hetente hat napot dolgoztak; reggelente teherautókon szállították ki őket közmunkára. Romot takarítottak, téglát cipeltek, meszet oltottak, kavicsot rostáltak; a pesti alsó rakparton, a Margit híd roncsától északra uszályok szállította kőtömböket pakoltak ki és hasogattak vésővel és kalapáccsal kisebb darabokra, a felszínükön fémes szemcsék csillogtak. Hattól ötvenéves korig mindenki közmunkára volt kötelezve; aki nem tudta igazolni, hogy közmunkát végzett, térítést fizetett. A deportáltak a munkavezetők aláírására kaptak élelmiszerjegyet és hatnapos beszkárt munkásbérletet. Többségük szívesen ment, a kisebbség háborgott: „kényszermunkából kényszermunkába!” A többség a hivatalos nézetet képviselte: ha felmentenék őket a közmunka alól, az csak az antiszemitizmust növelné.

A moszkoviták többsége szívesen dolgozott volna, de szovjet állampolgárokra a magyar törvények nem vonatkoztak, a Lipótot nem hagyhatták el. Sokan kérvényezték, hadd térjenek vissza a Szovjetunióba; nem kaptak választ. Ették a szalonnát, szívták a mahorkájukat, amit csak a szovjetektől lehetett beszerezni, és a szovjet haza után vágyakozván szovjet dalokat énekeltek esténként elérzékenyülve: Sztálin elvtárs kedvenc dalát, a *Szulikó*t, meg a *Padmaszkovnüje vécserá*t, és persze a *Zsgyi minyá*t.

A deportáltak meg-megújuló, elkeseredett vita után nem választottak vezetőséget, „nem kell nekünk többé kápó!", kiabálták. Minden apróságon összevesztek, minden kicsi ügyben rohangáltak a Nemzeti Segélyhez, a hitközségbe és a Bethlen térre a Jointhoz csomagért, adományért, igazolványért, akármiért; többnyire gyalogoltak, úgyhogy nekik is elment a napjuk.

A deportáltak és a moszkvaiak napi negyven deka kenyeret kaptak, ellentétben a bolondokkal, akik húsz dekát, és annak is ellopták a felét; a köleskása mellé a kivételezetteknek heti egyszer hús is járt, valamint vaj, tej

és tejföl; a bolondok csak zsírt kaptak vagy szalonnát. Kóser konyha nem volt, az ortodoxok, kéttucatnyian a nyolcszázból, a Csáky utcába jártak.

A moszkoviták ebédre kaptak meleget három turnusban tizenkettőtől kettőig, így fértek be valamennyien. Óriási terem az ebédlő, de a földszinten a kápolna előtti kongó térségben is terítettek a számukra. A könnyebb betegek kettőkor ebédeltek a személyzettel; Kálmánka Szabó doktor jóvoltából immár a személyzetbe számított. A katolikus kápolna raktárként szolgált, a takarítószereket tárolták benne, és többnyire be volt zárva. Magas, díszes üvegablakai voltak, mindenféle virágok szürke-kék-zöldben, a foltos falakon Jézus, Mária meg a szentek. A reformátusok imahelyét a karzaton könyvtárnak rendezték be, az se nagyon volt nyitva.

A deportáltak napközben kint dolgoztak a városban, és vacsorára kaptak meleget. Nyolc turnusban ettek este hattól fél kilencig az ebédlőben is, a kápolna előtt is, továbbá a másodikon a személyzeti étkezőben. A deportáltak és a moszkoviták ugyanúgy nem kaptak kést és villát, mint a betegek; a kanalát, nagy érték, mindenki magánál tartotta. A csajkákat a szovjetek hagyták a konyhán.

*

Szabó doktor, akinek egy betegre nem jutott több ideje nyolc percnél, úgy gondolta, nem ártana, ha Kálmánka dolgozhatna, különben ez a nyugodt, mafla ember előbb-utóbb dühöngeni fog. Egy szép nap egy tüdőbajban elhunyt szovjet katona igazolványát nyomta a kezébe.

– Ne nyissa ki a száját, ha magyarok igazoltatják – intette Szabó doktor. – Ha pedig szovjetek, még kevésbé. Megígéri?

– Megígérem, doktor úr!

A nevezetes UNRRA-szállítmányból kapott nadrágot, inget, mellényt, kabátot és cipőt; lötyögött vagy szorított, de Kálmánka örült. Mondták: Bécsbe indult Olaszországból az ezer tonna szállítmány, de Gerő Ernő lopva Magyarországra térítette.

Első munkanapján a bakon ült a kocsis mellett, az orra előtt csapdosott a ló farka. Színe is volt, szürkésbarna, szaga is volt, hangja is volt, phrrrr, menet közben potyogtatott, Kálmánka el volt bűvölve. A kocsis, fogatlan, büdös, sovány öregember, nem hitte el, hogy Kálmánka sose látott lovat.

– Bolond vagy te, öcsém – mondta barátságtalanul.

Gallyat szedtek és száraz ágakat törtek a budakeszi erdőben, visszafele a Zugligetben romos házak gerendáit fűrészelték fel. Kálmánka nem tudott

betelni a lóval, bámulta, ahogy eszi a zabot a zsákból, veregette a nyakát, meghúzkodta a sörényét, a ló tűrte, a kocsis féltékeny lett, és Kálmánka hiába ment a kapuhoz másnap reggel, már másik fiú ült a bakon.

Kálmánka röstellte, hogy nem tudott megfelelni, Szabó doktornak nem szólt. Dologtalanul mászkált a kertben, mígnem egyik reggelráripakodott az ápoló, hogy szedje a lábát, várják a kapuban. Testes, vékony bajszú, vadászkalapos, bricseszes ember mordult rá a bakról. Kálmánka nem simogatta meg a lovat, csak rásandított, a ló vissza. Átzötyögtek a fél városon, Kálmánka csodálkozva nézte a romos házakat. A Gellérthegynél kocogtak át Pestre, a híd két végén a forgalom lassítására rendőrök ügyeltek. Észak felé nézett, az Erzsébet híd és a Lánchíd roncsa a Dunában hevert, Kálmánka ámult.

Csepelen a Csillagtelepen biciklik, oldalkocsis motorkerékpárok, teherautók sokasága, a kerítésen belül magánszemélyek, közületi szállítók. A „dohányozni tilos” táblák alatt, a farakások közelében mindenki bagózott. Mihelyt behajtottak, felbukkant egy bekecses pasas, szólt, hogy hajtsanak odébb; ott aztán soron kívül pakolhattak. A kocsis és Kálmánka kosarakban hordta a fát. Gondosan fel kellett slichtolniuk, hogy minél több férjen el, és a rönkök ne guruljanak le. A kocsis és a bekecses kötéllel rögzítette a szállítmányt, a két nagy, duplafogantyús kosarat a tetejére dobták.

– Ugrás! - parancsolta a bekecses.

Kálmánka felmászott a farakás tetejére, és megpróbált ülőhelyet képezni magának. A bekecses a kocsis mellé ült a bakra, és a belső zsebéből elővett egy papírdarabot.

– A Gömbös Gyulán kezdünk – mondta –, majdnem a Szent Imrénél.

Kocogtak át a hídon vissza Budára, el a romos házak mellett. Lassabban haladtak, mint a kerékpárosok.

Egy szép nagy kertes villa előtt álltak meg, Kálmánkát letessékelték. A kocsissal lehordta a fát a pincébe; egyikük a hátára vette a kosarat, a másikuk pakolt. A tulaj bundában és kucsmában állt a ház előtt, a strigulákat húzogatta, közben a bekecsessel csevegett.

– Na még egy-két kosárkával! – kérte a tulaj.

– Máshová is várnak, tekintetes úr! – szabadkozott a bekecses.

Egy plusz kosárban alkudtak meg, Kálmánka cipelte. A tulaj pénzt számolt a bekecses markába. A leapadt farakás tetejére könnyebb volt felmászni.

Egy meredek utcában a bekecsesnek és Kálmánkának le kellett szállnia, oldalról tolták a kocsit fölfelé, a kocsis pedig folyamatosan ütlegelte a lovat. Odafönt fahasábokat tett a kerekek alá, el ne induljon magától, a fék nem volt elég. Itt mind a hárman cipekedtek. Amikor végeztek, a sötét ruhás házvezetőnő behívta őket a konyhába. Lekváros kenyeret kaptak barna színű itallal, azt mondták, kakaó. Kálmánkának nem ízlett, a tejszínhabot azért leette a tetejéről. A bekecses és a kocsis gúnyosan nevetett.

Sámlin ültek a szép, virágos követezű konyhában, a mennyezeten fehér gipszstukkók, a sarkokban pufók angyalkák; a padlóig érő nagy, áttetsző függönyös ablak az erkélyre és a szép, gondozott kertre nyílt.

– Diplomaták – mondta a kapuban a bekecses, miután átvette a pénzt, és a házvezetőnő bement. – Amerikaiak! Bármit be tudnak hozni, ruhát, ételt, italt, gyógyszert, benzint, akármit! Megrendeled, kifizeted, két nap múlva itt van! Három kupleráját üzemeltetnek a körúton, hármat!

Óvatosan, fékezgetve leevickéltek a dombról, odalent megálltak, a bekecses nem szállt vissza, pénzt nyomott a kocsis markába, elbúcsúzott, és indult a villamosmegálló felé. Kálmánka visszaült a bakra. Zötyögtek a macskakövön hazafelé. Kálmánka el-elbóbiskolt.

– A kertészházba is pakolni kell egy kosárral - mondta a kocsis, amikor behajtottak a Lipót kapuján.

A bejárattól balra, a portával szemben épült, szintén sárgára vakolt kertészház mindkét szobájában és a konyhájában is többfős család lakott. Pincéje nem lévén, Kálmánka mögéje pakolt le egy kosárral, és fel is slichtolta rendesen.

Felhajtottak az ideggyógyászat épületéig, ott is lehordtak a pincébe két kosárral, ezzel a fa kétharmada elfogyott. A maradékot a főépület alatti kazánházba vitték.

– Na, fiam – mondta a kocsis tűnődve, pénzzel a kezében. – Mennyire gondoltál?

Kálmánka eltűnődött.

– Egy tízes? – kérdezte a kocsis.

Kálmánka bólintott. A kocsis papírpénzt nyomott a kezébe, felült a bakra, és elhajtott a kocsiszínbe.

Nézegette a halványzöld pénzt Kálmánka, 1946. június hó 3-án nyomták, baloldalt ovális keretben kalapácsos fiatalember nézett a jövőbe. A

túloldalán a Kossuth-címer, amit a főépület homlokzatára is felvakoltak. „A bankjegyhamisítást a törvény bünteti."

Este az egyik konyháslány jóval nagyobb adag köleskását mert Kálmánka tányérjába. T. Varga állt mögötte a sorban.

– Neki is lehetne? – kérdezte Kálmánka.

– Mindjárt otthonosabb – vélte a Történész teli szájjal –, ha az embernek összeköttetése van a konyhán.

A Történész érdeklődve hallgatta Kálmánka beszámolóját kalandos útjáról, és kérte, ajánlja be a kocsisnál, szívesen trógerolna ő is. Reggel ketten jelentek meg a kapuban. A kocsis végigmérte T. Vargát, és vinnyogáshoz hasonló hangot hallatott; a Történész elkullogott.

– Bolond vagy te, öcsém – mondta Kálmánkának ez is.

Mialatt a város felé poroszkáltak, Kálmánka megkérdezte, mit vehet az ember tíz forintból. A kocsis hátrébb lökte a kalapját, elhomályosult tekintettel bámult a levegőbe, aztán sorolni kezdte:

– Tíz forintért vehetsz egy kiló disznózsírt. Tíz forintért vehetsz háromnegyed kiló húst, egy kiló hetven deka baromfit, tizenegy kiló kenyeret, hat liter tejet, tizenhat tojást, negyvenöt deka vajat, egy kiló margarint, két kiló rózsakrumplit... Vehetsz érte két darab petróleumlámpát... tizenkét mosószappant... ötven vadászpengét...

– Jó sok pénz – vélekedett Kálmánka –, ha ennyi mindent kapni érte!

– Nem mindet egyszerre, te bolond! – mondta a kocsis. – Külön-külön!

Kálmánka tűnődött, majd megkérdezte:

– Hogy tetszett ilyen gyorsan kiszámolni?

– Számtiszt voltam a számvevőségen – szűrte a foga között a kocsis. – És még leszek is! Nem marad a havi fizetésem örökké nyomorult száztíz forint!

Kálmánka egy elegáns, fekete szalaggal átkötött szürke kalapot választott ki a Lehel téri piacon, mert látta, hogy Pesten a férfiak, akár munkások, akár hivatalnokok, akár kocsisok, mind kalapot viselnek. A kocsis helyeselt. Öt ötvenet kértek érte, Kálmánka megadta volna, de a kocsis lealkudta négy forint húszra.

Aznap este, miután a bekecses elment, Kálmánka hiába várta, hogy megkapja a tízesét.

– Nem jár baksis naponta – morogta a kocsis.

A Történész megcsodálta a kalapot, és felháborítónak találta, hogy a kocsis egy forint harminccal tolta ki Kálmánka szemét.

– Pont úgy lopják az állami vagyont, mint az én időmben! – háborgott. – Fel kéne jelenteni őket! Én sajnos nem tehetem: abszurdum azt kívánni tőlem, hogy időben és térben kívülállóként a múlt viszonyaihoz alkalmazkodjam.

Kálmánka bólogatott, és legközelebb elmesélte Szabó doktornak, hogyan lopják az intézmény tüzelőjét.

– Hát igen, sajnos – bólogatott Szabó doktor. – Protekció nélkül a kórházak se kapnák meg, ami jár nekik, a protekciónak pedig ez az ára. Bármelyik fuvaros ugyanezt művelné. Sok időbe fog telni, amíg a magyarság mentalitása helyreáll.

Érdeklődött, jólesik-e Kálmánkának a munka. Jólesik, válaszolta Kálmánka. A beszélgetés nem tartott soká, Szabó doktornak könyvtárba kellett sietnie; a végén megemlítette, hogy az édesanyja a Városmajorban lakik, kocsival egy ugrás. A mama garzonját a konyhaként szolgáló előszobából nagyon jól kifűti a tűzhely, de nem könnyű fához jutni, és a mama nem is tudná hazacipelni egyedül.

Pár nap múlva azzal az újsággal szolgált, hogy a Népjóléti Minisztériumnak sikerült megkaparintania egy svábhegyi villát, százhúsz tizennyolc éven aluli csavargót helyezhetnek el benne. Fel kell persze újítani, majd az árvák is segítenek, makarenkói alapon. Sok köztük a tolvaj és a prostituált, a toloncban torkig vannak velük, beviszik őket éjszaka, és reggel elengedik, mert kell a hely az újaknak. Se rokonuk, se igazolványuk, sokan a saját nevüket se tudják. Gyűjtést szerveznek a javukra a Nemzeti Segély támogatásával, Molnár Erik hirdeti meg a rádióban, fővédnök Tildy Zoltánné, védnök Nagy Ferencné, Rákosi Mátyásné, Szakasits Árpádné, Keresztury Dezsőné. Kun Miklós doktor fog beszélni az ügyről a Fészek Klubban, ott indul a gyűjtés szombaton.

– Érdekli a dolog? – kérdezte a végén Szabó doktor.

– Hát – mondta Kálmánka.

Sajnálta volna otthagyni a Lipótot.

– Tizennyolc éven aluliak. Megkérdeztem Kun doktort, osztályvezető a Népjóléti Minisztériumban, hogy tudják papír nélkül megállapítani a kilétüket. Azt felelte, hogy bemondásra. Az életkorukat? Ránézésre. Maga talán befér a keretbe. Mikor is született?

– Szeptember 27-én – mondta Kálmánka.
– Melyik évben?
– Nem tudom.
– Kár – mondta Szabó doktor.
– Azért nem tudom pontosan – szabadkozott Kálmánka mert amikor iskolába kerültünk, a tanító úr mindenkinek az aznapi dátumot írta be. Azt mondta, egyszerűbb, mint ha mindenki más napon született volna. A nagyobbak, akik lebuktak hozzánk, szintén ezt a születésnapot kapták...
Rémesek az osztatlan tanyasi iskolák, gondolta Szabó doktor. Ideje államosítani és körzetesíteni őket.
Vasárnap zárva volt a fatelep. Kálmánka mászkált a kertben, odabiccentett az ismerősöknek, és ha visszabiccentettek, levette a kalapját, leült a pad szélére, hallgatta, mit beszélnek, aztán vette a kalapját, és odébb sétált egy másik padhoz.
Csuda dolgokat meséltek a betegek meg az egészségesek.
Az egyik bolond, aki nem dühöngött, talán már meg is gyógyult, csak nem volt hová mennie, az ellenállásról filozofált. Nyomdász volt a Légrádyban, és szakszervezeti tag.
– Hol voltak a kommunisták, amikor ellen kellett volna állni? Moszkvában! Néhány embert ledobtak ejtőernyővel, de előkészítés nélkül, el is fogdosták, ki is végezgették őket, semmi értelme nem volt! Nálunk a nyomdával szemben Stollár Béla csoportja legalább próbálkozott valamivel. Megpróbálták, belehaltak. Ott béreltek két konspirációs lakást a Klotild utca 22-ben a harmadikon, és a mi nyomdánkat őrizték.
– Mit kellett őrizni rajta?
– A miénk az egyetlen nyomda Pesten, amelyiknek van generátora, és akkor is tud működni, ha nincs áram. Úgyhogy ha a németek kicsavarták volna a biztosítékot, hogy ne jelenjen meg magyar újság, amelyikben benne lenne, hogy itt vannak az oroszok, akkor a Stollár Béla csoportja becsavarta volna a tartalék biztosítékot, és tudtunk volna dolgozni tovább...
– Ez az ellenállás?
– Gyártottak egy csomó hamis papírt, életeket mentettek... zsidókat, katonaszökevényeket... Stollár Béla a VKF háromnál, a gazdasági osztályon volt karpaszományos őrmester, így tudta beszerezni a papírokat, a fegyvereket... Lett egy csomó puskájuk, lőszerük, kézigránátjuk... És ott vártak abban a két lakásban a harmadikon, velünk szemben, várták a

parancsot... Egymást váltva vártak, hogy szólnak, akadályozzák meg a Margit híd felrobbantását... de hát a németek nem szóltak, hogy robbantanak... Pár hétig kushadtak a fiúk, akkor lázadozni kezdtek, Szakasits Gyuri, az Árpád fia négyesével levezényelte őket a Szent István körútra, szürke egyenruha, KISKA feliratú karszalag, Kisegítő Karhatalom. A kutya se bántotta őket, ők se bántottak senkit, járőröztek a németek meg a nyilasok között, és mentek vissza... Ez volt nálunk a maximum... de belehaltak! A románok kiugrottak, a tótok utólag úgy tesznek, mintha ellenálltak volna, nálunk meg négyesével spacíroztak a körúton...

– Egyedül a MOKAN harcolt Miskolcon, a Kopácsi Sándor reálgimnáziumi osztálya, az egyik tanáruk, Pödör László szervezte meg őket, most a Külügyben van... De amikor a MOKAN fegyvert kért a szovjetektől, azok azt mondták: ti magyarok csak ne ugráljatok, majd mi felszabadítunk titeket... És nem adtak nekik fegyvert...

– Elég az hozzá, a Klotild utca 22-ben nem is a Stollár Béla-csoportot jelentették fel, hanem a bujkáló zsidókat. Karácsony első napján megállt a kapuban két teherautónyi nyilas, és kezdtek fölfelé menni a lépcsőn, mire a harmadik emeletről az egyik srác lőni kezdett lefelé. Nem volt jó ötlet, bár előbb-utóbb úgyis lőni kellett volna. Erre a földszinten azonnal kivégezték a házmestert, a feleségét meg a vendégeiket, akik véletlenül tértek be hozzájuk... A házmestert úgy hívták, hogy Sóber bácsi, szervezett munkás volt harminc évig... Maus tot mind a négy. Be-betértünk a Sóber nénihez, almás pite, ribizlibor, hecsedlilekvár, olcsón adta... A harmadikon a saroklakás fürdőszobájából a lichthófon át fel lehet húzódzkodni a tetőre, onnét át lehet menni a Centrál Szálló tetejére, ahol a légóelőírás szerint nyitva kell tartani a tetőablakot... Szakasits Gyuri át is jutott egy Huzlay nevű tizedessel, lementek a szálló lépcsőjén, és a német tisztek mellett huss, ki a Berlini térre, de a többi vagy lezuhant a lichthófba, vagy a tetőről lőtték le a nyilasok... Stollár Béla talán lőtt, talán kézigránátot hajított...

– Nem ez a lényeg, uram. Ki kellett volna ugrani a háborúból, ez a lényeg. Nem tudtunk kiugrani, ez a lényeg. Nem kellett volna hadat üzenni a Szovjetuniónak, ez a lényeg. Idióta volt az egész horthysta bagázs, ez a lényeg, és a nép nem rúgta ki őket, ez a leglényegesebb...

– Én évekig jártam analízisbe, nem segített, bennem maradt a métely, magam vagyok a métely. Hermann Imre, aki most lett professzor, analizálni akarta a háborús bűnösöket... de nem engedték... pedig nemsokára az

utolsókat is felakasztják... és a kommunisták voltak a leginkább ellene... De miért?

– Marad elég tömeggyilkos, akit futni hagynak... Azokat majd lehet analizálni... És lesznek újak, ne tessék félni, születnek azok dögivel...

– Mitől félnek? Mi derülne ki? Hogy a kapaszkodási ösztönük súlyosan sérült gyerekkorukban?

– Hogy bárkiből válhat tömeggyilkos, de ezt úgyis tudjuk...

Egy másik padon azt mérlegelték, hogy a sérült Szusza aligha fog kiutazni Párizsba a válogatottal; Zsengellért át fogják tenni jobbösszekötőnek, vagyis a csatársor így fog felállni: Mike, Zsengellér, Deák, Puskás, Egresi. Lehetett vitatkozni, jobban játszik-e majd balösszekötőben Puskás, mint balszélsőként. Ezt a Történész is hallotta, de fogalma sem volt róla, hogy pár nap múlva a Budapest néven szereplő magyar válogatott 7:2-re győzi le Luxemburgot, a franciákkal pedig 2:2-őt játszik; Deák lövi mind a két magyar gólt, és a lapok azt fogják írni, hogy a franciák első gólja nem is ment be.

Kálmánka alig várta a hétfő reggelt, de a kocsis rámordult:

– Nem viszlek ki – és kihajtott egyedül.

Kálmánka elszomorodott.

Elkapta a befelé igyekvő Szabó doktort.

– Sajnálom – mondta a doktor –, nem tehetek róla. Majd kitalálok valamit.

Így lett Kálmánka fűtő.

*

Október végére járt, az igazgató nem rendelte el a fűtést, az orvosok és az ápolók plédbe, sálba, szvetterbe burkolóztak. Kálmánka a svábbogarakat meg a patkányokat hajkurászta a kazánházban, és a csőrendszert ellenőrizte: ahol csöpögött, megjelölte krétával, és a cső csöpögött tovább. Gumicsizmát, zseblámpát és cserkésziránytűt kapott a gondnoktól; minden este leadta a szintén alagsori raktárban. Nem volt kellemes bóklászni a kietlen alagsorban, minden folyosóból jobbra-balra más folyosók nyíltak, öt perc alatt el lehetett keveredni. Nem ellenőrizték, mit művel, de úgy gondolta, munkaidőben nem illik feljönnie, reggel nyolctól négyig odalent szorongott, és énekelgetett magának. Hamarosan azonban kollégát kapott, a Történészt, az mégis jobb volt, mint egyedül.

– Jobb is, hogy nem mehettem ki a kocsival – súgta a Történész –, én idebentről úgyis jobban tudom, mi van odakint, mint ők, akik odakint élnek... Félelmetes világ az ott, nagyon jól emlékszem...

– Amíg itt kóborlunk az alagsorban – folytatta suttogva, de így is riadozott a visszhangtól –, odakint a pártok halálra keresik magukat. Jó egy éve az összes politikai párt vezetője szignált egy titkos dokumentumot, Rákosi, Szakasits, Tildy, Csécsy, Darvas József, szóval mindenki, akiket pár év múlva Rákosi lecsukott, kinyírt, elüldözött, vagy aki vele együtt lett bűnözővé, vagy áldozattá és cinkossá egyszerre: alapítottak egy exportvállalatot, a West-Orientet, amelyik dohányt szállít Ausztriába, Németországba és Franciaországba, ahol a háború után megszűnt a dohánytermesztés; őrült pénzt kaszálnak, osztoznak rajta, és azóta is ebből élnek! A demokratikus pártok valamennyien! A Nemzeti Parasztpárt, a Radikális Párt, a polgári demokraták, szóval nem csak a kommunisták, a szocdemek és a kisgazdák! Mindenki! Az egész bevétel pártfinanszírozásra megy! Illetve persze leszedik a sápot a közvetítők, akik Bécsben kötik az üzleteket, óriási vagyont halmoztak fel, és két év múlva vagy kimentik Nyugatra, vagy államosítják és leültetik őket... A kommunista Vas Zoltán ötlete volt, de nehogy említsd bárkinek, mert most még titok, és felakasztanak miatta... Vas Zoltán azt mondta: „Ha most a kommunisták nem támogatják a vadkapitalizmust, a fél ország éhen vész. A kommunizmust akkor vezetjük be, ha megtörtént a konszolidáció.”

A Történész kuncogott.

– Odakint – súgta – vetkőztetnek, rabolnak, gyilkolnak, betörnek, a Lipóton sokkal biztonságosabb... Még Halassy Olivért is megölték az autójáért a Szent László úton a sofőrjével együtt. Vagy szovjetek voltak, vagy magyarok, sose kapták el őket... Halassy Olivér, megvan?!... Gyerekkorában a bal lábát levágta a villamos, így is kétszeres olimpiai bajnok lett vízilabdában, ezerötszáz gyorson pedig Európa-bajnok... alig múlt harminchét éves... A háborúban rendesen viselkedett, pedig ő is vitéz, meg az apósa is vitéz...

Eszébe jutott még valami, felkacagott.

– Ellopták a miniszterelnök hivatali autóját, Adler, a rendszáma A33!... Sose találták meg!... Fél év múlva maga a miniszterelnök is el fog tűnni! Tudod, mi az, hogy miniszterelnök, Kálmánom?

– Én is voltam jelölt! - jelentette ki Kálmánka sértetten.

– Na persze...
– Pí Em Nominí!
– Ne mondd!
– Úgy írják, hogy Pé, Em, Nomine-e. Két „e”-vel. Angolul.
– Jó – hagyta rá a Történész. – Akkor mondom tovább. A szovjetek le fogják tartóztatni az egyik kisgazda vezetőt, Kovács Bélát, megunták a magyar kommunisták töketlenkedését, már két választást is elveszítettek. Kovács Béla a börtönben aláírja, amit a szovjetek diktálnak: ilyen-olyan összeesküvésben vett részt a miniszterelnökkel együtt. A miniszterelnök, Nagy Ferenc, épp Olaszországban utazgat. Régi recept: akkor kell leváltani a politikust, amikor nincs odahaza. Nagy Ferencet telefonon éri el Rákosi, a miniszterelnök-helyettes, felszólítván: térjen haza tisztázni magát, vagy mondjon le. Nagy Ferenc megígéri, hogy lemond, de az a feltétele, hogy küldjék ki utána a négyéves fiát, meg a szovjetektől kapott gépkocsiját, meg a vadászcsizmáját, és egyebeket. Mindent szépen kiküldenek, ő pedig lemond... ZISZ gyártmányú szovjet gépkocsi, Zavod imenyi Sztalina!
T. Varga hosszan kacagott.
– Ja, és megszöktették Gömbös Ernőt, Gömbös Gyula fiát, Szálasi hadsegédjét. Fogta magát, és kisétált a börtönből, mert a fegyőrök puskájába nem jutott töltény! Éppen akkor, éppen ott! Csodálatos hely Magyarország!
A rá jutó nyolc percben Szabó doktort is igyekezett felvilágosítani, miben él.
– Mit mond? – ütődött meg Szabó doktor. – Mikor zárják be a Lipótot? 2007-ben? Miért, akkor már nem lesznek bolondok?
A Történész váltig állította, hogy ingatlanpanama áll a háttérben, de pofára esnek, mert ellenérdekű felek előássák az alapító okiratot, amely szerint a Göbl Lipóttól vásárolt telken kizárólag tébolyda építhető. Úgyhogy hiába zavarták majd szét az orvosokat, ápolókat, laboránsokat, betegeket 2007-ben, és hiába lopták majd el belőle, amit lehet, Budapestnek a Parlament után a második legnagyobb épülete nem lesz senkié, romlik és düledezik tovább évtizedekig!
– Lehetetlen – vélekedett Szabó doktor. – Egy ekkora értékkel még képzeletben sem lehet így bánni. Hova tették volna a könyvtárat? Ezerötszáz könyv és ugyanannyi folyóirat, nemrég hoztuk vissza Tatáról és a Nagyszállóból!

– Tízezer, doktor úr, mire bezárják a Lipótot! 9120 könyv, 5660 folyóiratszám, 2372 különlenyomat, 19 külföldi és 40 magyar előfizetett folyóirat... Meg a kórlapok, a műalkotások, amelyek most a második emeleten a férfiosztályon vannak...

– Kép és szobor nincsen túl sok – jegyezte meg Szabó doktor –, alig valamit vittek el tavaly Tatára...

– Négy év múlva, a második emeleti férfiosztály mellett, a padlásra vezető vaklépcsőházban megtalálják a többit... Oda falaztatta el Zsakó doktor a háború alatt... Szívügye volt a Múzeum, amit Angyalföldről hozott, amikor kinevezték igazgatónak... Megmutatom, hol vannak a műalkotások most! Kikopogtatjuk, kiszedjük, aztán visszafalazzuk, hogy csak ’50-ben találja meg a főápoló...

– Jó, jó, majd máskor. Ha tudja, mit hova dugtak, voltaképpen mi baja?

– Mi bajom?! – sikította a Történész. – Nincs meg semmi, ebbe őrültem bele! Most még itt tárolják az egészet, a kórrajzokat, a konferenciák anyagát, az ápoltak alkotásait, a festményeket, a szobrokat... Még minden megvan! Hadd nézzem meg, doktor úr! Jöjjön a doktor úr is! Olyan volt a Lipót, amilyen, alapvetően borzasztó intézmény, egy fegyház, mint a tébolydák szerte Európában, de mindvégig voltak, akik emberségesen bántak a betegekkel, erőlködtek, harcoltak, és mégis bezárták! A modern Magyarország történetének része ez a százharminckilenc év, az archívum értéke pedig felbecsülhetetlen! És kidobták, tönkretették, elherdálták, még csak nem is politikai nyomásra, még csak nem is háborúban, hanem közönyből, hanyagságból, nemtörődömségből, békeidőben!

A végén annyira üvöltött, hogy Szabó doktor kénytelen volt behívni az ápolókat. Jól megverték, jól lekötözték, jól belegyömöszölték a hideg vizes kádba, úgyhogy a Történész csak napok múlva tudta folytatni a sirámait; kicsit csodálkozott, hogy Szabó doktor egyáltalán fogadta. T. Varga nem tudta, hogy a segédorvos úr cikket akar írni az atipikus betegeiről, és Kálmánkáé mellett ebbe a cikkbe az ő esetét is bele akarja venni.

– Az anyag egy részét – ecsetelte a Történész sötéten – az Országos (újabb nevén Nemzeti, hahaha!) Levéltárba vitték. Az 1954 és 1994 közötti anyag jelzetszáma XXVI-C-53, a ’45-’61 közötti anyagé XXVI-C-4, de ő, a Történész ezekbe se tudott belenézni, mert a levéltárat tíz évvel a Lipót felszámolása után, 2017-ben „átmeneti időre” bezárták, és nem tudni, mely dokumentumokat mely nyirkos, penészes, „átmeneti” tárolóhelyre

szállítottak bedobozolva. Dehogy épült meg a végleges tároló, dehogy épült meg az ideiglenes, már hogy épült volna meg! Az erre szánt összeget kihúzták, átcsoportosították vagy meg sem ítélték azok, akiknek ez lett volna a dolguk, akiket ezért fizettek az adófizetők pénzéből, a névtelen senkik, az arctalan, pimasz, pofátlan felelőtlenek; eltörölték a múltat! Nem lehet kutatni többé! Ezzel vége a magyar államnak, mit államnak, az államiságnak, az eszmének magának! És ezt a magyarok tették! Nem a török, nem a tatár, nem a német, nem az orosz, hanem a magyarok!

Boldogok a lelki szegények, gondolta Szabó doktor, hogy csak ez fáj nekik egy világháború után.

*

Ha nem a Történésszel lógott, Kálmánka bolyongott a kertben, le-leült egy padra, és hallgatta a többi bolondot, akiket a jó magaviseletükért kiengedtek.

Aki meggyógyult és nem volt hova mennie, annak a melléképületekben helyet szorítottak; amúgy is sokan laktak a kertészházban, a fészerekben és az ideiglenes tákolmányokban, családok generációi adták az ápolókat, a konyhásokat és a kertészeket az alapítás óta. A betegek azt mesélték, hogy Zsakó igazgató úr a nyilasok segítségével védte meg a Lipótot a németektől, akik kétszer is be akarták fészkelni magukat a főépületbe; meséltek az éhínségről, amit a háború és a felszabadulás hozott magával; itt minden második beteg éhen halt, mondták; az ápolók megerősítették; ’38-ban kétezer-kétszáz beteg volt még, és amikor tavaly a szovjetek miatt kiköltöztek, csak ezernégyszáz bolondot kellett elhelyezni. Szó volt róla, hogy a Lipótot végleg megszüntetik, és az ápoltakat tanyákra telepítik ki, mert a kihelyezettek közül egy se halt éhen a háború alatt. De azért jobb, hogy visszaköltözhettünk, vélekedtek az ápolók, akik bentlakóként nemzedékek óta csépelték a bolondokat, hol lennénk mi a Lipót nélkül, mehetnénk a gyárba.

A betegek vége-hossza nélkül erősítgették, hogy ők normálisak, csak hát a család, a kollégák, a barátok közös erővel, csellel, ármánnyal, erőszakkal bezáratták őket, hogy elszedjék a vagyonukat, a házukat, az állásukat, a találmányukat, az újításukat, a feleségüket, a férjüket; tessék megkérdezni bárkit, tíz emberből kilencet kényszerrel hoztak be. Olyan meggyőzően beszéltek, hogy Kálmánka úgy gondolta, mindaz igaz, amit mondanak, csak az orvosok nem hiszik el, akárcsak neki nem hiszik egyetlen szavát sem.

A felvonalazott teniszpályán a segédorvosok és a gazdasági csoport munkatársai fehér trikóba, fehér nadrágba és fehér zokniba öltözve ütögettek néha, főleg nőkkel a férfiak és férfiakkal a nők. A másfél méter mély, öt méter széles és tizenöt méter hosszú úszómedencében valamikor jókat lubickolhattak; a vaslétrával szemközt a kőbéka nem köpte a vizet. Kálmánka el-elnézegette a kőből faragott béka durva, mégis megnyerő vonásait, és miután látta, hogy mások beszélnek is hozzá, olykor-olykor ő is megszólította. A kőbéka nyájasan hallgatott. Ha jó volt az idő, Kálmánka le-lemászott a medence szélvédett aljára, és hanyatt fekve, elégedetten sóhajtozva sütkérezett a gyíkok társaságában.

Azok, akik nem elmebetegek voltak, csak idegbetegek, esténként a hajdani szökőkútnál gyülekeztek, száraz gallyakból tábortüzet raktak, és a repedezett medence betongyűrűjén üldögélve a vacsorára kapott szalonnát sütögették. Látniuk kellett volna az antiszemitáknak, hogyan falatoznak disznózsírt a szemiták, de nem látták. Elég nagy volt a medence ahhoz, hogy a tűz ne terjedjen át a fákra, a szalonnasütést Stief igazgató úr nem engedélyezte, de nem is tiltotta.

Esténként a moszkoviták is sütötték a szalonnát, a hideget fel se vették. Nem szívesen jöttek Magyarországra, de hát ukáz az ukáz, márpedig ha Sztálin elvtárs úgy látja, hogy az egykori hazájukban – vagy a szüleik születési helyén – nagyobb szükség van rájuk, mint a Szovjetunióban, akkor most is igaza van, mint mindig. A fiatalok nem beszéltek magyarul, vagy csak a konyhanyelvet, a Szovjetunióban orosz iskolába jártak; a szüleik féltek, hogy a csemetéiket megverik a vásott magyar kölkök, akiket elvakított a fasizmus, ezért nem járatták magyar iskolába őket. A moszkovita fiúk és lányok szerencsétlennek érezték magukat az idegen közegben, csak egymással álltak szóba, és unalmukban csak egymással kamatyoltak a kert zugaiban. Kálmánka vigyázott, hogy rájuk ne taposson, beléjük ne botoljon véletlenül.

Néha megkérdezték a deportálásból hazaevickélt zsidók a szovjetből jött zsidókat, milyen az élet a Szovjetunióban; azt felelték, hogy nem mondhatnak semmi rosszat.

– Hát a haláltáborokban hogy s mint folydogált az élet?

A deportáltak erre nem feleltek, a Mosonyi utcai toloncházat azonban, amely főkapitányságként is szolgált, annál inkább ócsárolták. Ugyanolyan tetvek és bolhák között találták magukat a fene nagy szabadságban, mint a

táborban, és higgyék el, hölgyeim és uraim, békében a tetvek jobban csípnek.

– Miért, Palesztinában jobb? Ott nincsenek tetvek?

– Ki beszél itt Palesztináról? Semmi közünk Palesztinához, mi magyarok vagyunk!

– Magyar a körülmetélt öregapja magának, hát még egy világháború sem volt elég, hogy észhez térjen? Hol magyar maga, áldja meg a magyarok istene, amikor magát kizárták a magyarságból, méghozzá úgy, hogy még maga is lássa!?

– Maga csak alijázzon nyugodtan, itt senkinek sem fog hiányozni! Vigye el magát a Kasztner Rezső!

– A Kasztner előszelektált a Mengelének, maga idióta!

– Nekem kiirtották az egész családomat!

– Maga viszont itt növeli a seggét, csak a száját jártatja, és eltartja a magyar állam! Legyen hálás érte!

– Magát meg sem ölték, pedig megérdemelte volna, hazaáruló!

– Magából a Zsidó Tanács beszél, kollaboráns!

– Menjen a hitközségbe, oda való!

– Majd a kommunisták rendet tesznek, ne féljen! Náluk nincsen se zsidó, se goj, náluk csak nemzetközi proletárok vannak!

– Lumpenek azok egytől egyig, és be fogják vezetni a lumpendiktatúrát, amit már a nyilasok is megpróbáltak, csak nem volt elég idejük!

Így évődtek naphosszat a magyarok, de abban mindenki egyetértett: a magyar zsidókért nem küldtek se különvonatot, se buszt, se teherautót se Ausztriába, se Csehországba; ők csak nézték irigyen, ahogy a többi nemzetek zsidait elszállítják, és aszalódtak a felszabadított táborukban tovább. Csak a lengyel zsidók jártak ugyanilyen rosszul, azokat se szarta le senki. Fel voltak már szabadulva, és elkapta őket a tífusz, a diftéria, a kolera, így vesztek oda sokan. Többüknek egy évébe is beletelt, amíg hazavergődött.

– Ha tudjuk, mi van itthon, dehogy jövünk haza, elmegyünk világgá!

– Menjen világgá most, sose késő!

– De azért a szocdem doktor, Vajda Ernő mégis kiment magukért Theresienstadtba, és hatezret visszahozott!

– Aztán Vas Zoltán zarándokolhatott ősszel Bécsbe, hogy a maradék is hazajöhessen! A többit elvitte a tífusz!

– Á, a nyilasokért ment ki, azokat hozta haza! Kellenek a nyilasok a komcsiknak, mert nincsenek elegen! Meg a hadifoglyok, Szálasi legényei! Nekik lett magyar szervezetük, őket támogatja a Nemzeti Segély, bezzeg a deportáltak özvegyei és gyerekei nem alakíthattak szervezetet, azt már nem támogatta a Nemzeti Segély!

– Megfúrták a kommunisták, azért!

– A nyilasok fúrták meg, akik ott csücsülnek minden állami hivatalban!

– Én mondom, hogy a kommunisták ellenezték! Nem akarnak zsidót látni Magyarországon! Minket se akarnak látni!

– Nekünk aztán nem volt érdemes hazajönnünk! De hát honnan tudtuk volna?!

– Károlyi Mihály is hazajött, aztán egy nyomorult pincelakást se utaltak ki neki; akkor maga mit akar?

– Minek tolta haza a képét? Szállodában kell laknia, ó jaj, szegény pára...

– Hova mehettünk volna?! Isztambulba?!

– Palesztinába, uram!

– Mintha az angolok örülnének nekünk! Nem engedik partra szállni a zsidókat, ott rohadnak Haifa előtt! A britek is csak nácik, mint a többi! Bombázták Auschwitzot? Nem bombázták! Ha csak egyszer megszórták volna a vasútvonalat, például ’44 nyarán, életben marad félmillió magyar zsidó!

– A szovjetek közelebb voltak, és ők se bombáztak! Sokba kerül a bomba, a zsidók senkinek sem érnek meg annyit.

– Ha tudom, hogy a családomból senki se jön vissza, én se jövök... Most már hova menjek? Itt rohadok a kápók között... Csak a kápók élték túl, maguk is mind kápók, nehogy azt higgyék, hogy nem tudom!

– Vigyék már a bolondok közé!

Valaki elmesélte a nyilasok által nyugatra vitt gépkocsik fogadását. A Bécsi úti vámnál 27 tűzoltókocsit, 28 személygépkocsit, 6 sebesültszállítót, 10 rendőrkocsit, 10 honvédségi szállítót és 5 autóbuszt lehetett megszámolni; nyolc nyilast is hazahoztak, ők is felvonultak a kocsikkal fegyelmezetten, zárt alakzatban, Benedek főparancsnokkal az élükön. Jelen volt egy amerikai követségi ember meg egy magyar pénzügyi államtitkár. Szép látvány volt, sajnálhatja, aki nem látta.

A Történész nem állhatta meg és elmagyarázta: a ’45. január 20-a előtt kihurcolt javakat a nyugati hatalmak azért nem adták vissza, mert azokat a

hivatalos, független magyar állam képviselői vitték ki, akár Horthy volt a kormányzó, akár Szálasi a nemzetvezető. Sok millió dollár, hát igen. Egész gyárakat szereltek le és vittek ki, a legmodernebb gépeket, például Weiss Manfrédék a legjobb gyártósoraikat is kivitték, úgyhogy nemcsak a saját személyükért fizettek a németeknek, amikor abba a bizonyos életmentő vonatba kerültek. És azért ’45. január 20. lett a határnap, mert az Ideiglenes Kormány akkor üzent hadat Hitlernek.

A második mondatánál már nem figyeltek, bolond ember, nem is biztos, hogy zsidó, bár nagyon úgy néz ki; mindegy, mit beszél az istenadta, itt vagyunk a Lipóton elvégre.

– Csak a tűzoltóautókat és a mentőkocsikat adták vissza, semmi mást – hajtogatta a Történész Kálmánkának. – Még most is szállítják ki Magyarországról jóvátétel fejében a legjobb gépeket, és viszik a fát, az élelmet, a legfinomabb termékeket... A nyugatiak nem engedtek el semmit... A csehek se adták vissza, amit a németek telepítettek tőlünk oda, a legmodernebb gyárainkat, pedig Rákosiék is kérték pár év múlva, amikor már mind a két ország a szocialista tábor része volt.

Kálmánka bólogatott.

– Tudod, ki az a Rákosi?

Kálmánka a fejét rázta. A Történész felsóhajtott. Elővett a belső zsebéből egy összehajtogatott újságoldalt.

– Szeptember elsején jelent meg a *Szabad Népben*.... Illyés Gyula ezt nyilatkozza:

„Személy szerint nagy öröm számomra Rákosi Mátyás egyénisége és barátsága. Rákosi temperamentuma megfelel a magyar nép természetének, s ha vele vagyok, soha nincsen olyan érzésem, hogy feszesen kellene viselkednem, vigyáznom kellene mondataim pontos fogalmazására... hiszen ezt a rokon temperamentumot érzi benne népünk is... A Kommunista Párt azon az úton halad, hogy valóban belegyökerezzék a legmélyebb magyar népi talajba.”

Kálmánka hümmögött.

– Tudod, ki az az Illyés Gyula?

– Nem tudom.

A Történész sóhajtott.

– Költő... És az a Losonczi Géza interjúvolta meg, akit tizenkét év múlva megöltek a börtönben... Éhségsztrájkolt, túltömték.

A Történész gondosan összehajtogatta a nagy méretű lapot, és visszacsúsztatta a belső zsebébe.

– Elrejtem egy fémládikába, elásom egy egészséges, nagy fa tövébe, három lépés északra, három lépés keletre, hátha meg tudom jegyezni... Olyan nincs, hogy semmire se emlékezzem ebből az egészből, miután meg fogok születni!

Kálmánka arra gondolt: ő sem emlékszik semmire, pedig lehet, hogy egykor ő is megfogadott valamit.

Amikor hónapok hányattatásai után végre hazaérkeztek, panaszolták a deportáltak, a toloncban helyezték el őket a tolvajok, a kurvák, a feketézők és a csavargók között. Volt lakásuk a zsidótörvények előtt, főbérlők voltak, nem volt tartozásuk, adót fizettek a jövedelmük után, és meg is próbálták visszaszerezni, amikor összeszedték magukat, de a rendelet úgy szól, hogy egyszobás lakást nem kell visszaadni, ha a keresztények ’38-ban vagy utána szerezték meg, a többszobás lakásokba pedig csak úgy költözhetnek vissza, ha az új lakók is bent maradnak; hát hogy mentek volna bele, hogy nyilasokkal lakjanak együtt! Így lettek hajléktalanokká. Azt is mondja a rendelet, hogy ha egyedül tér haza az üldözött, és a lakásában család lakik, akkor a családé a lakás.

– Persze hogy a nyilasok bejelentették az egész pereputtyukat, a zsidó meg csak áll, és volt lakása, nincs lakása! Ügyes!

– Nyújtottak be panaszt? Ha az elöljáró elutasította, még létezik a lakásügyi döntőbizottság!

– Igen, de tele van nyilasokkal, ha meg nem nyilasokkal, akkor horthystákkal, ha meg nem velük, akkor jobboldaliakkal, de mindenképpen antiszemitákkal, aki pedig közülük zsidó, az még rosszabb.

– 170 forintot keres egy segédfogalmazó a lakásosztályon, miközben a megélhetési minimum 187 forint! Úgy van kitalálva, hogy muszáj legyen korrumpálni őket!

– Jó, hát van a kerületi lakáselosztó, aztán van a Központi Lakáshivatal, és van a Népjóléti Minisztérium, meg a miniszter, Molnár Erik maga... Hozzá is lehet fellebbezni...

– Jobb, ha Benedek Jenőhöz fordulnak, ő a főosztályvezető. ..

– Kérem szépen, a deportáltakkal Millok Sándor miniszterelnökségi államtitkár elvtárs foglalkozik, illetve most már az a titulusa, hogy

hazahozatali kormánybiztos... Rég itthon van minden nyilas, kit akarnak még hazahozni?

– Á, a Millok most már velünk nem bajlódik, csak azokkal, akik még kint vannak... Folyton nyakatekerten nyilatkozik, rajta ne kapják valamilyen állításon, akár Horthy államtitkára is lehetne!

– Van a Házmegbízottak Testületének egy dörzsölt titkára, Lechner Dávid...

– Van olyan, hogy Elhagyott Javak Kormánybiztossága...

– Fontosabb a Házfelügyelők Központi Testülete...

– Forduljanak Erdei Ferenchez és Szakasits Árpádhoz, ők hozták létre a házmegbízotti rendszert!

– Kik azok a házmegbízottak?! Magánszemélyek, nem állnak állami alkalmazásban, nem büntethetők, mégis van hatalmuk! Bármelyik erőszakos alak megdumálja a lakókat, hogy szavazzanak rá, és megszavazzák! „Mögöttem állnak a kommunisták, mögöttem meg a kisgazdák, mögöttem viszont a szocdemek!”... Ez ám a demokrácia, a félelem demokráciája: megszavazzák, aztán jelentsen róluk jót, és hallgassa el, mit műveltek a háború alatt, hallgassa el, hogy a nyilasoktól kapták a lakást! Hazudja azt, hogy kibombázták őket! És amikor kijönnek a lakásnyomozók, a házmegbízottat keresik fel elsőként! És amit a kedves szomszédok meg a házmester mond, azt írják bele a nyomozólapba, és ezen az alapon hozza meg a hivatal a döntést! Azt hazudnak, amit csak akarnak!

– A zsidótól a lakását el lehetett venni, de mint zsidónak nem adják vissza, adjon be igénylést... Álljon sorba érte... A zsidó nem zsidó, hanem éppen olyan üldözött, mint az állítólagos baloldaliak... Minden össze van mosva!

– Elvileg eltörölték a zsidótörvényeket, gyönyörűen hangzik, de jogilag a mai napig nem vonták vissza! Amit elvettek a zsidótól, az el van véve!

– Olyan hatalma van a házmegbízottnak, mint a légóparancsnoknak volt...

– A házmesterek ma is a Belügynek jelentenek...

– De legalább ott most kommunisták ülnek...

– A Kommün alatt a házmesterek nem voltak még nyilasok, mert nem volt olyan! De ma?! A lakásigénylést a házmegbízott írja alá, az élelmiszerjegyeket a házmester osztja ki... Aki nem hízeleg nekik, aki nem kenyerezi le őket, azokat kilökik az utcára, és éhen vesznek... A

munkáspártok vezetői a legalja népségre támaszkodnak, akiket megrontott a fasizmus! Sunyi, pénzleső besúgók uralma, hát ilyen a demokrácia?! A lumpenek terrorja!

– Ahol szétesett a közigazgatás, ott a demokrácia is szemét.

– Világégés után meg kéne tisztulni! Eltakarítottuk a romokat, megszűnt az infláció, épülnek a hidak, újabb villamosjáratok indulnak, én pedig, ha lakni szeretnék, kenjek meg egy nyilast?! És ebben az összes demokratikus párt egyetért?! Csak azért, mert a Kommün alatt is így volt, és a Szovjetben is így van?

– Minek akar maga lakni, nem jó itt magának? Mindössze nyolcan-tízen vagyunk egy szobában! Összebújunk, melegítjük egymást...

– Kérem szépen, valami jó is van a rendeletben: aki a Vörös Hadsereg elől menekült, az nem kaphat lakást!

– Ugyan, kérem, bebizonyítják, hogy saját maguk elől menekültek, a nyilasok a nyilasok elől, és máris van lakásuk!

– Megírta a *Szabad Népben* Nemes György: jönnek vissza Nyugatról a nyilasok, és kiköltöztetik a zsidókat!

– Mondjon egyetlen ilyen esetet, de nevekkel, aljas rémhírterjesztő!

– Karácsonykor közölték a *Szabad Népben!*

– Mikor volt az?! Egyetlen ilyen esetet mondjon!

– Hölgyeim és uraim, nem a Lipót az egyetlen tébolyda, ahol zsidókat tárolnak, kisebb intézményekbe is bedugják őket.

– Őket? Nem minket?

– Nem mindegy? Zsidók.

– A toloncban, el kell ismerni, enni azért adtak, és kirabolni sem tudtak, mert nem maradt semmink!

– A Mosonyiban, uraim, jó, ha tetves szalmazsák jut az embernek. Az emeletes ágy pont olyan, mint itt a Lipóton, de ott ez az elegancia netovábbja a szakadt és kipúposodott sodronyával. Budi az udvaron, képzelhetik az urak és az elvtársak, mi folyik. Vízcsap a folyosó végén, víznyomás nincs, de ha mégis, akkor egész nap és egész éjjel csöpög, hogy be kell tőle hugyozni, a budi persze foglalt. Mindennapos az áramszünet, helyi rövidzárlat, kilóg a drót a falból, a gyertyákat lopkodják.

– A kurvák sivalkodását végképp nem lehet elviselni, rákezdik és nem bírják abbahagyni; ott minden nőnek, fiatalnak és öregnek egyaránt

rettenetes fejhangja van, bekerül és visít, szörnyű. A kurva ott kezdődik, uraim, hogy visítani kezd.

– A feketézők között, meg kell adni, akadnak úriemberek, csak hát most, hogy bevezették a forintot, meg vannak lőve, és azzal fenyegetőznek, hogy ki fognak vándorolni. Nem lenne jó, mert akkor nem lesz se dohány, se pia. Aranyért a toloncban is lehet kapni jugoszláv cigarettát és román pezsgőt. Isten tudja, honnét és mikor került ennyi Napóleon-arany Magyarországra, szerintem tiszta rézből hamisítják.

*

Dél volt, amikor az ápolók váratlanul nekiestek a kószáló bolondoknak, bunkósbottal, ólomnehezékű korbáccsal és bikacsökkel behajtották őket a zárt osztályra. Kálmánka és a Történész elhűlve nézte, hogyan csépelik, akit érnek; a kazánházba menekültek, magukra zárták az ajtót, füleltek és kushadtak.

– Hollós István doktor – suttogta a Történész –, akit a ’20-as évek végén rúgtak ki innét, mert zsidó, jövőre egy konferencián azt fogja mondani: „A tébolydában nem azért verik az embereket, mert szükséges, hanem mert olyanok verik, akiknek lelki alkatából ez következik.” Gartner Pál egyetemi magántanár pedig azt fogja mondani: „Minden társadalomnak olyan bűnözői vannak, amilyeneket megérdemel.”

Kushadtak még egy darabig, aztán kimerészkedtek, de gyorsan visszamenekültek, túl nagy volt a jövés-menés. Elterjedt, hogy a főkapitány jön látogatóba, látni akarja, hogy élnek, mint élnek a Szovjetunióból hazatért elvtársak és elvtársnők.

Csak nem költözik vissza a szovjet főparancsnokság?

Futkosás, zűrzavar.

– Az előző igazgatót ’45 januárjában függesztették fel – suttogta a Történész. – Azzal vádolták, hogy nem lépett közbe, amikor a nyilasok meg-meglátogatták, és megittak és felzabáltak mindent. Lerohadt a fűtés, nem volt villany... De hát honnan lett volna? Zsidót vagy kommunistát nem vittek el, mert nem volt a Lipóton egy sem; bolondok lettek volna éhen veszni a bolondok között. Azzal is vádolták, hogy nem látott el tizenhárom sebesült szovjet katonát; vagy igaz, vagy nem. Júniusban nyugdíjazták; egy év múlva elvették a nyugdíját; mégis állást kapott az Orvostörténeti Könyvtárban, és éldegélt még húsz évet... Igazolták is, meg nem is, végül békén hagyták.

Odakintről trappolás, hangok.

– Az lehetett a baj – fogta még halkabbra a süketen kongó alagsorban –, hogy az igazgató úrnak valószínűleg volt egy azonos nevű fia vagy unokaöccse, aki nyilas ifivezető lett. Találtam olyan adatot, hogy bizonyos Kovarcz Emillel együtt ’44. december 24-én riadóztatta a Lipótnál beásott budai egyetemista rohamzászlóaljat, hogy a szovjet áttörés miatt hagyják el a fővárost. Jól tették, hogy elkerülték a vérontást, puskalövés nélkül szabadult fel a Lipót, de mégsem szerencsés, ha nyilas a gyerek.

– Stief Sándor, a mi kedves, álmatag professzorunk – szőtte tovább a Történész – a szovjetektől szerzett ételt, villanyszerelőt, csőszerelőt, ablakost, asztalost, kőművest, más módon nem lehetett szakemberhez jutni; új ápolókat szerződtetett, és már-már normalizálta a helyzetet, amikor július 28-án ukmukfukk beköltözött a Lipótra a szovjet főparancsnokság Tolbuhin marsall hadsereg-főparancsnokkal és Zamercev tábornokkal, Budapest parancsnokával az élén.

– A kiköltözésre adtak három napot. Kétszázötven ápoltat lóhalálában a romos tatai Esterházy-kastélyba szállítottak, a helyrepofozását ezután kezdték el. Több mint ezer beteget megpróbáltak családoknál elhelyezni vidéken; az ellátásukért sokkal kevesebbet tudtak fizetni, mint a háború előtt, úgyhogy több száz bolondnak nyoma veszett. Nyolcvan protekciós beteget a János Kórházba vittek.

– Stief az üres svábhegyi Nagyszállóba került százötven beteggel. ’27-ben épült, ’44. március 19. után német laktanya lett; ’47-ben a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete kaparintotta meg, jól fizető kuncsaftoknak szerveztek nyaralást. A biztosítók államosítása után lett tüdőszanatórium, amikor pedig a tébécé visszaszorult, a hármas belklinika költözött bele. 1998-ban kiürítették, és úgy maradt; lassanként kifosztották, noha az eredeti szecessziós faborítás és a mozaikok valamely hanyagság folytán még évtizedekig nem voltak teljesen ellopva. A spekulánsok türelmesebben vártak a licitálással, mint az állami hivatalnokok gondolták, hadd menjen az ára még lejjebb.

– Így rohad le minden, így válik a földdel egyenlővé! – kiáltotta a Történész. – Bárcsak magyar kézre ne került volna soha ez az ország!

– Stief - folytatta – hat hete költözött vissza a Lipótra, de nem nagyon örülhetett, mert a „Menekült Otthon” rázúdította a hajléktalan zsidókat. „A helyi harcok civil és katonai áldozatainak, a környékről kibombázott

lakosoknak” nevezik őket egyesek, akiknek van pofájuk, és történésznek mondják magukat – másfél évvel a háború után miféle helyi harcokra tetszenek gondolni, kérem tisztelettel?! Így tetszenek a történetből kiradírozni a hazatért zsidókat! Stief a moszkovitákat is a nyakába kapta, akik nem annyira fontos elvtársak, hogy rögtön lakást kapjanak. A betegek a Jánosból és a svábhegyi szanatóriumból jöttek, az ágyakat is onnét hozták. Stief még tavaly megszüntette a penzióosztályt, ahol különleges ellátás volt biztosítva a gazdagoknak: szalon járt a nőknek, társalgó az uraknak; ezek a lakosztályok jutottak Tolbuhinnak, Zamercevnek és a főtiszteknek. Stief dicséretesen demokratikusan felszámolta az első-, másod- és harmadosztályú betegekre való felosztást: most már egyformán kapnak csajkát, hideg vizes pakolást, hálós ágyat, lekötözést, kényszerzubbonyt, verést, Paraldehid kanalas nyugatot és kés-villa helyett is kanalat a tébécések, az alkoholisták, a harmadik stádiumú szifiliszesek, a depressziósok, a skizofrének, a hisztériások és valamennyien.

*

Stief Sándor megbízott igazgató azt tudakolta a főkapitány látogatását előkészítő detektívektől, hogy ő most már mit csináljon.

– Ne csináljon semmit, zárja el a bolondokat.

– El lesznek zárva.

– Zárja el őket még jobban. Az egyenruhás és civil ruhás rendőröket és nyomozókat pedig engedje be. A kék karszalagos urakat különösen, náluk is lesz fegyver.

– Igen; és?

– Felverünk a kertben egy katonai sátrat, estére 10-11 fok várható futó záporral. Hozasson ki foteleket, székeket és padokat a fűbe, az altábornagy úr fotelben szeret ülni. A moszkvaiak ülhetnek a székekre, a többiek, a nem bolondok, a zsidók, üljenek a padokra vagy a fűbe. Hozunk magunkkal egy generátort a mikrofonnak. Huzal van? Nincs? Hozunk. Legyen bor, pálinka, vodka és whisky.

– Azt is hozzanak, nekünk nincs.

– Ej, micsoda lepra hely! Hozunk.

– Hozzanak fotelt is, nekünk nincsen.

– Hozunk.

– Padokat is hozzanak, nekünk nincsen. Székünk is alig van.

– Hova tették? Eltüzelték?!

– Elvitték a... Elvitték a nyilasok.

– Itt se lennék elmebeteg! - kiáltotta a civil ruhás, és a társaival elindult, hogy szétnézzen a kertben, és a szöges botjával végigszurkálja a bokrokat.

Stief Sándor igazgató úr éveken át ironikus mosollyal az ajkán, gyomorfájdalomra, bőrszárazságra és hőhullámra panaszkodva üldögélt az első emeleti, óriási teraszra néző panorámás szobájában naphosszat, a titkárnőjét és a beosztottjait nem fogadta, a vizitekről elfeledkezett, a magyar elmegyógyászat történetét írta. Szép, mondogatták, hogy a bolondokat gyógyítva beleőrült a tébolydába. Nélküle tartották meg a vizitet, aminek a bolondoknál sok értelme nem volt, és a főorvosok látták el minden kötelezettségét.

Vörös drapériát pakoltak le a katonai teherautóról, valamint Lenin-képet és Sztálin-képet, meg virágokat. A szabadtéri színpad nem volt jó állapotban, az üléssorok padjait eltüzelték, de a dobogót sikerült vízszintesbe hozni. A hosszú lepelbe burkolódzó, törékeny, fázékony, élemedő énekesnő belebúgott a mikrofonba. A pianínót szállító kisteherautó felpöfögött a színpadig, még szerencse, hogy a füvet nem nyírta a kertész, nem volt rá ideje, egész családjával együtt feketefuvarozással foglalkozott, úgyhogy nem is fű volt az, hanem sűrű gyom, nem kár érte.

A sátrat tíz perc alatt felverték, a kiskatonákat a hadseregtől kérték kölcsön. A sátor nagy volt és zöld, két szemközti lapját felhajtották, át lehetett látni.

Összegyűltek a rácsos ablakoknál a bolondok, és kandikáltak kifelé. A moszkovitákat sürgősen megnyírták és megborotválták; akinek nem volt cipője, annak papucsot kerítettek. A közmunkáról még nem tért haza vagy hatszáz deportált, otthon maradt körülbelül kétszáz maródi vagy szimuláns, őket lehajtották a kertbe. Nem maradt idő, hogy őket is megnyírják; bámulták a moszkoviták a deportáltakat és viszont, a deportáltak vigyorogtak, most hát nem ők a kopaszok.

Aztán megjött a főkapitány a sleppel. Felhördülés. Magas, jóképű, fiatalos mozgású középkorú ember, deli szép szál legény, egy igazi úr, akár Horthy testőrtisztje is lehetne. Sok tiszt és civil kísérte. Elébe vonszolták az igazgató főorvost. Kezet fogtak. Sajtos, fényképész nem volt jelen, hírzárlat. A sátorba kísérték őket. Az orvosok a fehér köpenyüket lapogatták a sátor mellett.

– Ki a főkapitány? – érdeklődött Kálmánka odakint.

– Jelen pillanatban még nem tudom – vallotta be a Történész szégyenkezve.

Egy tiszt fellépett a dobogóra, beleszólt a mikrofonba, erre mindenki felpattant és énekelni kezdett. Kálmánka és a Történész fülelt.

„Wacht auf, Verdammte dieser Erde, die stets man noch zum Hungern zwingt", énekelte a főkapitány. A többiek: „Föl, föl, ti rabjai a földnek, föl, föl, te éhes proletár!” „Arriba parias de la Tierra”, hallatszott a moszkoviták közül. Mások így énekelték: „Vsztavaj, proklatyiem zaklejmjonnüj”.

– A háború végéig ez volt a Szovjetunió himnusza! – mondta a Történész büszkén. – Az Internacionálé!

A főkapitány lépett a mikrofonhoz.

– Erőt, egészséget, magyarok! – kiáltotta.

A tisztek ezt kiáltották:

– Erőt, egészséget, altábornagy úr!

– Szabadság! – kiáltotta a főkapitány.

– Szabadság! – kiáltották a tisztek és a moszkoviták közül páran.

Akkor aztán a főkapitány erős szavakkal éltette a szabadságot, a felszabadító Vörös Hadsereget, Sztálin elvtársat, a világbéke őrét, Molotov elvtársat, Guszev elvtársat és Pervomajszkij elvtársat, akik a párizsi békekötés előkészítése során Magyarország érdekeit képviselik az imperialistákkal szemben, továbbá Zamercev tábornok elvtársat, a szovjet hadsereg budapesti főparancsnokát, valamint a Magyar Kommunista Pártot, Rákosi Mátyás elvtársat, Gerő Ernő elvtársat, Nagy Imre elvtársat, Kádár János elvtársat, Farkas Mihály elvtársat, Rajk elvtársat, Révai elvtársat, Kossa elvtársat; őket választotta be a Politikai Bizottságba az MKP III. kongresszusa két hete.

Minden név után taps.

Éljen!

– A múlt héten választották meg a Vasas elnökévé Kádárt! – suttogta a Történész. – Az elnökségben szinte a teljes Politikai Bizottság benne van!

Kálmánka bólogatott. Nem tudta, mi az, hogy Vasas.

– Éljen az MKP mind a hatszázötvenezer tagja!

– Éljen!

– Közülük 42 százalék munkás, éljenek!

– Éljen!

– 40 százalék kisbirtokos paraszt!

– Éljen!
– Harmincegyezer elvtárs értelmiségi vagy kisiparos vagy kiskereskedő!
– Éljen!
Akkor aztán a főkapitány közölte, hogy személyesen akart meggyőződni, jól vannak-e a Szovjetunióból hazatért elvtársak.
– Jól vagyunk!
– Nagy feladat vár rátok, fiúk és lányok, öregek és fiatalok, fel kell építenünk a szabad Magyarországot, ezért jöttetek haza! Azzal küldött titeket haza a nagy Sztálin, hogy harcoljatok a békéért, a szabadságért, a boldogságért, a hazátokért! Fogtok érte harcolni?
– Fogunk!
– Esküsztök rá?
– Esküszünk!
A szemek csillogtak; odafent az ablakok mögött a bolondok elérzékenyültek.
Akkor a főkapitány lelépett a dobogóról, és elvegyült a moszkoviták között. Körülvették, a kezét szorongatták.
Végigsöpört a sorokon: Münnich elvtárs! Münnich elvtárs!
– Lehetetlen! – kiáltotta a Történész. – Münnich Ferenc nem ilyen!
A főkapitány észrevett egy sötétbarna, hullámos hajú sovány fiatalembert, a homlokán kopaszodott, vékony orrának a cimpája visszakanyarodott, a szemöldökei majdnem összeértek, szeme álmatag.
– Te vagy az, Karcsikám? – a főkapitány rávert az ifjú vállára.
– Eto ja, daragoj Franc Eduardovics! – válaszolta Karcsi boldogan.
– Pa vengerszki jiscsó nye gavaris?
– Paká nye gavarjú. Toljko pa kitajszki.
– Pa kitajszki?
– Da. Ja bül sztugyent kitajszkovo jazika na Vüzsej Skole Vasztocsnüh Jazikov.
– Malagyec! - mondta a főkapitány, és a kíséretéhez fordult. – Karcsi édesapját mellőlem lőtték ki Spanyolországban a legelső ütközet legelső percében, elő se tudta rántani a fegyverét. Az emberiség szabadságáért halt hősi halált!
– Éljen!
– Karcsi kínaiul tanult a keleti nyelvek főiskoláján. Sztálin elvtárs hazaküldte, hogy építse a békés, boldog Magyarországot! Amint Kína

szocialista országgá válik, Karcsit Pekingbe küldjük, hogy a népi demokratikus Magyarországot, mert az lesz a mi hazánk is, méltóképpen képviselje!

Azzal megölelte a fiatalembert, aki a szavait nem értette ugyan, mégis elsírta magát. A moszkoviták éljeneztek és tapsoltak.

Ekkor innivalót hoztak, megjelent a cigánybanda, kínálták Münnich elvtársat, a tiszteket meg a moszkovitákat, a deportáltak csak néztek. A cigánybanda felpattant a dobogóra, egyikük törökülésbe ült, az ölébe vette a cimbalmot, és rázendítettek. Münnich elvtárs emelte poharát, és énekelni kezdett. És énekelt Münnich elvtárs a cigányok kíséretével népdalokat és műdalokat egészen addig, amíg meg nem jelent estélyi ruhában az énekesnő.

– Vilmácska, Vilmácska, jaj, de kedves magától, hogy eljött! – kiáltotta Münnich elvtárs; odarohant, és megcsókolta a nő uszályának szegélyét.

– Tényleg Münnich Ferenc a főkapitány, az ő szeretője volt Medgyaszay Vilma! – visította a Történész Kálmánka fülébe. – Színháza is van a Vilmácskának, Jókai utca 10.!

Az énekesnő pajzán sanzonokat adott elő a vijjogón repedezett hangocskáján, némelyiket franciául; lehet, hogy maga Somogyi Kálmán kísérte, a Medgyaszay Színház társigazgatója. Húsz méterre már semmit sem lehetett hallani, mert a pianínó nem volt kihangosítva, de így is jól szórakozott mindenki; a bolondok az ablakokban tolongtak, és vihogtak bolondul.

– Daliás ember a mi főkapitányunk – mondogatták –, mintha nem is kommunista lenne, hanem becsületes keresztény.

– Azért neveznek el róla utcát – suttogta a Történész –, amit persze vissza fognak nevezni, mert ’56. október végén elárulja a legjobb moszkvai barátját, Nagy Imrét, a másik NKVD-s tisztet... Amikor Nagy Imrét ’58-ban kivégzik, Münnich épp miniszterelnök... A legszebb, amit ’56-ról olvastam: hozzák a szovjetek november 7-én Kádárt, kísérik fel a Parlament lépcsőjén; bentről kivezetik Kádár feleségét, Tamáska Máriát, aki nekiesik a férjének, és ezt üvölti: „Már megint mit műveltél, te szemét!” – mire a kandi szemek elől a szovjetek és a magyarok gyorsan betuszkolják őket a Parlamentbe...

Kálmánka aludt.

A Történész elsuttogott meséit ezúttal sem hallotta senki, úgyhogy nem ekkor verték meg, hanem később.

Megírta ugyanis a *Szabad Nép,* hogy kivégezték a náci főbűnösöket.

– Kevés, kevés, kevés! – vélekedtek a Lipóton.

– Sok tízezer, sok százezer, sok millió nácit kéne kivégezni, nem pedig tízet! Ha már az a Woods nevű texasi őrmester kétszázkilencven háborús bűnöst fel bírt akasztani, mibe kerülne neki, hogy még néhányat fellógasson?! Göring öngyilkos lett, ciánkapszula, hát persze. A palacsintában csempészték be a cellájába, vagy a köldökébe rejtette, a hája alá. A főnácikat etették, itatták, krumplisalátát, mártást, fekete kenyeret és teát kaptak az utolsó vacsorára. Milyen mártást? Nem mindegy, hogy milyen mártást?! És mennyi kenyeret? Nekik biztosan több jutott, mint minekünk, a németek nem lopnak úgy, mint nálunk a minisztériumban meg a konyhán!

– Horthy Miklóst szintén fel kellett volna akasztani, Nürnbergben lett volna a helye!

A Történész nem állta meg, kimondta:

– Horthyt Sztálin védte meg.

– Hogyhogy Sztálin?! Mi az, hogy Sztálin?! Még hogy Sztálin! A nagy Sztálin, a mi felszabadítónk?! Aki felszabadította a fél világot? Hát nem Horthy csendőrsége fogdosott össze és fosztott ki minket, és ölette le az apánkat, az anyánkat, és lökött minket a németek kezébe, mielőtt a marhavagonok a magyar területet elhagyták?! Hatszázezer ártatlan zsidó halála szárad a lelkén, és teméntelen szenvedés! Hát nem Horthy küldött halálba a Donhoz kétszázezer magyar katonát?! Majdnem mind odaveszett! Horthy tömeggyilkos háborús bűnös, még hogy Sztálin védte volna meg?!

Zúgás. A Történész túlkiabálta:

– Sztálint nem érdekelte, milyen államforma lesz Magyarországon, amit a jaltai egyezmény neki juttatott! Egyáltalán nem volt biztos, hogy a kommunisták kerülnek hatalomra! Sztálin, ha úgy alakul, akár Horthyt is kinevezte volna magyar köztársasági elnöknek! A Szovjetuniónak az ausztriai csapataihoz kellett az összeköttetés, ez a lényeg, és mindegy, milyen a rendszer Magyarországon! Rákosiék épp ezekben a napokban alázatosan könyörögnek, mondják már meg Moszkvából, mitévők legyenek, mert maguktól nem tudják... Sztálin nem állt szóba a magyar kommunistákkal! Magyarország olyan kicsi, hogy észre se lehet venni!...

Rákosiék rettegtek, hogy Sztálin Horthyt hozza a nyakukra, a választást elvesztették, és a következőt is el fogják veszteni, hiába csalnak...

Nem szép dolog elmebeteget agyonverni, akármit fecseg is; ha itt rohad a Lipóton, nyilván nem beszámítható; de hát történnek nem túl szép dolgok az életben. Az egetverő ricsajra ápolók loholtak oda lihegve, és az utolsó pillanatban mentették meg a Történészt. Kálmánka dermedten állt, de a tömeggel szemben úgysem tehetett volna semmit. A Történésznek minden egyes csontja össze volt törve, minden négyzetmilliméternyi felület kék-zöld lett a testén, csoda, hogy tizennégy évvel később mégis meg tudott születni. Azt a tanulságot vonta le a kórházban keserűen, hogy minden korszak sokkal nehezebb volt, mint utólag gondolná az ember. Fel is akarta jegyezni, de minden porcikája be volt gipszelve, nem tudta megfogni a tollat, és mire tizennégy év múlva megszületett, ezt is elfelejtette.

A főkapitány látogatása sokáig foglalkoztatta a lelkeket.

– Münnich elvtárs remek elvtárs, dandárparancsnok volt Spanyolországban, a 11. nemzetközi brigádé! Ő vezette a szlovák nemzeti felkelés partizánosztagait!

– Magával Rákosi elvtárssal is ült egy cellában!

– De nem, mert Vas Zoltán ült vele a Csillagban tizenhat évet!

– De a Tanácsköztársaság leverése után Münnich elvtárs is ült Rákosival! És Tomszkban összebarátkozott Kun Bélával!

– Éljen Rákosi!

– Éljen a Párt!

– Éljen Vas Zoltán, Budapest megmentője!

– Éljen Rákosi!

– Éljen Rajk!

– Éljen a Párt!

Így skandáltak, így lelkesedtek, aztán börtönbe csukták egymást, felkeltek, leverték, megbosszulták, elsumákolták, elfelejtették, újrakezdték.

Az örvény újból felragadta Kálmánkát, és vitte, vitte, vitte, akár egy griffmadár, amíg le nem csapta a jövőben, hogy ő is megszülessék.

*

Gyalogolt Kálmánka, stoppolt, kéregetett, élelmiszerboltokban el-elcsent ezt-azt, és azon vette észre magát, hogy Magyarország felé közeledik. Eszébe ötlött, mi lenne, ha hazamenne, amúgy is rég járt otthon, végre kipihenhetné magát, és ha megint börtönbe csukják, ott is pihenhet.

Átvergődött a háromszoros szögesdróton, az aknákat fémkeresővel derítette fel. A szerszámot egy felrobbant kolléga dermedt kezéből szedte ki a második és harmadik szögesdrót között, a rossz magyarsággal írt használati utasítás rá volt ragasztva a detektor oldalára. Maga előtt pásztázva az elmés szerkezettel lóugrásban, táncos lábbal kelt át a mezőn, a szögesdrótot pedig kutyamód ásva alulról kerülte meg.

Amikor átért, rávetették magukat a valódi kutyák, amelyek az európai irányelveket követve fogvédőt viseltek. A határvadászok jól megverték Kálmánkát a szögesdrót virgáccsal, hogy soha többé eszébe ne jusson a haza határát sértegetni, és egy fémkonténerbe zárták, mindkét kezét egy vasrúdhoz bilincselvén. Voltak már a konténerben hatan, abból öten mulatságosan kifacsart pózban lógtak a rúdhoz bilincselve, és egyáltalán nem éltek. A hatodik, egy meghatározhatatlan korú, ágyékkötőt és a bőrét lyuggató bordákat viselő egyén szívélyesen üdvözölte, és felhívta a figyelmét, hogy miután itt sem enni, sem inni nem adnak, ajánlatos, ha megtanulja a bőrön át való vízfelvétel technikáját, különben kiszárad, és úgy hal meg, mint a mellékelt öt fő. Ezt az ivási technikát a Himalájában lehet elsajátítani, ahol a nyolcezer méteres hegyekben a hó kivételével nincs víz, és nem is lehet a vízszintig leásni, mert nyolcezer méter mély lyukat nem lehet a sziklába vájni, pedig annyit kéne, és az még csak a tengervízszint, a talajvíz pedig annál is lejjebb van néhány tucat méterrel, hát még a tiszta forrásvíz szintje. Ilyen mutatványra csak a kínaiak lennének képesek: fejjel lefelé lógatnának be egy embert a félméteres kútkezdeménybe, aki vájja, vájja a sziklát, majd a következőt, aki tartja a lábát, és az előző tartó vájja, majd a harmadikat, aki a második lábát tartja, aki vájja, és így tovább, vagy hat és félezer kínai fejjel lefelé lógva, egymást tartva és vájva étlen-szomjan vagy kétezer éven át. A következő évezred elejére biztosan lejutnának a talajvízig, és aztán még lejjebb, hogy tiszta forrásból, tiszta forrásból. De a kínaiak nem ásnak, van nekik sok egyéb dolguk, például a levegőt szennyezik. Elolvad ugyan a hó néha, amire a szomjazók hónapokig várnak, de a szikrázó napsütésben azonnal elpárolog, ezért a helyiek ott a Himaláján valamennyien áttértek a bőrön át való folyadékfelvételre.

– Bölcs emberek – mondta a bőrlyuggató bordájú illető – már sok évezrede sejtik: ha a bőrön át a nedvesség el tud távozni izzadság formájában, akkor oda be is tud hatolni kívülről, csak nyitottnak kell lenni

lelkileg. A kipárolgás ellentéte a bepárolgás, a nedvesség útját pedig mi egyébbel, mint meditációval lehet szabaddá tenni. Nem árt tudni a varázsszavakat, különben a módszer nem működik. Szerencsére a varázsszavak egytől egyig magyarok. A jó kiejtés nagyon fontos, például a „kösöntyű” szó csak jól kiejtve hat, a „kesentye” kimondásával nem érünk semmit.

A különös, száraz alak a Mennyemanna névre hallgatott, és bár néhány magánhangzót furán ejtett, jól beszélt magyarul. Amíg szabad volt a keze, rovásírásos feljegyzéseket készített a módszeréről, azokat az őrök elvitték, és jó pénzért árulták. Mennyemanna sok varázsigére tanította meg Kálmánkát, aki nagyon szomjas volt, mert az őrök napokig feléjük se néztek, ők pedig ott rogyadoztak függőben a mocskukban, és csak pillanatokra tudtak elaludni.

– Az őrök nem gonoszságból hanyagolnak el minket – szólt Mennyemanna –, az emberről rosszat feltételezni csúf dolog. Az őrök a következő okokból nem látnak el minket: 1. elfelejtették, hogy ma még nem kaptunk semmit; 2. kirúgták őket, és még nem vettek fel mást a helyükre; 3. odébbálltak jobb munkát keresni; 4. nem értek ide időre, késett a busz, és akkor már inkább be se jönnek, akár megjön később a busz, akár nem; 5. a sofőr tegnap nősült, és a násznép mindent megevett és megivott; 6. a sofőr öngyilkos lett; 7. időjárási fronttól szenvednek; 8. rossz minőségű az ellátmány, amit a foglyok kapnak, és az őrök emiatt annyira szégyellik magukat, hogy nem is adják oda; 9. az őrök szégyellik, hogy ilyen embertelenül bánnak emberekkel; 10. az őrök elfelejtették, hogy embereket tárolnak a konténerekben.

A hullák oszlásnak indultak, Kálmánka kényelmetlenül érezte magát, mert nem tudta befogni az orrát.

Mennyemanna elmesélte, hogy ő tibeti magyar, az egykor elveszett magyar törzsek utolsó leszármazottainak egyike, és maga is meglepődött élete derekán, amikor váratlanul kiderült, hogy a Tibetben is ritka anyanyelvén Európában sok millióan értenek; ezt az ő ötszázhatvanhárom fős hegyi törzse nem tudta. Igaz, különös nyelvjárás volt az övék, búza helyett bejzát, répa helyett rejpát ejtettek, Isten helyett pedig Egysemről tudtak, ettől eltekintve azonban mindent úgy mondtak, mint az európai magyarok. Nem győzött ezen csodálkozni egyszer egy magyar karateedző, aki úgy érkezett oda a kis hegyi falujukba, hogy eltévesztette a földrészt,

eredetileg ugyanis Óceániába hívták. Miután tudtak vele beszélni, gyorsan kiházasították, most is ott él Tibetben, és echte tibeti magyar lett belőle.

Kálmánka felsírt, amikor észlelte, hogy Mennyemanna kilehelte a lelkét szerényen, halkan, finoman, amilyen a személye is volt. Mennyemanna büszke lehetett volna a tanítványára, ha megéri, mert felülmúlta a mesterét. Kálmánka úgy megtanulta a bőrivást, hogy egyedül ő nem halt szomjan abban a konténerben, amelyben addigra oxigén se maradt egy szál sem.

Az őrök zavarba estek, amikor kinyitották a konténert, és le akarták öldösni az életben maradottakat: az egyedüli élő, Kálmánka összeszedte minden erejét, csonttá fogyott karját kirántotta a bilincsből, és elfutott. Lőttek utána, de annyira cérnavékony lett, hogy nem bírták eltalálni.

A konténert aztán tessék-lássék fertőtlenítették, és ismét üzembe helyezték. Akkor már Kálmánka messze járt.

Azért kellett márpedig a rengeteg karcer, köztük a stadionok öltözői, a kiszivattyúzott úszómedencék és hasonlók, mert túl nagy volt az országban a nyugalom. A Király – hogy ez még Karabély Karcsi volt-e, vagy más, azt Kálmánka sose tudta meg – országszerte demonstrációkat szerveztetett. A tüntetők fele rászedett, derék, csalódott emberekből állt, a másik fele – a titkosszolgák kimutatása szerint 53,2 százaléka – teljesítménybérben dolgozó provokátorokból. Olyan jelszavak alatt vonultak, mint „Elég volt a sokból!”, „Ami sok, az sok!”, „Vesszenek a vesztünkre törők!” és hasonlók. A provokátorok mindenféle éghető anyagot cipeltek magukkal, a szurokba mártott szalma vált be a leginkább, az előre csomagolt kisebb-nagyobb bálákat a helyszínen meggyújtva a földszintes házak tetejére szerették hajigálni. A börtönök tele voltak, a szükségbörtönök is megteltek, aztán pár hét múlva kiengedték, aki életben maradt; a konténereket az újabb hullák után ismét fertőtleníteni kellett. Akkoriban komoly nemzetközi karriert futott be egy eredeti találmány, a mobilbörtön; előnye az volt, hogy motort nem kellett hozzá használni. Kerékpárvázhoz hegesztették a háromkerekű kabint, amelyben négy normál méretű – vagy öt sovány – rab is elfért. A tandemet egymás mögött ülő két-két felfegyverzett civil ruhás alkalmi börtönőr hajtotta négyóránkénti váltásban. A riksabörtön sík terepen vált be igazán. A hegyvidéki használatra lanovkakötélre szerelt változata nem váltotta be a reményeket, mert a szintén motor nélkül üzemelő kurblit egyszerre öten sem tudták a megfelelő iramban tekerni, hiába kaptak tekerési pótlékot. Az elmélet szerint azért kellett a mobilbörtönöket állandó

mozgásban tartani, hogy az ellenség meg ne neszelje, hol vannak éppen, és emiatt ne tudjon támadást indítani ellenük; a valóságban a munkanélküliség csökkentésére használták, a riksabörtönt négy közmunkás közmunkabérért hajtotta, és egyenruhát sem kellett nekik adni, tekerhettek a saját gönceikben.

Kálmánka tehát elszaladt, és annyi esze volt már, hogy nyugatnak. A fél kilométer széles senkiföldjén számtalanszor taposott ugyan aknára, de annyira könnyű lett az éhezésben, hogy a gyújtószerkezetek nem érzékelték a súlyát.

*

Sokévnyi hányattatás után Kálmánka ismét megérkezett Magyarországra.

A határt arról lehetett felismerni, hogy rengeteg hulladékból, törött deszkából, bádoglemezekből készült tákolmány állt a piros-fehér csíkos sorompó mögött a magyar oldalon, és a kifőzdékben mindenféle szirszart árultak. A sorompó fölött drónok zizegtek fejmagasságban sok kilométer szélességben, és aki a sorompó mellett akart áthatolni, azt lefejezték, úgyhogy nem volt szükség aknamezőre.

Egy rozoga, széllel bélelt, egykor sárga épület dülöngélt a közelben, az állomásépület. A helységnévtábla első betűi leestek, annyi maradt, hogy SHALOM. Rémlett Kálmánkának, mintha Amerikában már látta vagy hallotta volna ezt a szót, de nem tudott visszaemlékezni, hogy mikor és hol.

A szkafanderesek megmotozták, nem találtak nála az égvilágon semmit, iratot sem, de nem is kértek. A gégemikrofonjukon át udvariasan felhívták a figyelmét, hogy a bódésoron nagyon olcsón miniatűr Geiger-Müller-számláló kapható. Aláírattak vele egy papírt, hogy a számláló létezésére felhívták a figyelmét. Kálmánka nem tanult fizikát, de ha tanul is, rég elfelejtette volna. A papírt aláírta, és belépett Magyarországra.

A bódésor előtt egy cigány csatlakozott hozzá, és megmutatta neki a karjait, a könyökéig kiütések borították, a nagyobbacskákról kiderült, hogy órák. Ő olcsóbban adja, mint a bódékban, mert neki nem kell helypénzt fizetnie.

– Ezek az okosórák annyira okosak – dicsekedett a cigány –, hogy az időt nem is mutatják, csak ketyegnek!

Egy másik cigány csatlakozott hozzájuk, ő pihekönnyű esőkabátokat árult.

– Csak látszólag esőkabátok! – mondta ez a másik cigány. – Ezek szupervékony ólomköpenyek, a sugárzást több száz százalékig kivédik!

Ő is állította, hogy olcsóbban adja, mint a bódésoron kapható.

Kálmánka lerázta őket, és körülnézett, hol lehetne vonatra vagy buszra szállni, de a vasútállomás ablakai üresen tátongtak, a jegypénztárnak a felirata sem volt már meg, a menetrend helyén rozsdás, olvashatatlan táblák lógtak, a buszmegállóban pedig nem volt menetrend.

– Gyalog, ecsém, gyalog! - szólt egy sárga bajszú parasztember, akiről lerítt, hogy kocsmát keres, de hát nem volt kocsma a közelben.

Kálmánka tudta, hogy neki kelet felé kell indulnia, úgyhogy elindult a délutáni nappal ellenkező irányba. Komótosan ballagott: nem időre várták, nem is várták semmikorra, mert bármikor érkezik is, nagy lesz otthon az öröm. Örülni fognak a szülei, kiváltképpen pedig Julish, aki biztosan várja friss meleg pogácsával, áttetsző selyemköpenykében. Olyan biztos volt, hogy Julish vár rá, mintha megbeszélték volna.

Gyalogolt, gyalogolt Kálmánka, még erősen tűzött a nap, szerencse, hogy a vizesnyolcasos John Deere sapkája, a harmadik, nem lett teljesen ronggyá. Estére Csornára ért. Hosszú az a Csorna, a házakban nem világítottak, áramszünet lehet, gondolta, de aztán észrevett egy házat, amelyben gyertya pislákolt, meg egy másikat, abban mécses, oda bekopogott. Késsel, kaszával, vasvillával fogadták, de látták, hogy egyedül van, semmi sincs nála, hát beengedték. Kérdezték, mit akar. Mondta: haza akar jutni. Kérdezték, van-e ólomköpenye, mondta: nincsen. Kérdezték: van-e páncélja. Megkérdezte, mire gondolnak. Hát arra, ami a söréttől megvédi az embert. Miféle söréttől? Hát, amit kilőnek az emberre. A külföldi vadászok emberre is lőnek, nemcsak a vadakra, szabad nekik, ha kiváltják az engedélyt. Kálmánka csodálkozott, ő órákig gyalogolt az országúton, de senki sem lőtt rá. Ja, ha az országúton, akkor értik, ott nincsenek vadászok, mert az emberek és a vadak egyaránt az erdőkben rejtőznek, csalitban, dzsumbujban, bozótosban, rekettyésben, csenderesben, és az országúton teremtett lélek sem jár. Akkor jött rá Kálmánka, hogy tényleg, az országúton nem találkozott senkivel. Kérdezte, miért söréttel vadásznak az emberekre. Hát mert az kisebb lyukat üt a bőrön, és szebben lehet kikészíteni.

Megvendégelték, marasztalták. Kérdezte a papsajtvacsora után, miből élnek a házigazdák. Hát ők abból, hogy felhajtják a zsákmányt a

vadászoknak. Embereket is felhajtanak? Fel, de csak a torzakat, mert azok iránt érdeklődnek a külföldiek, a törpéket, az óriásokat meg a kinövéses testűeket kedvelik igazán. Mi az, hogy kinövéses? Hát, amikor két orra, három karja meg öt füle nő valakinek. És ilyenek vannak? Hogyne lennének, a fiatalok majdnem mind ilyenek. Nyugaton még nem torzak olyan sokan, ott, mesélik, alig van ketyegés, de Kelet-Magyarország igen nagyon ketyeg, és hát az elmúlt tíz-tizenöt évben sok torz istenadta született. Akkor miért nem keletebbre mennek a vadászok? Mert félnek a ketyegéstől. A torzak úgyis idejönnek, itt inkább van eleség. Őket hajtjuk fel.

Mutatták az órájukat, olyan volt, mint amilyeneket a határon árult a cigány; nem ketyegett.

– Mi itt még biztonságban vagyunk – mondták –, csak a rablóktól kell félnünk. Biztos, hogy te nem vagy rabló?

Kálmánka biztosította őket, hogy ő nem.

A vendéglátók azt mondták, roppant nagy előny, ha ketyeg egy ország, azt az ellenség nem akarja meghódítani. Mondja is a király: „Ketyegünk, de szabadok vagyunk!”

Éjszakára kedvesen marasztalták. Mialatt aludt, átkutatták a ruháját, semmit sem találtak, pénzt pláne nem. Ettől annyira megsértődtek, hogy reggeli nélkül bocsátották az útjára. Kálmánka nem neheztelt, túl volt ő már az ilyesmiken.

Győrött egy sorompónál letartóztatták, mert nem volt pénze, hogy a határátlépési vámot megfizesse. Így védekeztek a csavargók, az idegenek, az ellenség és a város pénztelensége ellen. A fogdában, amit egy hajdani magánképtárból alakítottak ki – a falakon még látszottak a képek nyomai – kapott enni végre, ennek örült. Estefelé szabadon engedték, mert vacsorát már nem akartak adni, azt állították, hogy nem jár. Szigorúan a lelkére kötötték, hogy többé a városba be ne tegye a lábát, ha jót akar; Kálmánka megígérte, és gyalogolt tovább. Gyalogolt, gyalogolt az országúton éjjel és nappal. Továbbra sem akarták lelőni. Végre egy lerombolt hídhoz ért, az volt Komárom. Páran pecáztak a Dunában, melléjük telepedett, nézte a folyót, amelyen sem hajók, sem uszályok, sem csónakok nem jártak. Hallgattak nagyokat, ahogyan magyar emberekhez illik, aztán megkérdezte, miért robbantották fel a hidat.

– Mert ha ép maradt volna, akkor még most is járkálnának rajta oda-vissza – volt a válasz.

Kálmánka értelmesnek találta a választ, felkerekedett, és ment tovább.

Esztergomban, a székesegyházban zúgott a harang, az istennek sem akart abbamaradni, Kálmánka odament, bámult, hallgatta a harangzúgást, aztán megkérdezett egy arra vetődő embert, miért harangoznak.

– Elfelejtették kikapcsolni – mondta az ember.

– Mikor? – kérdezte Kálmánka.

– Amikor jött az ellenség.

– És aztán mi történt?

– Megütköztünk.

– És?

– Győzött az ellenség.

– És mi lett a helyiekkel?

– Felszámoltuk őket – mondta az ember, és elment.

Kálmánka egyedül maradt a téren, előbb-utóbb megunta a harangzúgást, és tovább indult a Duna mentén Pest felé. Ment, ment, mendegélt, átgyalogolt a Duna fölött a nagy hídon, amelynek sose lett meg a fennmaradási engedélye, mígnem egy öttagú szkafanderes járőrbe botlott. Azok először is megparancsolták, hogy tartsa fel a kezét, aztán megmotozták, aztán megparancsolták, hogy vetkőzzék meztelenre. Nem volt látható az arcuk, így ábrázolták a marslakókat a XX. század közepi filmekben; Kálmánka jobbnak látta, ha engedelmeskedik. A marslakók csodálkoztak, hogy sem bomba, sem kábítószer nincs a testére erősítve. Megengedték, hogy felöltözzön, és elvitték a sámánhoz.

Kérdezte, mi az a sámán. Mondták neki: a sámán azért sámán, mert meg tudja mondani, hogy valaki ellenség-e vagy sem. Az ő sámánjuk remek sámán, még sose tévedett. Kálmánka csodálkozott, az egyik szkafanderes felvilágosította: sok ezer sámán dolgozik a magyarság védelmén, és mind vak, megvakították őket, amikor sámánokat toboroztak.

A sámán tényleg vak volt, hogy jobban ki tudja szagolni az ellenséget, és jobban kihallja a hangjából az ördögi szándékot. A büdös, szőrös képű, csapzott hajú sámán nem sokkal korábban kelhetett fel a vackáról. Megtapogatta Kálmánka orrát, fülét, feje búbját, és valamit motyogott. A többi vizsgálatra váró nyomorult, voltak vagy húszan, némán bámult,

egymáshoz voltak kötözve. A sámán krákogott, vacakolt, Kálmánka megkérdezte, hogy mit csinál az ellenség, akit ők keresnek.

– Az ellenség aláfúr Magyarországnak, és ellopja a vizünket! – mondta az egyik szkafanderes suttogva.

– Az ellenség négylábú, a karja csak álcázott láb, vagyis álláb – mondta egy másik szkafanderes, szintén súgva.

A sámán vakkantott valamit, Kálmánkát megragadták, kipenderítették a szobából. Odakint újabb szkafanderesek vették át az őrizetét. Egy játékdob előtt egy ember ült, a dobon borsószemek voltak, azokat figyelte, a fülén vastag szőrmével borított fülhallgató. Mondta az egyik szkafanderes a maga recsegő hangján a sisakjából, hogy ő a motoszkafigyelő, aki azt figyeli, rezeg-e a sok borsószem a dobon, mert ha igen, akkor alájuk fúrnak a vízcsapoló ellenséges külföldiek, meg a fülhallgatóból is hallani őket, ha motoszkálnak a föld alatt, például ásnak vagy a vizünket szlopálják odalent.

A szobából egyszerre kihajtották a többieket, és az udvaron az egyetlen géppisztolyukkal meg a két pisztolyukkal végeztek velük. Vagy mindannyian ellenségnek bizonyultak, akiknek a karjuk voltaképpen láb, vagy egyszerűbb volt kinyírni őket, mintsem kibogozni a kötelüket. A hullákat lovas kocsira hajigálták, a lovas kocsi elindult.

Kálmánka nem értette, hogyhogy ő életben maradt, de nem faggatózott, azok pedig nem mondták meg, miért kegyelmezett meg neki a sámán. A marslakók kivezették az utcára, baráti kokit adtak neki, és seggbe rúgták, úgyhogy mehetett isten hírével.

Ment, mendegélt tovább, és ahol azok a kietlen, magas, kifosztott és kiégett panelházak álltak, tábori konyhára bukkant. Nagy kondérokban főzték a paprikás levet, valami fehéres izé főtt bennük, bab vagy tészta, vagy mifene. Kálmánka akkor már két napja nem evett, odament, és kérőn nézett az egyik merőkanalasra.

– Jegyed van? – kérdezte az.

Kálmánka kitalálta, hogy olyan papírról lehet szó, amilyenre a háború után adtak élelmiszert, és a fejét rázta.

– Akkor nyicsta, kishaver! – jelentette ki a merőkanalas.

Kálmánka tovább nézett kérőn.

– Ne nézz úgy, mint egy kutya, az isten faszába! – mondta a merőkanalas.

Kálmánka továbbra is úgy nézett, a fejét kicsit félrehajtva, hegyezve a fülét, úgyhogy mégis kapott egy tányérral. Miután megette, még mindig

nem tudta, hogy bab volt-e a lében vagy tészta, vagy mifene, de lehetett böfögni utána.

Áthaladt Újpesten. Csak zárt katonai teherautók közlekedtek az úttesten meg ócska, ólomköpennyel bebugyolált dzsipek. Sokan bicikliztek esőkabátszerű alkalmatosságban. A nyitva tartó boltok előtt hosszú sorok, az emberek nem voltak védőfelszerelésbe öltözve. Egy ruházati bolt előtt feltűnően hosszú sor állt, szkafanderes őrség biztosította, az volt kiírva a cégtáblára: kevlár overál. Kálmánka ment tovább.

A járdán szembejött vele egy hajlott hátú, hosszú, fekete ruhás öregasszony, csak a seprű hiányzott a kezéből. Nagy, fekete kendő takarta a csimbókos ősz haját, mormogott valamit maga elé; közelebb érve Kálmánka hallotta, hogy éktelenül káromkodik. Már majdnem megszólította, hogy „mi baja, öreganyám”, de annyira csúnyának találta, hogy elment tőle a kedve. Elhaladtak egymás mellett, a boszorkány ránézett a szűk szemével és sziszegett, mint a kígyó, és sem ő nem ismerte fel Kálmánkát, sem Kálmánka őt. Mert bizony Julish volt ez az öregasszony. Istentelenül megöregedett és megcsúnyult, nem is lehet ép ésszel felmérni, mennyire. Nem csoda, persze, hogy ő sem ismerte fel Kálmánkát abban az öreg, kopasz, puffadt, csapzott, büdös, sánta alakban. Úgyhogy elhaladtak egymás mellett szépen, és hátra se fordultak, úgy mentek tovább. Nagy sora van annak, mi történt Julishsal azóta, hogy Berlinben faképnél hagyta Kálmánkát a kismajomért, és hogyan vetődött ő is Magyarországra; el lehetne mesélni, de nem érdemes, mert úgy kihullott ebből a történetből, mint a huzat.

Gyalogolt, gyalogolt Kálmánka, beért az Árpád hídhoz, azt felismerte, és a Róbert Károly körútra fordult balra, mert tudta, hogy arrafelé van kelet. A Lehel út sarkánál egy lerobbant ház aljában üzemelt hajdan egy kocsma, hát most is ott volt, mellette egy kóceráj. Jó harminc éve, amikor többször is járt arra, a fiatal eladók – lányok és fiúk – mindig a bolt előtt álltak és cigarettáztak. Mit tesz a magyarok istene, most is ott álltak és cigarettáztak. Kálmánka megnyugodott, hogy azért akad valami állandóság is ebben a fene nagy időmúlásban, és ment tovább.

Megszaporázta a lépteit, és a lelki szemeivel látta, hogy otthon az anyja és a nevelőapja mellett a szépséges Julish várja gyönyörű, régies népviseletben, amilyet már csak az amerikai magyarok viselnek, a

tűzhelyen rotyog a gulyásleves, és a tyúkok megveszekedetten tojnak, tojnak, tojnak az ő tiszteletére. Ment hát, ment rendületlenül.

Elérkezett végre egy olyan vidékre, amely emlékeztette Zápra, és az is volt. A községtábla nem volt látható, ott hevert a gyomban az országút mellett ütötten-kopottan- szétrozsdásodva, de ha nem hever ott, a feliratot Kálmánka akkor sem tudja elolvasni, mert nem ismerte a rovásírást.

Elhaladt egy vagy harminc méter hosszú, négy-öt méter mélyen beszakadt omladék mellett. Az alján összegyűlt a poshadt szagú víz. Beszakadozott nemzeti színű szalag vette körül. Az azonos távolságra leütött karókra rá volt erősítve a pléhtábla a halálfejjel meg a két csonttal, már amelyikről el nem lopták. Itt ástak a munkások Kálmánka gyerekkorában, de sose árulták el, mi a fenét ásnak, még egy felesért se, dejsze maguk se tudták.

A tanácsháza ajtaja, ablaka tárva-nyitva, a többi ház ajtaja és ablaka is tárva-nyitva, de mintha nem járt volna ki-be a levegő, mert nem lengett sem ajtó, sem ablak. Sietett haza, és az ő házuk ajtaja-ablaka is nyitva volt, a tető beszakadva, de ott is állt a levegő, mert, most vette csak észre, finom pókháló lepte be a házat teljesen, attól nem járt a szél ki és be. Közelebb lépett, és le akarta nyomni a kilincset, de nem bírta, mert a pókháló vékony volt ugyan és átlátszó, de olyan erős, hogy a nyomásnak egyáltalán nem engedett. Miféle pók szőtte ezt a hálót? Olyan erős volt a szövet, mint az acél, noha szemmel láthatólag, illetve éppen hogy nem láthatólag, vékony.

Akkor aztán észre is vett néhány hatalmas pókot a tetőn, érdeklődve nézdegéltek lefelé. Varjú nagyságú, szőrős lábú pókok voltak, és valamiért rózsaszínűek. Nem rosszindulatúan nézték, mint akik azonnal be akarják szőni és fel akarják falni, hanem kíváncsian. Rég nem láthattak embert. És akkor mindenféle csuda állatokat is észrevett a ház mögött, a kertben, valami disznófélék, valami szárnyasfélék, de mégsem olyanok voltak, mint a disznók és a tyúkok, hanem ilyen-olyan kinövések voltak rajtuk, meg az arányaik voltak mások. Mutánsok! – jutott eszébe a szó, és elképedt, hogy tudja. Az ól mellett felfedezett egy Geiger-Müller-számlálót, pont olyat, amilyenből volt egy csomó a határon, hangosan, sebesen ketyegett. Egy napelemhez volt hozzákötve ki tudja, mióta.

A pókok aháztetőről továbbra is figyelték. Házőrző pókok, gondolta Kálmánka, nem lehetett könnyű beidomítani őket.

Az enyéim talán lementek fürdeni a tóra, gondolta, és elindult a Kéktóhoz. Ennek az ötletének nem volt semmi alapja, mert a tó mindig mocskos volt, iszapos, büdös, és a felnőttek nem fürödtek benne, de azért a gyerekek bele-belefulladtak, mert a zápiak következetesen nem tudtak úszni. Gúnyból nevezhették kéknek, mert kéknek sose látta senki. Kálmánka mégis arrafelé vette az útját. Hatalmas papsajtok között haladt, akkorák voltak, mint egy-egy megtermett tölgyfa. A gombák, mint egy ember, és olyan fajtájúak, amilyenekkel még sose találkozott. Mindent felvert az állig érő gyom, ám csodák csodája: gyümölcsfák bólogattak mindenfelé, hatalmas fügefák a narancsligetek között, a narancsok meg akkorák, mint egy-egy jól megtermett görögdinnye. Kálmánka megnyugodott, nem kell majd éheznie, van itt minden, dolgozni se kell. Milyen jó, hogy hazajött végre! És milyen békés, nyugodt a táj, így, hogy embereknek nyomuk sincs!

A temetőben a sírok be voltak omolva, a nagyobb sírkövek hiányoztak, ellopták, amikor még járt ember e tájon.

A Kéktónál Kálmánka megállt, és elámult: a tó olyan kék volt, mintha képeslapra festették volna Amerikában. Sehol egy lélek, csak a sásban rejtőző békák brekegtek, a parton, Kálmánkára ügyet se vetve, kisebb-nagyobb dínók legelésztek, tehén és elefánt méretű kacsák és hattyúk úsztak a vízben békésen, és gólyák meg egyéb ilyesféle állatok kelepeltek vidáman. A parthoz azonban nem lehetett lejutni, hatalmas, nyolc-tíz méteres, szőrös törzsű, fura fák álltak végig a tó partján. Gyerekkorában látott ilyet, de akkor még legföljebb térdig értek. Imre bácsi intette, hogy ne érintse meg őket, mert égő vörös folt marad az ember bőrén, ha nap éri, a szembe kerülve pedig vakságot okoz. Medvetalp a neve, ki hitte volna, hogy ekkorára megnő.

Sütött a nap, enyhe szellő lengedezett, Kálmánka letépett egy érett fügét, akkora volt, mint egy szép nagy sárgadinnye. Megkóstolta, isteni íze volt. Gyorsan evett még egyet, többet nem bírt, elálmosodott, lefeküdt a fűbe, a sapkáját az arcára tette. Mielőtt édesdeden elaludt volna, arra gondolt, hogy a lenge muszlinokba és selymekbe öltözött, lobogó hajú, gyönyörűszép ifjú Julish fogja ébreszteni finom csókdosással.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2017-ben
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató
Szerkesztette Gspann Veronika
Felelős szerkesztő Szegő János
Korrektor Schmal Alexandra
A könyvet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 8886 Warnock betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3519 1